

DELOVNI DOGOVORI

Osnutek sindikalne liste 77 že v javni razpravi — Takoj valorizirati osebne dohodke učiteljev na osnovnih šolah — Začetek razprave o dolgoročnem razreševanju problematike železniškega gospodarstva — »Za« novoletni zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Predsedstvo RS ZSS je na seji v sredo najprej obravnavalo osnutek sindikalne liste za leto 1977 in analizo o uresničevanju tega dokumenta v letu 1975. Po daljši razpravi je predsedstvo sprejelo osnutek sindikalne liste in sklenilo, naj se o njem takoj začne javna razprava. O nekaterih bistvenih značilnostih osnutka sindikalne liste za naslednje leto pišemo na 3. strani današnje DE, v celoti pa ga bomo objavili v naslednji številki našega časnika.

V nadaljevanju seje so člani predsedstva prislunili informaciji o materialnem položaju in vzgojnoizobraževalni dejavnosti in o osebnih dohodkih prosvetnih delavcev. Predsedstvo se je zavzelo za takojšnjo valorizacijo osebnih dohodkov učiteljev na osnovnih šolah.

Predsedstvo RS ZSS se je na tej seji seznanilo tudi s stališči in predlogi RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije, ki zadevajo razreševanje problematike železniškega gospodarstva, ni pa se o njih izreklo.

Čeprav namreč sindikati dajejo vso politično podporo prizadevanjem, da bi vprašanje izpada transportnih dohodkov na železnici in sploh problematiko železniškega gospodarstva razrešili po samoupravni poti in v samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet, je vendarle menilo, da se moramo še podrobneje dogovoriti o enotnem pristopu vseh družbenih dejavnikov k dolgoročnemu razreševanju tovrstnih vprašanj, ki še zdaleč ne težijo samo železničarjev, ampak gre za problem celotnega gospodarstva. Zato bo problematika železniškega gospodarstva predmet temeljitejše obravnave na eni naslednjih sej predsedstva ali morda tudi republiškega sveta ZSS.

Potem ko je predsedstvo sprejelo operativni načrt nadaljnjih sindikalnih akcij za spreminjanje samoupravnih razmer, se je izreklo še o vsebini osnutka zakona o spremembah zakona o

pokojninskem in invalidskem zavarovanju, katerega 116. člen ni skladen z ustavo. Predsedstvo je podprlo predloženo novelo zakona, ki na eni strani zagotavlja pravno varnost zavarovancev, obenem pa omogoča uveljavljanje nadzorstvene pravice v zvezi z vsemi tistimi sklepi ali odločbami, s katerimi so bili do 31. 12. 1972. leta že priznani nekateri pogoji za uveljavljanje pravic iz naslova pokojninske dobe. Z noveliranim zakonom bo torej zagotovljena taka nadzorstvena pravica, ki bo onemogočala očitne kršitve zakonskih predpisov, pri čemer pa je uporaba te nadzorstvene pravice omejena do konca leta 1977. Dotlej pa bi Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije lahko preverila vse sporne odločbe, ki zaradi najrazličnejših vzrokov ali pomot v pokojninsko dobo štejejo tudi zaposlitev pred 15. letom starosti, kadrovski rok, zaposlitev med okupacijo in še nekatere zavarovalne oziroma pokojninske dobe.

M. G.

SLOVENSKA DELEGACIJA V BREMNU

LJUBLJANA, 11. OKTOBRA — Danes je na povabilo Delavske zbornice Bremen odpotovala v ZR Nemčijo delegacija republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki jo vodi njen predsednik Janez Barborič.

Pokrajino Bremen v Zvezni republiki Nemčiji vežejo z našo republiko številni gospodarski, sindikalni in drugi politični stiki, ki jih bo obisk te naše delegacije še poglobil. Po predvidevanjih se bo Janez Barborič s člani delegacije sestal z najuglednejšimi sindikalnimi in drugimi političnimi osebostmi te pokrajine, obiskal pa bo tudi nekaj tovarn.

KRITIČEN MATERIALNI POLOŽAJ VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA TERJA TAKOJŠNJE UKREPE

Za odlašanje ni opravičila

Valoriziranje osebnih dohodkov učiteljev na osnovnih šolah bi pomenilo le dosledno spoštovanje sprejetih dogovorov in ne bi predstavljalo nobene dodatne obremenitve

O kritičnem materialnem položaju vzgojnoizobraževalne dejavnosti, posebej še osnovnega šolstva, smo v DE pisali že večkrat, nazadnje prejšnji teden, ko smo objavili informacijo RO Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije in njegov predlog, naj o problematiki v najkrajšem možnem času razpravlja predsedstvo RS ZSS.

Najbolj na kratko poyedano, gre za to, da so osebni dohodki delavcev vzgojnoizobraževalne dejavnosti daleč pod poprečji v gospodarstvu, v osnovnem šolstvu pa globoko pod po-

prejem drugih družbenih dejavnosti. Če pri tem vemo, da v osnovnih šolah za materialne izdatke ob že tako skopo odmerjenih sredstvih ostaja le 4% denarja, takšno stanje pač ne ogroža zgolj kvalitete dela, pač pa tudi osnovno dejavnost, ki jo šole glede na sprejete programe morajo opravljati.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je o teh vprašanjih že spregovorilo na seji, ki je bila v sredo v Ljubljani. Člani predsedstva so omenjeno informacijo vzeli na znanje kot resno opozorilo o dejansko kritičnih materialnih razmerah v šolstvu nasploh, posebej pa še v osnovnem šolstvu. Strinjali so se tudi z

zahtevo, da je treba — skladno z določili resolucije o družbenoekonomskem razvoju SR Slovenije in družbenim dogovorom o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke v letu 1976 — zagotoviti sredstva za valorizacijo osebnih dohodkov učiteljev na osnovnih šolah. Trenutni položaj pa opozarja, da velja v razgovorih o temeljnih planih za naslednje leto s politično aktivnostjo zagotoviti take samoupravne in politične razmere, da se bodo v TOZD in v občinah lahko vsestransko in temeljito odločali o programih dejavnosti, jih materialno ovrednotili in nato odločali o združevanju sredstev za potrebe vseh družbenih dejavnosti.

Poudariti velja, da valorizacija osebnih dohodkov učiteljev na osnovnih šolah ne bi terjala dodatne obremenitve gospodarstva. Ne gre torej za zahtevo po povečanju prispevne stopnje, pač pa naj bi sprostili del že zbranih sredstev. Znano je, da se na račune občinskih izobraževalnih skupnosti zaradi rasti osebnih dohodkov priteka celo več sredstev, kot smo programirali, vendar pa je uporaba limitirana.

Vprašanje seveda lahko zastavimo tudi drugače: ali je res potrebno posebej pozivati k spoštovanju sprejetih dogovorov, če pa že takšni, kot so, zagotavljajo polno možnost ukrepanja?

M. G.

NEJ MARKEŽ, v plamenskem varjenju DUŠAN ŠKERJANC in v elektroobločnem ročnem varjenju ANGEL ŽNIDARŠIČ, vsi člani delovnega kolektiva Železarne Jesenice. V TIK varjenju pa je prvo mesto dosegel domačin ANTON HORVAT iz INE Lendava.

Tekmovanju je prisostvoval sekretar republiškega odbora sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije Srečko Mlinarič, ki je ob otvoritvi še posebej poudaril, da ne smemo zanemariti pomena proizvodnih tekmovanj, ki lahko spodbudno in pozitivno vplivajo na povečanje produktivnosti, izmenjavo izkušenj in povezovanje delavcev znotraj panoge. Tako tudi varilci s svojim tekmovanjem prispevajo boljšemu gospodarjenju in razvoju odnosov v naši samoupravni družbi.

Najboljših 22 slovenskih varilcev se je 14. t. m. udeležilo zveznega tekmovanja kovinarjev-varilcev, ki ga je otvoril predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak v Novem Sadu.

Tekst in foto: A. AGNIČ

16. 10. 1976 - ŠT. 41 - L. XXXV - CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

Letošnje drugo republiško delovno tekmovanje varilcev Slovenije je bilo pred dnevi v Lendavi. Organizirali so ga RO sindikata delavcev kovinske industrije, društva za varilno tehniko SRS in zveze organizacij za tehnično kulturo. Izvedbo tekmovanja pa je prevzel Varstoj-Gorenje v Lendavi.

Tekmovanja se je udeležilo 65 varilcev iz vse Slovenije, ki so tekmovali v štirih različnih varjenjih. Najbolje so se izkazali varilci železarne Jesenice, ki so dosegli kar tri najboljša mesta. Tekmovanje je bilo odlično organizirano, za kar gre predvsem zasluga Varstroju, ki je dal na voljo varilne aparate, in šolskemu centru v Lendavi, kjer je tekmovanje potekalo. Poleg strokovnega dela oziroma praktičnega varjenja so se tekmovalci pomerili tudi v teoretičnem znanju in v poznavanju ustave in samoupravnih aktov v svojih delovnih organizacijah.

Kot smo že dejali, so se najbolje odrezali varilci iz Jesenic. Tako je v varjenju s CO₂ dosegel prvo mesto JER-

PRIPRAVE NA DRUGI SAMOPRISPEVEK V LJUBLJANI

Zalet za drugi skok

STRAN 8, 9

Pogovor Delavske enotnosti na temo ljubljanskih samoprispevkov je potekal mesec dni pred referendumom za drugi samoprispevek. Ljubljanci se bodo v novembru spet odločali o gradnji novih šol, vrtcev, objektov osnovnega zdravstvenega varstva in domov za starejše občane. Na naša vprašanja sta odgovarjala France Dimec, sekretar operativnega štaba za pripravo drugega samoprispevka pri skupščini mesta Ljubljane ter predsednik mestnega sveta zveze sindikatov Ljubljana Vinko Verbec.

Stran 8—9

KAKŠNA BO SINDIKALNA LISTA 1977?

Pravice po rezultatih dela

STRAN 3

KAJ SMO STORILI...

Strnjene sile

Ko smo pred osmimi leti konstituirali republiško skupnost otroškega varstva, smo želeli v največji možni meri poudariti vzajemnost in solidarnost občanov in delavcev v skrbi za otroka in družino. Skupna prizadevanja skupnosti, v veliki meri pa tudi osrednjega vodstva slovenskih sindikatov za hitrejši napredek na tem področju so bila pomembna spodbuda za začetek načrtnih akcij za pospeševanje družbeno organiziranega varstva in vzgoje predšolske populacije. Zato danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da so ne samo po zaslugi samoupravnih interesnih skupnosti otroškega varstva, ampak tudi organizacij združenega dela, ki so finančno podprle akcije, bili cilji srednjeročnih programov varstva in vzgoje v celoti uresničeni.

Doseženi uspehi so potemtakem v marsičem otipljiv rezultat družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Za razvoj samoupravnih odnosov na področju otroškega varstva so imele velik pomen pobude krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti otroškega varstva temeljnimi in drugim organizacijam združenega dela ter občanom, da bi z družbenimi dogovori, samoupravnimi sporazumi in s samopripravo povečali sredstva in tako omogočili hitrejši razvoj na področju družbene skrbi za varstvo in vzgojo predšolskih otrok.

Tako danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da so bili po jasno opredeljenih skupnih akcijskih programih skupnosti otroškega varstva, sindikatov in drugih v vseh slovenskih občinah sklenjeni dogovori in sporazumi o dodatnih obveznostih za širjenje varstva in vzgoje otrok njihovih delavcev.

Na drugi strani imamo po zaslugi skupnih prizadevanj SIS otroškega varstva in občinskih vodstev ZSS v vsaki občini vrtec — jedro, ki se vse bolj odpira in povezuje s temeljnimi in drugimi organizacijami združenega dela. Tako kot doslej naj bi tudi poslednje potekale iz sléherne delovne organizacije in krajevnih skupnosti akcije za širše sodelovanje in povezovanje z vrtci kot strokovnimi, specializiranimi organizacijami združenega dela za vzgojo in izobraževanje.

Tako bodo v bodoče navori vseh, tako SIS otroškega varstva, sindikatov in drugih bolj vidni pri snovanju programskih izhodišč, pri združevanju sredstev in zadovoljevanju interesov neposrednih proizvajalcev. Njihovo skupno sodelovanje je najboljša in najbolj zanesljiva perspektiva vrtcev, ki naj bi postali z leti centri za predšolsko vzgojo najmlajših v krajevnih skupnostih.

Glavni cilj srednjeročnega razvojnega programa otroškega varstva do 1980. leta — vključiti v organizirano varstvo najmanj 35% vseh predšolskih otrok — je več kot zahteven, uresničili pa ga bomo le po poti skupnega dogovarjanja in sporazumevanja. In ni mogoče dvomiti, da bodo interesne skupnosti otroškega varstva ob sodelovanju sindikatov in s sredstvi temeljnih in drugih organizacij združenega dela uresničile zastavljene naloge.

IVO VIRNIK

ZBOR PRIMORSKIH ORGANIZATORJEV OBVEŠČANJA V ZDRUŽENEM DELU

ZGOLJ POROČANJE — VELIKO PREMALO!

Glasila organizacij združenega dela morajo delavce spodbujati k aktivni udeležbi v spreminjanju razmer, ne pa predvsem poročati o tistem, kar se je že zgodilo.

Na Mašunu pri Pivki je bilo strokovno posvetovanje uredniško glasilo in organizatorjev obveščanja v združenem delu, ki ga je pripravila komisija za informiranje in tisk pri kraško-obalnem svetu Zveze sindika-

tov, kot gostja pa se ga je udeležila članica sveta federacije Lidija Šentjerc. Potem, ko so gostitelji letošnjega srečanja, delavci Gozdnega gospodarstva Postojna, goste seznanili s svojo organizacijo združenega dela,

posebej TOZD Knežak, o informiranju, političnem delu in poteku javne razprave o osnutku zakona o združenem delu, so udeleženci posvetovanja kritično ovrednotili in ocenili svojo vlogo in opravljeno delo med javno razpravo o osnutku zakona. Ugotovili so, da glasila organizacij združenega dela še vedno pre pogosto poročajo o stvareh, ki so se že zgodile, namesto da bi delavce vnaprej in sproti obveščalo o vsem, kar je pomembno za uresničevanje njihovih samoupravnih pravic in dolžnosti. Dogovorili so se, da bodo v prihodnje še dosledneje in bolj angažirano poročali o javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu ter se zavzemali za bolj poglobljeno obveščanje v združenem delu.

S posebno pozornostjo so udeleženci posvetovanja na Mašunu prisluhnili tovarišici Lidiji Šentjerc, ki je urednike v združenem delu spomnila, da prihodnje leto praznujemo 40-letnico ustanovitve Komunistične partije Slovenije in prihoda tovariša Tita na čelo partije. Njene besede so sprejeli kot dragoceno napotilo za svoje nadaljnje delo pri organizaciji obveščanja v združenem delu.

M. V.

Kaj pa počitnice!

Da naša šola ni najbolj idealna, to vemo. In na njen račun je pravzaprav veliko pripomb. Tu so prenatrpani učni programi, v številnih primerih pretirano spominsko obremenjevanje

kakršno imamo, in si v največji meri prizadevati, da bi ublažili pomanjkljivosti in napake današnjega sistema.

Žal pa se v praksi poleg že znanih pomanjkljivosti pojavlja

tako ob začetku šolskega leta začela s popraviljem šolskih učilnic. Pouk sicer je, toda skupine so se zaradi pomanjkanja prostora občutno povečale in da je pouk v takšnih razmerah manj uspešen, skoraj ni potrebnogovorit.

Komunist za DE

učencev, pa neracionalne in ekstenzivne metode in oblike pouka in še kaj. Pomanjkanje učiteljskega kadra, prezasedena učilnice in njihova nezadostna opremljenost pa v mnogih primerih vplivajo, da učnovzgojni proces nima potrebne kontinuitete, da ni popoln itd. In ker z današnjo šolo v resnici ne moremo biti zadovoljni, smo se s kongresnimi dokumenti zavezali, da bomo našo šolo reformirali tako, da bo v kar največji meri ustrezala potrebam naše družbe, kakor tudi zahtevam dobrega in učinkovitega pouka.

Toda ker nas do nove reformirane šole (celodnevna šola ter usmerjeno izobraževanje) vendarle loči še nekaj časa, se moramo zadovoljiti s takšno šolo,

jo tudi takšne, ki izhajajo iz slabe organiziranosti, včasih pa tudi neodgovornosti in burijo duha ter zagodovanja tako med učenci in starši kot tudi med prosvetnimi delavci.

Tako smo v zadnjem času, prav ob začetku šolskega leta, ko bi moralo delo v šolah dobro steči, priča, kako začenjajo teči seminarji za učitelje različnih profilov. Ker so seminarji bolj ali manj obvezni, je jasno, da dela učiteljskega zbora ni. Ob tem pa so jasne tudi posledice; ure bolj ali manj uspešnega nadomeščanja, ure brezdelja — nasploh pa moten in nepopoln učnovzgojni proces.

Ali pa primer ene izmed ljubljanskih osnovnih šol, ko je prav

MARJETA DEMŠAR

GIBANJE OSEBNIH DOHODKOV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE

V dogovorjene okvire!

Do konca leta morajo vsi kolektivi prometa in zvez uskladiti gibanja zaslužkov z rezultati dela in določili sprejetih družbenih in samoupravnih dokumentov

Negativna gibanja v delitvi osebnih dohodkov v prometu in zvezah v naši republiki se glede na gibanje produktivnosti in še

posebej na dogovore in sporazume nadaljuje. Osebnih dohodki torej niso dovolj tesno povezani z gospodarskimi rezultati, produktivnostjo in še manj z gibanjem ustvarjenega dohodka. Tako je pred dnevi ugotovila komisija za razporejanje dohodka in sredstev za osebne dohodke pri RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije, kjer so predsedniki skupnih komisij in predstavniki sindikalnih organizacij temeljito analizirali gibanja in tudi sprejeli nekatere ukrepe, kako gibanja uskladiti z resolucijo in samoupravnimi sporazumi.

Ob tej oceni seveda ne moremo mimo dobre tretjine temeljnih organizacij združenega dela, ki so v delitvi sredstev za osebne dohodke presegle družbeno dogovorjena merila in tudi marsikje nenormalno — upoštevale minulo leto ali pa v primerjavah letošnjega prvega polletja z lanskim — povečevale sklad za delitev osebnih dohodkov.

Bržčas bi lahko iskali tudi objektivne razloge za takšno ravnanje. Pogosto je v tej panogi tudi 70% letne realizacije dosežene v drugem polletju. Tudi zakon o upniško-dolžniških odnosih pogojuje marsikateri kritični primer. In še bi lahko naštevali, vseeno pa ni nihče odgovoril na vprašanje, zakaj so v nekaterih temeljnih organizacijah združenega dela v železniškem prometu presegle dogovorjena merila tudi za 20 ali še več odstotkov. Bržčas člani komisije tudi niso bili zadovoljni z odgovorom, da so se osebni dohodki v delovni skupnosti republiške cestne skupnosti le statistično povečali za 54 odstotkov v letošnjem prvem polletju glede na lansko prvo polletje, dejansko zvišanje pa je veliko nižje.

Ne glede na to pa vsak tak „primer“ zelo nespodbudno vpliva na vedenje drugih. Tako je nekdo od razpravljavcev ugotavljal: „Delavci nas sprašujejo, ali je sploh pametno držati se dogovorjenih meril v družbenih dogovorih, samoupravnih sporazumih in v resoluciji, ko vendar kršilci dobivajo le opomine?“

Poleg dogovora in sklepa skupne komisije, da morajo do konca leta vsi uskladiti gibanje in izplačila sredstev za osebne dohodke, z resolucijo in samoupravnimi sporazumi, velja tudi opozoriti na sklep, za katerega se zavzema komisija, da namreč morajo vse podatke, ki jih finančne in računovodske službe dajejo SDK in drugim, oceniti skupne komisije za delitev dohodka in osebnih dohodkov, saj so sedanji podatki marsikje nepopolni in zato lahko vodijo k napačnim zaključkom.

M. HORVAT

NAJOSTANE MED NAMI

Analiza 16 glasil organizacij združenega dela v gradbeništvu Slovenije je med drugim pokazala, da 5,6% objavljenih sestavkov pomenijo sale, humoreske in druge „vredne“ teme, le 2,8% prispevkov — polovica manj! — pa obravnava dejavnost sindikatov.

Naj to pomeni, da je v gradbeništvu toliko problemov, ki jih je močno reševati le na humorističen način in da je v tej panogi tako malo čutiti sindikat, da še v njihove časopise ne pride...??!

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJAR-SKE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Na seji komisije za splošni ljudski odpor so se dogovorili o nalogah sindikata pri podružbljanju splošne ljudske obrambe.

SINDIKAT DELAVCEV V KMETIJSTVU; ŽIVILSKI IN TOBAČNI INDUSTRIJI SLOVENIJE: Izvršni odbor je analiziral gibanja osebnih dohodkov v tej dejavnosti, razpravljal o osnutku sindikalne liste za 1977. leto ter še posebej spregovoril o pravih na sejo CK ZKS, kjer bodo obravnavali razmere v kmetijstvu. Predsedniki skupnih komisij v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji so za sejo pripravili podrobne informacije o gibanjih osebnih dohodkov in o njihovem usklajevanju z merili, ki so zapisana v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju naše republike in v samoupravnih sporazumih.

SINDIKAT DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Pripravljajo se na problemsko konferenco „Gospodarjenje s sredstvi in nulega dela in vrednotenja tega dela.“ V četrtek je bil delovni dogovor, na katerem so obravnavali delovno gradivo za to razpravo.

SINDIKAT DELAVCEV GRAFIČNE IN PAPIRNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Na seji komisije za samoupravno sporazumevanje o merilih za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov so sprejeli poročilo predsednika komisije o delovanju samoupravnih sporazumov v tej panogi, poročilo republiške komisije ter se še posebej pogovorili o uveljavljanju določil osnutka zakona o združenem delu v praksi.

SINDIKAT DELAVCEV STANOVANJSKE IN KOMUNALNE DEJAVNOSTI SLOVENIJE: Na razširjeni seji RO sindikata so delegati ocenili polletne rezultate gospodarjenja v stanovanjskih in komunalnih organizacijah združenega dela in pregledali uresničevanje določil samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke v tej dejavnosti. Analizirali so tudi doslej opravljene naloge RO in se dogovorili za akcijski program delovanja IO in RO v zadnjem tromesečju letos.

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Prihodnji teden bo razgovor v Cinkarni Celje, kjer se bodo predstavniki RO z vodstvom sindikalne organizacije pogovarjali o gospodarjenju, odnosih in še posebej o uveljavljanju določil osnutka zakona o združenem delu v tej delovni organizaciji.

SINDIKAT DELAVCEV VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA SLOVENIJE: Kako dograjevati vsebino samoupravnega sporazuma za osnovne šole in v čem uskladiti stališča glede posameznih določil tega sporazuma, to je bila vsebina pogovora na sestanku, ki ga je minuli petek organiziral republiški odbor.

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE: Komisija RO za izvajanje investicijskih del v tujini pripravila posvetovanje, na katerem bodo poskušali poiskati odgovor na vprašanje, kako zaustaviti stagnacijo tovistnih del in kaj vse velja storiti za izboljšanje socialnih in samoupravnih razmer ter sindikalne organiziranosti gradbenih delavcev, zaposlenih pri izvajanju del v tujini.

EMIL ŠUŠTAR, V. D. PREDSEDNIKA RO ZA SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE O OSNUTKU SINDIKALNE LISTE 1977

Pravice po rezultatih dela

Tri temeljne spremembe: vgrajene osnove sistema delitve in nagrajevanja po delu; regres za letni dopust nič več linearen; terenski dodatki v resnici samo nadomestilo za povečane materialne stroške delavcev — Javno razpravo moramo povezati z razpravo o uresničevanju določil zakona o združenem delu

V javni razpravi je osnutek sindikalne liste za prihodnje leto; na svoji zadnji seji ga je sprejelo predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Javna razprava naj bi ga ovrednotila in izoblikovala še druge predloge, in sicer do začetka decembra; tako bi lahko sindikalno listo za prihodnje leto sprejeli najkasneje do sredine decembra, s tem pa bi lahko delovne organizacije njena določila vgradile v svoje akte ter v samoupravne sporazume panog in družbene dogovore območij hkrati s pogoji gospodarjenja za prihodnje leto.

Spremembe v primerjavi z letošnje sindikalno listo? Ni jih veliko, ker sindikati listo le dopolnjujejo tam, kjer praksa razkriva potrebo po drugačnih rešitvah, ali pa uresničujejo tista načela, ki so jih nakazali že lani, pa jih tedaj še ni bilo možno uresničiti. Lista ostaja torej še naprej ogledalo stališč sindikatov do vprašanj, ki jih lista ureja. Seveda še vedno velja, da lista sama po sebi še ne zagotavlja nikakršnih pravic delavcev, pač pa si jih morajo pridobiti le na podlagi rezultatov svojega dela in gospodarjenja. Predlagane spremembe in dopolnitve pa sindikalno listo še bolj usmerjajo na pota samoupravnega sporazumevanja in delitve po delu. Ob tem se kajpak zastavlja vprašanje, ali je sindikalna lista sploh še potrebna, saj zakon o združenem delu uveljavlja pravice delavcev, da odločajo o razporejanju in delitvi ustvarjenega dohodka, torej tudi prejemkov ob delu, s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori. S poglobljanjem teh pravic delavcev bo seveda pomen sindikalne liste blede, dokler sploh ne bo več potrebna; danes pa je nedvomno še vedno pomemben in potreben prispevek sindikatov pri uveljavljanju in izenačevanju pravic delavcev.

Tri spremembe

Bistvene spremembe v osnutku sindikalne liste so tri: v uvodnem delu so vgrajene osnove sistema delitve in nagrajevanja po delu in na podlagi minulega dela; po novem naj bi regres za letni dopust nič več linearen; terenski dodatki v resnici samo nadomestilo za povečane materialne stroške delavcev

— Javno razpravo moramo povezati z razpravo o uresničevanju določil zakona o združenem delu

O razlogih, ki so napotili sindikate, da so v osnutek „nove“ liste vnesli spremembe, smo se pogovarjali z Emilom Šuštarjem, v. d. predsednika republiškega odbora za samoupravno sporazumevanje o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov.

DE: „Zneski prejemkov v osnutku liste niso navedeni, ker kajpak niso znana dokončna gibanja osebnih dohodkov in materialnih izdatkov v letošnjem letu. Vendar kakšno je načelo sindikatov, ali se bodo spremenili vsi prejemki, navedeni v sindikalni listi?“

E. ŠUŠTAR: „Da, v skladu z gibanjem materialnih izdatkov in osebnih dohodkov. Predlagamo pa, da ostanejo tudi v prihodnjem letu na letošnji ravni dodatek za deljen delovni čas, kilometrine in nagrade ob delovnih jubilejih. Analiza uresničevanja sindikalne liste iz minulega leta je namreč pokazala, da skoraj polovica temeljnih organizacij ni uspela realizirati omenjenega dodatka in nagrad v predlagani višini. Kilometrini ostaja nespremenjena, saj se ni povečala cena bencina. Pri jubilejnih nagradah pa predlagamo, naj bi poslej delavec imel pravico do njih ne glede na to, da je delovni jubilej dosegel z delom v več podjetjih.“

Osnove za delitev po delu

DE: „Člani predsedstva so bili — čeprav so navezadnje določilo v osnutku pustili — deljenega mnenja, ali naj osnove za oblikovanje sistema delitve po delu in rezultatih dela lista vsebuje ali ne. Kakšni razlogi so prepričali ustvarjalce delovnega osnutka, da so dosedanjo listo v tem pogledu dopolnili?“

E. ŠUŠTAR: „Tisti, ki so sodelovali, da ta dopolnitev listi ni potrebna, so imeli v marsičem prav; sam zakon o združenem delu to poglavje obravnava bolj podrobno in natančno. Vendar je tudi razprava na predsedstvu pokazala, da gre vendarle za stališča sindikatov do tega vprašanja. Sindikalna lista bi kajpak veliko pridobila, če bi lahko vanjo vnesli že konkretne rešitve, kako oceniti delavčev prispevek po delu in rezultatih njegovega dela, vendar pa to nikakor ni naloga samo sindikatov, pač pa predvsem udeležencev samoupravnih sporazumov dejavnosti. Ostala pa je točka, ki govori o vrednotenju delovne dobe; predlagamo, da ta še ostane, saj še nimamo izdelanih meril, kako vrednotiti minulo delo.“

DE: „Spremembe predlagate tudi v členu, ki govori o najnižjem osebnem dohodku. Zlasti pomemben je dodatek o tem, da v najnižji osebnem dohodku niso všteti dodatki za nadurno delo, nočno delo, delo na nedelje in zvezne ter republiške praznike, za deljen delovni čas in za nadpoprečno težje delovne razmere.“

E. ŠUŠTAR: „Spremembe in dopolnitve so nastale predvsem zavoljo boljšega razumevanja tega člena. Pri tem, kaj je najnižji osebnem dohodek, pa je pogosto prihajalo do napačnih razlag, pri čemer so bili oškodovani tisti delavci, ki delajo ponoči ali v deljenem delovnem času.“

DE: „Predlagate tudi, naj bi izpustili dodatek za omejevanje fluktuacije v listi za prihodnje leto. Zavoljo te spremembe bržčas marsikje delavci ne bodo zadovoljni; kako je lahko pojasnite?“

E. ŠUŠTAR: „Opustitev tega dodatka predlagamo zavoljo tega, ker ustava že sama določa delitev po delu. Ta dodatek pa ni dodatek za posebne ali težke delovne razmere in prav tako ni rezultat udeležbe delavca v osebnem dohodku po vloženem živem ali minulemu delu.“

Ne kot osebni dohodek

DE: „Ena najpomembnejših sprememb v osnutku je v določilu, ki obravnava terenske dodatke...“

ŠUŠTAR: „Spremenjeno besedilo natančno opredeljuje, pod kakšnimi pogoji in kateri delavci imajo pravico do terenskega dodatka, pri čemer je bistveni poudarek na značaju terenskega dodatka. Ta je nedvomno samo povračilo za povečane materialne stroške, ki jih ima delavec, ko mora svoje delo opravljati na terenu. Dodatek ni možno uvrstiti med sestavine osebnih dohodkov. Takšna praksa je bila doslej marsikje v navadi, ker je to za podjetje ceneje, delavci pa so bolj oškodovani pri daljših boleznih ali pri odhodu v pokoj. Po novem naj bi terenskega dodatka ne dobili delavci, ki se

vsak dan vozijo na teren in se nato vračajo domov. Vendar se jim zavoljo tega osebni dohodki ne bi smeli zmanjšati, pač pa bi v delovnih organizacijah morali tako delo ovrednotiti kot težje delovne razmere in temu primerno spremeniti sistemizacijo takšnega delovnega mesta.“

DE: „Republiški odbori naj bi v bodoče ne bili več dolžni dajati soglasja za regresiranje prehrane v obliki vrednostnih bonov?“

E. ŠUŠTAR: „Sodimo, da so se pri urejanju prehrane med delom lani in letos izoblikovala enotna merila za dajanje vrednostnih bonov. Tako sodimo, da bi „vmešavanje“ republiških odborov samo podaljševalo postopek dejanja soglasij. Soglasja bodo namreč delovne organizacije še morale dobivati od občinskih sindikalnih svetov.“

Socialnoekonomska merila

DE: „Največje spremembe je kot kaže, doživelo določilo, kdo je upravičen do regresa za letni dopust. Zakaj in v čem so bistvene spremembe?“

E. ŠUŠTAR: „Predlagano besedilo je nastalo na osnovi sklepov plenarne seje RS ZSS, ki je bila v maju letos. Najpomembnejše pa je določilo, ki izrecno ne dovoljuje deliti regresa za dopust vsem delavcem v enakih zneskih, pač pa glede na ekonomske, socialne, delovne in zdravstvene razmere delavcev. Regres naj bi dobili predvsem tisti delavci, ki sami, brez solidarnostno združenih sredstev, ne morejo kriti stroškov za aktivni dopust. Z drugimi besedami to pomeni, da bodo kolektivi morali izoblikovati merila za dodeljevanje regresa, pri čemer bodo prikrajšani delavci z visokimi osebnimi prejemki na družinskega člana. Javna razprava bo pokazala, ali delavci takšen predlog, ki je nedvomno za marsikoga sporen podobno kot nov način oblikovanja terenskih dodatkov, ali ukinitve dodatka za zniževanje fluktuacije, sprejemajo ali ne?“

DE: „Kaj sindikati pričakujete od javne razprave?“

E. ŠUŠTAR: „Predvsem celovit pristop in ovrednotenje tako naših stališč kot navedenih predlaganih sprememb in dopolnitev in da bo potrjena usmeritev sindikalne liste po duhu zakona o združenem delu, ki dosledno zagovarja delitev šele po rezultatih živga in minulega dela. Zavoljo tega bi morali javno razpravo o sindikalni listi povezati z razpravo o uresničevanju sklepov konference sindikatov Slovenije, na kateri smo se dogovorili o osnovnih nalogah pri uresničevanju določil zakona o združenem delu. Osnovne sindikalne organizacije pa bi morale proučiti sistem delitve po delu v svoji temeljni organizaciji in se dogovoriti, kako čimprej uresničiti tista načela iz zakona o združenem delu, ki govore o delitvi po delu.“

B. RUGELJ

Združevanje — nujnost razvoja panoge

iz albuma sindikalnih delavcev

Franci Frölih sodi med mlajše profesionalne sindikalne delavce. Ne samo po letih, tudi po letih profesionalnega dela, saj je pred dobrima dvema letoma sprejel sekretarsko funkcijo v republiškem odboru Sindikata delavcev kemične industrije Slovenije. Prej je bil zaposlen v domačem Heliosu, kjer je aktivno sodeloval v delu sindikalne organizacije in osnovne organizacije ZK.

»Sicer pa segajo začetki mojega družbenopolitičnega dela v srednjo šolo ter kasneje v študentsko organizacijo. Veliko sem pridobil s tem svojim udeleževanjem pri spoznavanju problemov, analiziranju in ocenjevanju razmer. Še posebej dobra je bila šola v tovarni. Tudi mladinske delovne brigade so več kot primerna oblika za to, da se naučiš delati z ljudmi, da jih znaš poslušati in se sele na osnovi različnih informacij opredeljuješ. Seveda pa moraš imeti stalno pred očmi temeljni družbeni cilj in vse drugo prilagajati temu.«

Tako nam je pripovedoval Franci Frölih, čeprav o sebi nerad govori. Kljub »mladosti« je odločen in trdo zna

nastopiti proti tistim, ki niso načelni, ki izigravajo dogovorjene akcije. Sam pravi:

»V slovenski kemični industriji smo že zdavnaj spoznali, da se moramo drugače organizirati, če hočemo doseči takšno stopnjo razvoja te industrije, kot je predvideno v načrtu o družbenem razvoju naše republike. Pred nami je naloga, da povežemo na dohodkovnih odnosih bazično in predelovalno kemično industrijo in nato obe z drugimi panogami. Za kemijo je to še posebej pomembno, saj s svojimi izdelki oskrbuje tudi druge industrijske panoge.«

Tako smo se dogovorili in vsi smo rekli — od direktorjev do delavcev — da je le v tem in v združevanju znanja, dela in sredstev osnova za hitrejšo napredovanje kemične industrije. Gre za tehnološki napredek, boljše organizacijo dela in boljše izkoriščanje zmogljivosti. Toda! Vse preučevanje je še podjetniške miselnosti, zaustavljanja na obrobni vprašanjih... Nekatera vodstva tovarn se preprosto nočejo dogovoriti o delitvi proizvodnih programov, o skupnih na-

ložbah in včasih se celo primeri, da neradi skupaj nastopajo na tujih trgih. Čeprav po svoje razumem takšno vedenje, saj miselnosti človeka ne moreš spreminiti čez noč, pa ne morem sprejeti prikritega lokalističnega in zaplotiškega ravnanja. S tem samo zavlačujemo akcije in prizadevanja v naši družbi.

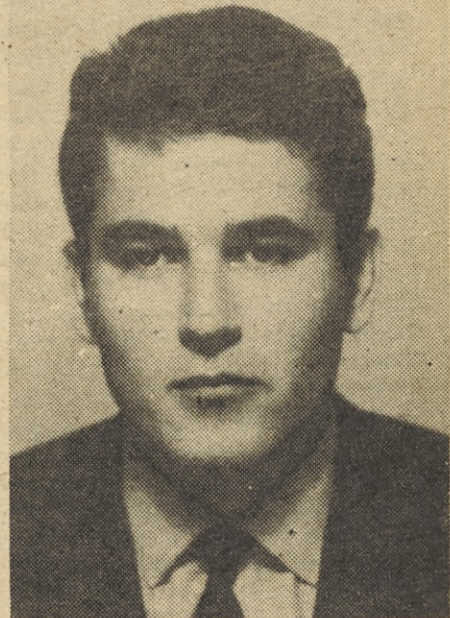
Morda kaže ob tem še posebej omeniti, da moramo v slovenski kemični industriji in ne le v njej — zelo hitro nadomestiti izgubljeno v razvoju. Smo mlada družba in kemija je sorazmerno mlada panoga, tako da moramo v resnici v petnajstih letih nadomestiti tisto, kar so naredili na področju tehnologije in sodobnih postopkov v kemiji v drugih državah.«

Kje torej iskati rešitve za obvladovanje sedanjega položaja v slovenski kemični industriji?

»Sindikat in druge družbenopolitične organizacije«, pravi Franci Frölih, »moramo vztrajati, da odpravimo zapreke v povezovanju. Takšna, kot je slovenska kemična industrija, ni sposobna slediti vsem družbenim hotenjem in po-

trebam, saj vsi vemo, da v razvitih deželah tej panogi posvečajo zelo mnogo skrbi. Osnova za ureditev vseh vprašanj v naši industriji in prav gotovo tudi v vsem gospodarstvu pa je uveljavitev dohodkovnih odnosov in tudi vseh drugih določil, ki so zapisane v osnutku zakona o združenem delu. To ni lahka niti enostavna naloga in prav zato se bomo morali tudi v sindikatu drugače vesti. Zaostriti bomo morali odgovornost pri izvajanju dogovorov in sklepov in skrbeti za to, da bodo za sindikalne funkcionarje izbrani res pravi ljudje.«

Tako pravi Franci Frölih. Ko sem ga obiskal, se je hudoval nad nekaterimi odgovori iz vprašalnika o življenjskih in delovnih razmerah delavcev v kemični industriji, ki niso natančni ali pa premo ponazarjajo prizadevanja osnovnih organizacij sindikata pri urejanju delovnih in življenjskih razmer delavcev v tej industriji. Huduje se večkrat in tudi piker zna biti, če kdo poenostavlja probleme ali pa nalašč spreminja dogovorjena stališča.

FRANCI FRÖLICH

OSEBNI DOHODKI IN SAMOUPRAVNI
SPORAZUMI DEJAVNOSTI O RAZPOREJANJU
DOHODKA IN DELITVI OSEBNIH DOHODKOV

KDO KRŠI SPORAZUME?

Samoupravni sporazumi dejavnosti o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke so zadnjem času deležni še posebne pozornosti. Njihovi udeleženci iščejo v njih predvsem oporo za usmeritev delitve dohodka v TOZD. Družbeni dejavniki sporazumevanja pa vidijo v njih instrument za uresničevanje dogovorjenih resolucijskih odnosov v delitvi dohodka. Upošteva tudi ta cilja sporazumevanja, je očitno in razumljivo, zakaj je potrebno vztrajati pri doslednem kaznovanju kršiteljev samoupravnih sporazumov. Glede na to, da je v različnih razpravah in obravnavah označena kot kršitelj samoupravnega sporazuma tudi tista organizacija združenega dela, ki razporeditve dohodka ni opravila dosledno po resolucijskem razmerju povečevanja razporejenih osebnih dohodkov glede na povečanje dohodka, so nujna nekatera pojasnila:

Pogosto slišimo, da samoupravni sporazum »daje« več sredstev za osebne dohodke kot letna resolucija. Predvsem moramo razčistiti in doumeti, da samoupravni sporazum ne daje ne več in ne manj oziroma da ni dvojnih meril za razporejanje dohodka. Samoupravni sporazumi dejavnosti so namreč enoviti in celoviti dokumenti, v katerih je med drugim določilo, da bodo udeleženci tako naravnali model razporejanja dohodka, da bo le v poprečju dejavnosti omogočal doseganje in spoštovanje s tekočo ekonomsko politiko opredeljenih dohodkovnih odnosov. Tudi iz republiškega družbenega dogovora o razporejanju dohodka je razvidno, da se predvideno povečanje dohodka in od tega odvisno povečanje osebnih dohodkov uresničuje na ravni dejavnosti udeležencev samoupravnega sporazuma, ne pa avtomatično pri vsakem udeležencu posebej in dosledno.

Nekoliko drugače in poenostavljeno povedano: razporejati dohodek po samoupravnem sporazumu in resoluciji pomeni, da se razporeditev dohodka in izračun dogovorjenih sredstev za osebne dohodke opravi na podlagi ustreznih navodil, ki naj bi jih izdelale skupne komisije udeležencev samoupravnih sporazumov. S tem pa smo pri jedru problema.

Doslej smo bili navajeni, da nam družbeno sprejet samoupravni sporazum reže kruh in nam z neko obliko valorizacije osebnih dohodkov omogoči še nekoliko debelejšo rezino. Tega sistema ni več. Škarje in platno so v rokah udeležencev samoupravnih sporazumov. Pri tem vse priznanje tistim udeležencem samoupravnih sporazumov in njihovim skupnim komisijam, ki so ovrgli lažno solidarnost in upoštevajo ekonomski položaj posameznih udeležencev, dosežene rezultate gospodarjenja in doseženo raven osebnih dohodkov usmerjevalno vplivajo na delitev dohodka. Resnost dela udeležencev samoupravnih sporazumov in med njimi še zlasti skupnih komisij se kaže, denimo, tudi v obsegu dogovorjenih sredstev za osebne dohodke po merilih samoupravnega sporazuma. Tako ni logično, da je model samoupravnega sporazuma tak, da omogoča hitrejšo povečanje dogovorjenih sredstev za osebne

dohodke, kot znaša povečanje dohodka. Med 35 samoupravnimi sporazumi gospodarstva je bilo po podatkih polletnih periodičnih obračunov 20 samoupravnih sporazumov, kjer je indeks dogovorjenih sredstev za osebne dohodke višji od indeksa dohodka. Če naj samoupravni sporazumi zagotavljajo v poprečju dejavnosti uresničevanje ekonomske resolucije, bi morala dogovorjena sredstva za osebne dohodke v poprečju samoupravnega sporazuma počasneje naraščati kot dohodek. Kjer temu ni tako, bi morali udeleženci samoupravnih sporazumov spremeniti model samoupravnega sporazuma. Bolj verjetno pa je, da ni potrebno spreminjati modelov, temveč iz izračuna dogovorjenih sredstev za osebne dohodke izločiti marsikje še vedno odkločen vpliv indeksa življenjskih stroškov, premočan vpliv dogovorjenih višin osebnih dohodkov (osebni dohodek na pogojno uro, na pogojnega delavca itd.).

Le v primeru, da bodo dogovorjena sredstva za osebne dohodke v poprečju dejavnosti udeležencev samoupravnih sporazumov usklajena z uspehi gospodarjenja oziroma z dohodkom, je možno realno opredeliti kršitelje samoupravnih sporazumov. Po zakonu o samoupravnem sporazumevanju namreč lahko za kršitelje samoupravnega sporazuma smatramo le tiste udeležence, ki je z razporejenimi osebnimi dohodki presegel dogovorjeni obseg osebnih dohodkov in je skupna komisija ugotovila, da se preseganje šteje za kršitev. Ta kršitev je zakonsko sankcionirana z davkom na presežena sredstva.

Če torej samoupravni sporazumi omogočajo previsoka dogovorjena sredstva za osebne dohodke, kršiteljev samoupravnih sporazumov skoraj ni. To je značilno za leto 1975 in podatki za letošnje prvo polletje kažejo skorajda še slabšo sliko. Čeprav je bilo delovanje samoupravnih sporazumov lani pod vplivom izredno visokih življenjskih stroškov in čeprav nam letos pričakovani dohodek »kvari« spremenjen način obračuna celotnega dohodka, je nujno, da udeleženci samoupravnih sporazumov zagotovijo čist ekonomski odnos med dogovorjenimi sredstvi za osebne dohodke in dohodkom.

Za ugotavljanje kršiteljev samoupravnih sporazumov med udeleženci, ki so presegli dogovorjena sredstva za osebne dohodke, je zaradi objektivnosti in enotnega pristopa nujno, da se udeleženci dogovorijo za dodatne kriterije in merila. Ni namreč vseeno, v kakšnem ekonomsko-finančnem položaju je udeleženec, ki presega dogovorjena sredstva za osebne dohodke. Med drugim je, denimo, poleg velikosti dohodka treba upoštevati še povečanje nominalnih in realnih osebnih dohodkov, fizično produktivnost dela, doseženo raven osebnih dohodkov in te rezultate primerjati s poprečjem dejavnosti, v kateri je udeleženec, in s poprečjem gospodarstva. Šele na osnovi take primerjave po več kriterijih je mogoče objektivno imenovati kršitelje samoupravnih sporazumov in vztrajati, da so kaznovani.

MAJDA BUDA

SVEČAN PODPIS

ŠTIPENDIJO PREJEMA V SR SLOVENIJI VEČ KOT TRETJINA VSEH UČENCEV IN
STUDENTOV

Ni podeljenih skoraj 2.000 kadrovskih štipendij

Ob začetku novega šolskega leta ponovno z vso ostrino postavljamo na dnevni red mnoga vprašanja štipendijske politike v naši republici. Po začasni ukrepih, ki jih je na junjski seji sprejela skupna komisija udeležencev samoupravnega sporazuma, smo sicer nekoliko zaustavili in delno znižali zahteve po sredstvih za štipendije — ostale pa so še naprej mnoge slabosti in problemi, ki spremljajo izvajanje dogovorjene štipendijske politike.

O ugotovljenih slabostih, žal, še vedno govorimo dokaj posplošeno in v isti sapi, ko ugotavljamo nedoslednosti pri izvajanju družbenega dogovora, že zahtevamo, da bi morali bistveno spremeniti sedanjí štipendijski sistem. Pri tem pa vse preradi pozabljam, da noben, še tako dobro izdelan in precizen sistem sam po sebi ne zagotavlja doslednega uresničevanja v praksi. Potrebna je čvrsta disciplina in odgovornost vseh udeležencev dogovarjanja pri uresničevanju z družbenim dogovorom sprejetih norm in obveznosti.

Do kod smo prišli pri uresničevanju družbenega dogovora o štipendijski politiki in kje se še vedno zatika? Dosegli smo bistveno povečanje števila štipendistov: v maju je v Sloveniji prejimalo po nepopolnih podatkih — štipendijo 32.407 učencev in študentov, kar predstavlja več kot tretjino vse mladine, ki se uči. S sistemom solidarnosti in z enotnimi kriteriji pri podeljevanju štipendij smo izenačili možnosti za pridobivanje štipendij ne glede na ekonomsko moč občin oziroma organizacij združenega dela. Ugotavljamo, da se več mladih iz delavskih in kmečkih družin vključuje v nadaljnje izobraževanje na srednjih in visokih šolah.

Absolutno povečanje števila štipendistov pa spremlja tudi več slabosti, ki resno ogrožajo sistem. Predvsem ugotavljamo sorazmerno počasnejšo rast števila kadrovskih štipendij: komaj dobra polovica vseh štipendistov ali 17.860 prejema štipendije organizacij združenega dela oziroma samoupravnih interesnih skupnosti. Stalno se povečuje pritisk na štipendije iz združenih sredstev. Skupnosti za zaposlovanje so vsem skupnim komisijam posredovale pregled nepodeljenih kadrovskih štipendij, vendar so v letu 1976 iz združenih sredstev preusmerili na kadrovske štipendiranje le nekaj več kot 400 štipendistov, še vedno pa ni podeljenih skoraj 2.000 kadrovskih štipendij. Kje so vzroki za to? V nepoznavanju možnosti, v neustrezni poklicni usmeritvi mladih ali pa v nedoslednem izvajanju 10. člena družbenega dogovora, po katerem

štipendisti izgube pravico do štipendije iz združenih sredstev, če odklonijo kadrovske štipendije. Sodeč po podatkih, je osnovni vzrok prav v slednjem. Skupne komisije so doslej vse premalo storile za to, da bi štipendiste usmerile na razpise za štipendije v organizacijah združenega dela, in to ne le v občini, kjer je posebno v nerazvitih območjih res težko ustvariti širše možnosti za te štipendije, kasneje pa tudi za zaposlitev. Očitek, da organizacije združenega dela nerade sprejemajo štipendiste iz združenih sredstev, ker jih baje poiščejo same, tudi ne drži v celoti, saj je po nepopolnih podatkih republiške komisije med štipendisti, ki dobivajo kadrovske štipendije, manj kot petina (3.281 od 17.860) takih, ki ne dobivajo razlike do višine življenjskih stroškov iz združenih sredstev. Po poklicnih usmeritvah pa dobivajo štipendije iz združenih sredstev učenci in študenti iz vseh smeri študija (tehničnih, pedagoških, zdravstvenih itd.) in ne le družboslovnih in splošnih smeri. Torej bi bilo ob večjih prizadevanjih skupnih komisij in njihovih strokovnih služb ter doslednejšem upoštevanju sankcij možno mnogo več mladih usmeriti na kadrovske štipendije.

Drug, morda še težji problem pa je dokaj visok materialni cenzus in premalo zaostreno preverjanje upravičenosti do pridobitve štipendije iz združenih sredstev. Zato so vse pogostejši očitki, da štipendije prejemajo tudi taki, ki do nje niso najbolj upravičeni.

Sistem solidarnosti, ki smo ga doslej uveljavljali v štipendijski politiki, pa je prav zaradi širokogrudnosti nekaterih skupnih komisij, ki so često tudi iz kratkovidnih lokalnih interesov prikazali večje potrebe zato, da bodo dobili čim več sredstev iz solidarnosti oziroma dajali čimmanj za solidarnost, zašel v resno zagato. Sredstva, zbrana po stopnji 0,5 % ne zadostujejo za tako hiter porast izkazanih potreb. Zato bodo nujni hitri in učinkovitejši ukrepi, ki jih bodo morale skupne komisije uveljaviti pri podeljevanju novih štipendij in pri reviziji dosedanjih, kajti nikakor ne smemo dopustiti, da bi zaradi slabosti in nediscipline nekaterih v minulemu letu letošni ostali brez štipendij tisti, ki jih najbolj potrebujejo.

Komisija podpisnic samoupravnega sporazuma na ravni republike se sicer še ni izrekla o ukrepih, ki jih bodo morale dosledno upoštevati vse občinske komisije. Na zadnji seji izvršnega odbora pa so bile že nakazane nekatere rešitve. Naj omenimo le najpomembnejše. Nujno je

V prostorih kluba delegatov v Ljubljani je bil 8. oktobra svečan podpis pogodb štipendistov Titovega sklada. Kot smo že poročali, je med letošnjimi dobitniki štipendije Titovega sklada tudi 23 mladih delavcev: 7 iz Maribora, 3 iz Ljubljane, po 2 iz Šmarja pri Jelšah, Kočevja in Vrhnike, po 1 iz Krškega, Brežic, Škofje Loke, Ptuja, Radovljice, Kopra in Kamnika.

Ob svečanem podpisu pogodb je zbrane nagovoril v imenu samoupravnih organov Titovega sklada v SR Sloveniji tovariš Edo Gaspari. Med drugim je dejal, da moramo v naši republici, kjer lanko sleherni učenec in študent glede na svoj socialno ekonomski položaj pride do družbene pomoči za študij, gledati na mesto in vlogo Titovega sklada s posebnimi očmi. Kadrovske štipendije in štipendije iz združenih sredstev prejema že več kot 30.000 učencev in študentov, Titovih štipendistov pa imamo kakih 200. Zato je Titov sklad tisti, ki v kadrovskem in razredno-delavskem smislu intervenira, da pod nekoliko ugodnejšimi pogoji omogočimo študij in strokovno izpopolnjevanje najbolj sposobnim in družbeno aktivnim delavcem in otrokom delavcev.

Na sliki: Mladi delavci ob podpisu štipendijske pogodbe Titovega sklada, ki je zanje posebno priznanje.

potrebno znižati materialni cenzus ter bolj dosledno in vsestransko preveriti upravičenost do prejemanja štipendij pri pri novih prosilcih, temveč tudi pri vseh dosedanjih. Dosledno moramo spremljati izvajanje študijskih in učnih uspehov pri štipendistih in vsem, ki svojih obveznosti ne izpolnjujejo, štipendije ukiniti ter zahtevati, naj jih vrnejo. Solidarnostno prelivanje sredstev za štipendiranje moramo urediti tako, da bodo vse občinske komisije prisiljene in stimulirane za racionalno in smotrno gospodarjenje s sredstvi.

Načrtno in stalno moramo usmerjati štipendiste na kadrovske štipendije v organizacijah združenega dela in v samoupravnih interesnih skupnostih. Dokler ne bodo oddane vse kadrovske štipendije, naj bi praviloma ne podeljevali štipendij iz združenih sredstev. Organi delavske kontrole v organizacijah združenega dela in pri samoupravnih interesnih skupnostih pa naj pregledajo, kako pri njih izpolnjujejo določila samoupravnega sporazuma o štipendiranju (prednost tistim, ki imajo slabši materialni položaj in boljši učni uspeh).

Še posebej pa bi se morali tudi sindikati zavzeti za to, da bodo občinske skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma bolj dosledno izpolnjevale svoje naloge ter zagotovile odgovorno in nemoteno delo strokovnih služb.

TILKA BLAHA

ČGP DELO TOZD Delavska enotnost

objavlja prsto delovno mesto

— UREDNIKA V ZALOŽBI

za nedoločen čas.

POGOJI:

— visoka izobrazba naslednjih smeri: slovenska književnost in slovenski jezik ali primerjalna književnost ali umetnostna zgodovina,

— poskusno delo tri mesece.

Osebni dohodek po samoupravnem sporazumu.

Kandidati naj svoje vloge v 8 dneh po objavi pošljejo na naslov: ČGP DELO, TOZD Delavska enotnost, izvršilni odbor, Dalmatinova 4, 61000 LJUBLJANA.

DELAVCI O SVOJEM
DRUŽBENOEKONOMSKEM POLOŽAJU

Kdo, kdaj in kako letuje?

Z današnjim prispevkom nadaljujemo s prikazovanjem rezultatov iz raziskovalnega centra za samoupravljanje o družbenoekonomskem položaju delavcev v slovenskem gospodarstvu. Tokrat bomo spregovorili o področju letovanja in rekreacije.

Za letovanje in rekreacijo lahko rečemo, da sta bila predmet obravnave številnih dokumentov in sklepov organiziranih subjektivnih sil v naši družbi. Še posebej pa je to področje sestavina delovanja osnovnih organizacij sindikata v temeljnih organizacijah združenega dela pa tudi na drugih ravneh. Omenjeno dejstvo pa še ne pomeni, da je bilo obravnavano področje tudi ustrezno ovrednoteno. Letovanje in rekreacija sta pomenili le neizogiben člen v verigi tistih dejavnikov, ki dvigujejo delavčovo produktivnost, hkrati pa je bilo kompleksno obravnavanje teh problemov bolj na dnu seznama nalog sindikata pa tudi drugih organizacij v okviru socialne politike. Menim, da ni potrebno posebej dokazovati neustreznosti in kratkovidnosti takega početja. Misel o rekreiranju in letovanju kot izključni funkciji višje družbene in individualne produktivnosti je potegnena iz arzenala reševanja problemov v tistih družbah, ki še vedno temelje na izkoriščanju človeka oziroma na izkoriščanju rezultatov njegovega dela.

Pri graditvi naše socialistične družbe je lahko omenjeni aspekt pomemben, toda še zdaleč ni edini kriterij, zavoljo katerega se zavzemamo za rekreiranje in letovanje. Ker je humanizem ena temeljnih vrednot naše družbe in ker je humanizacija življenjskih razmer eden od kazalcev stopnje razvitosti socialističnih odnosov, zgrajenih na samoupravljanju, trdimo, da ima obravnavano področje mnogo širše razsežnosti. Množična rekreacija, letovanje, dopusti so konkretne oblike nižje ali višje oblike razvitega samoupravljanja oziroma humanizacije delovnih razmer, v katerih delovni ljudje delajo in živijo. Obenem pa je s tem implicitno tudi zavrnjena teza, da sta rekreacija in letovanje področji

socialnega skrbstva. Prav področja družbenega standarda (šolstvo, znanost, kultura, zdravstvo) — sem sodi tudi rekreacija, so tista, kjer se razlike med ljudmi pojavljajo na najbolj manifestativen način in imajo negativne posledice za nadaljnji razvoj socialističnih odnosov. Egalitarizem pri družbenem standardu je tudi za našo družbo sprejemljiv in celo zaželen; ali drugače povedano, ni v neskladju s sprejetim načelom delitve dohodka po delu. Uravnolovka pri delitvi osebnih dohodkov bi pomenila korak nazaj v doseganju višje produktivnosti, večje gospodarnosti, rentabilnosti itd. Toda družbeni standard je področje, ki mora biti dosegljivo vsem enako. Raven družbenega standarda namreč ne more biti v

socializmu za ene višja, za druge pa nižja.

Bežna slika opisanih razmer ne bi bila popolna, če ne bi omenili, da je v letu 1975 in 1976 pri nas prodrlo, pravzaprav se začelo uveljavljati spoznanje, da tudi rekreacija, letovanje in množična kultura zaslužijo več pozornosti. Pri tem so bili sindikati in SZDL glavni pobudniki za razreševanje problemov, ki nedvomno ne sodijo na »stranski tir«.

»Pravi« dopust le poleti

Iz raziskave nedvomno sledi, da je dopust oziroma letovanje pri nas vezano le na poletje. Naša domneva, da večina delovnih ljudi izkoristi večino svojega dopusta v poletnih mesecih in še to predvsem v juliju in avgustu, se je uresničila. Že samó v tem skromnem, toda preverjenem podatku (ki velja sicer za leto 1975) je možno najti veliko rezerv za razreševanje problemov. Razporeditev dopustov tudi na druge mesece bi bržkone zagotovila tudi boljšo izkoriščenost počitniških zmogljivosti, zagotovljene bi bile tudi nižje penzijske cene, predvsem pa bi tak dopust enako služil človekovi psihični in fizični spočitosti kot v poletnih mesecih.

V raziskavi nas je zanimalo, kako so delovni ljudje v gospodarstvu izkoristili dopust. **Skoraj polovica vseh zapo slenih je odgovorila, da izkoristijo svoj dopust za rekreacijo ob delu doma ali kje drugje.** Vsekakor ti delavci ne izkoriščajo dopusta za namene, za katere naj bi prvenstveno služil. Sprememba okolja, bivališča, srečanja z novimi ljudmi, navadami in šegami, so med mnogimi drugimi dejavniki tisti, ki v veliki meri prispevajo k človekovi polni rekreaciji in psihofizični spočitosti.

Vsi seveda niso enako preživeli dopusta. Izkazalo se je, da

delavci v neposredni proizvodnji v največji meri prežive dopust doma ob delu ali pa počivajo doma. Prav tako ti delavci najmanj izkoriščajo kapacitete počitniških domov v svoji ali drugi delovni organizaciji in ni potrebno posebej omenjati, da tudi v najmanjši meri izkoriščajo hotelske objekte. Skratka, delavci iz neposredne proizvodnje najmanj ustrezno letujejo.

Zakaj dopust ni namenjen oddihu?

Iz prikazanih rezultatov lahko zaključimo, da prevladuje mnenje o predragem letovanju kot glavni oviri za množičnejše letovanje in rekreiranje. Primerjalni rezultati v nekaterih dejavnostih opozarjajo, da je to mnenje v zadnji raziskavi celo bolj razširjeno, kot je bilo v letih 1967 in 1968. To tudi opozarja, da je področje letovanja in rekreacije bolj ali manj prepuščeno pristojnosti delovnih organizacij, ki pač v skladu s svojimi materialnimi možnostmi rešujejo probleme. Pa še na nekaj bi veljalo opozoriti: na širšem družbenem področju je izkoriščanje in organiziranje dopustov prešlo v pristojnost različnih (in predvsem številnih) turističnih organizacij in agencij. Te so se v želji za čim boljšim dohodkom najprej »obrnile« na delavce z visokimi dohodki, ki so si lahko privoščili letovanja v hotelih A in B kategorije. Pri takem organiziranju letovanja so bili torej »odrinjeni« tisti z nizkimi in srednjimi dohodki, saj letovanje v hotelih zanje ni dosegljivo. Regresi za dopust so precejšnjo nadomestilo za te »dohodkovne« kategorije ljudi. Ob tem, ko se je uveljavljalo čisto tržno turistično poslovanje na področju rekreiranja in letovanja, pa smo zamenjali počitniške domove, predvsem pa nismo združevali počitniških zmogljivosti.

Letovanje v počitniških domovih

Na osnovi nekaterih navidez protislovnih rezultatov bi lahko zaključili, da delovne organizacije skrbje za letovanje v počitniških domovih, vendar pa pogrešamo organizirane akcije za razvijanje zmogljivosti počitniških domov in za njihovo združevanje.

Iz rezultatov bi lahko sklepali, da ima več kot polovica vseh delovnih organizacij svoje počitniške domove, ali pa jih ima skupaj z drugo delovno organizacijo.

Zmogljivosti torej so in pri tem kar v 66 % plačujejo zaposleni znižano ceno letovanja, v 42,5 % primerov so te ugodnosti deležni tudi svojci. Ob vsem tem prevladuje mnenje, da je letovanje predrago. Tega protislovja ni mogoče razložiti drugače, kot z možnostjo, da počitniški domovi niso racionalno izkoriščeni; časovno neuskaljeno izkoriščanje povzroča nezadovoljstvo, predvsem pa so domovi, zelo verjetno, pretežen del leta neizkoriščeni oziroma zaprti. Ne smemo zavreči tudi možnosti, da so počitniški domovi dostopni le nekaterim, saj po rezultatih ankete le petina zaposlenih preživlja dopust v počitniških domovih svoje ali druge delovne organizacije.

Kaj je enak regres?

Regresiranje dopustov je ena bistvenih in najbolj konkretno izraženih oblik pomoči delovnim ljudem za ustrezno letovanje. Pravimo pomoči, ker je izražena v bolj ali manj določenem znesku denarja in pomeni zato neke vrste socialni korektiv za odpravljanje razlik, ki nastajajo med ljudmi tudi po načinu, možnostih in oblikah letovanja. Vsaj takšen je zunanji videz. Toda ali je to res?

Regres za dopust se je po sindikalni listi 1975 oblikoval v višini od 900 do 1100 din. Vendar je lahko bil regres za izrabo letnega dopusta za posameznega delavca višji ali nižji od zneskov, po katerih so se oblikovala sredstva za regres. Osnove in merila za določanje višine regresa posameznim delavcem namreč določijo temeljne in druge organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti s svojim samoupravnim splošnim aktom, pri čemer upoštevajo tudi socialne in zdravstvene razmere delavcev.

Te določbe v sindikalni listi o rekreaciji in letovanju si marsikje napačno razlagajo. Organizacije združenega dela namreč praviloma izplačujejo vsem delavcem enak znesek, kot je v sindikalni listi tudi najprej poudarjeno. Poudarjeno pa je tudi, da »morajo pri določanju konkretne višine regresa na delavca udeleženci upoštevati socialni in zdravstveni položaj delavca po vnaprej določenih merilih in kriterijih«.

Sindikalna lista za leto 1976 govori le o »upoštevanju tudi socialnih in zdravstvenih razmer delavcev«, kar je že v normativnem smislu korak nazaj.

Iz teh določil sledi, da se pravi-

toma regres za dopust oblikuje za vse delavce v enaki višini — in tako so to določilo razumeli tudi v organizacijah združenega dela. To pa ne pomeni nič drugega kot ohranjanje neurejenih razmer na obravnavanem področju. V čem so slabosti?

— regres prejema le zaposleni delavec v organizaciji združenega dela, pri tem pa ni upoštevana številčnost njegove družine;

— regres je določen praviloma za vse enako ne glede na višino osebnega dohodka, zdravstveno stanje, socialne razmere.

Regres zato pomeni le denarni dodatek za tiste z nizkimi osebnimi dohodki in ga ljudje tudi uporabljajo predvsem za druge namene zavoljo preprostega razloga, ker je prazmalo denarja za dopust. Za druge z višjim dohodkom pa pomeni regres le dodatek k že organiziranemu in plačanemu letovanju.

Regres torej ni za vse enak. Edini izhod je bržčas diferencirano regresiranje glede na različne pogoje. Vendar pa lahko pomeni regres le prehodno obliko pri urejanju razmer na področju letovanja. V sindikalni listi za naslednje leto bo bržkone potrebno take in podobne zadeve ustrezneje opredeliti.

A vrnimo se k rezultatom naše ankete. Zastavili smo vprašanje: »Ali se zavzemate, da bi bila višina počitniškega regresa enaka za vse zaposlene v delovni organizaciji, ali pa naj se razlikuje glede na različne pogoje?«

Ugotavljamo, da se v veliki meri vsi delavci zavzemajo za enak regres. Ti odgovori ne kažejo prav nič drugega kot težnjo po izenačevanju pogojev in možnosti pri rekreiranju in letovanju. Bržčas pa gre tudi za precejšnjo osveščenost, predvsem delavcev v neposredni proizvodnji, ki v ustreznejšem načinu regresiranja ne vidijo možnosti za ustreznejše letovanje njih samih.

Med skupinami ljudi, ki zavzemajo različne položaj v proizvodnji, se ocene razlikujejo. Neposredni proizvajalci imajo o tej problematiki najmanj izoblikovano mnenje, ki bi podpiralo naše razmišljanje v tem poglavju. Kljub temu pa opazimo, da se kot temeljni kriterij pri razporejanju višine regresa za letovanje le pojavljajo elementi kot številu nepreskrbljenih družinskih članov, zdravstveno stanje, višina osebnega dohodka in delovne razmere.

Za konec pa naj strnemo nekatere osnovne ugotovitve:

— Še vedno skoraj polovica vseh zaposlenih (in s tem tudi verjetno njihove družine) preživlja dopust doma ob delu oziroma doma počivajo.

— Glavni razlog za take razmere je predrago letovanje. Prav finančni razlogi so glavna ovira za letovanje zunaj kraja stalnega bivališča.

— Dopusti se pretežno koristijo v poletnih mesecih (predvsem julij in avgust). Bržčas bi bilo ob primernejši prerazporeditvi dopustov tudi letovanje cenejše.

— Združevanje počitniških zmogljivosti še ni razvito, čeprav ne gre zanikati pozitivnih premikov v razmišljanju. Omeniti velja, da najbrž ne bo dovolj samo združevanje počitniških zmogljivosti, temveč tudi združevanje sredstev OZD s turističnimi zmogljivostmi.

— Kot oblika pomoči za letovanje regres v zdajšnji obliki ne ustreza. Diferencirano regres bo najbrž v prvi fazi nujna, čeprav začasna rešitev.

ILIJA GLOBAČNIK

BOLJŠE KOSILO

Sodoben svet Iskre

Pred triindvajsetimi leti je Iskra že nastopila na ljubljanskem sejmu, ki je potlej prerasel v velik in ugleden mednarodni sejem elektronike. Kot so bili skromni začetki sejma, je bila skromna tudi proizvodnja tedanje Iskre. Letos, po tridesetih letih dela, se je Iskra povsem enakovredno postavila ob bok vsem velikim in znanim svetovnim proizvajalcem elektronskih sestavnih delov in materialov za elektronske sestavne dele.

Letos se je Iskra na ljubljanskem mednarodnem sejmu predstavila kot proizvajalec elementov, aparatov, naprav in sistemov za avtomatizacijo v kovinski in lesnopredelovalni industriji, v industriji predelave plastičnih mas in gum, v industriji papirja, v tekstilni industriji, prehrabeni industriji, v industriji gradbenega materiala in še na drugih področjih. Iskra sodeluje poysod, kjer gre za avtomatizacijo strojev in proizvodnih naprav, pa naj gre za še tako raznovrstne ali še tako zahtevne delovne operacije.

Vse to zahteva sodobno elektroopremo, saj le-ta zagotavlja avtomatizacijo. Proizvodnja avtomatike pa je možna le, če proizvajalec naprav in sistemov lahko vgrajuje določene elemente.

Naprave za programiranje

In vse to Iskra ima. Poleg klasičnih relejev in kontaktnih naprav izdeluje Iskra zelo zanimiv sistem elektronskih elementov — Simatic, ki so namenjeni za izdelavo industrijskih naprav za programiranje in jih Iskra izdeluje v tesni povezavi s Siemensom. Izdelani so iz posebnih integriranih vezij, ki se obnesejo tudi v robustni industrijski vsakdanjosti. Poleg tega se uporabljajo za povezovanje kompleksnih elektronskih sistemov, denimo procesnih računalnikov, s stroji in proizvodnimi napravami. Ta sistem elementov je še dopoljen s funkcionalnimi enotami, ki so izdelane v diskretni tehniki ali z integriranim vezjem v C-MOS tehniki.

Vsestranski elektronski sistemi

Sistem elementov dopolnjujejo regulatorji elektromotornih pogonov. To so tipizirane enote za regulacijo hitrosti obratov in momentov elektromotorjev z močjo od nekaj vatov pa tja do 10 kilovatov.

Zelo pomemben uspeh je dosegla Iskra na področju mehanske uporabe, saj z elektronskimi sistemi za merjenje dolžine in kotov dosegajo njeni instrumenti točnost do tisočinke milimetra. Nič manj pomemben ni celoten sistem zelo natančnih dozirnih aparatov, ki jih s pridom uporablja živilska, kemična, gradbena in druga industrija.

Iskra je na letošnjem sejmu zelo bogato predstavila tehniko programiranja — od najbolj enostavnih naprav za ročno programiranje do kompleksnih elektronskih naprav, ki se uporabljajo predvsem za avtomatizacijo orodnih strojev in strojev za predelavo plastičnih mas.

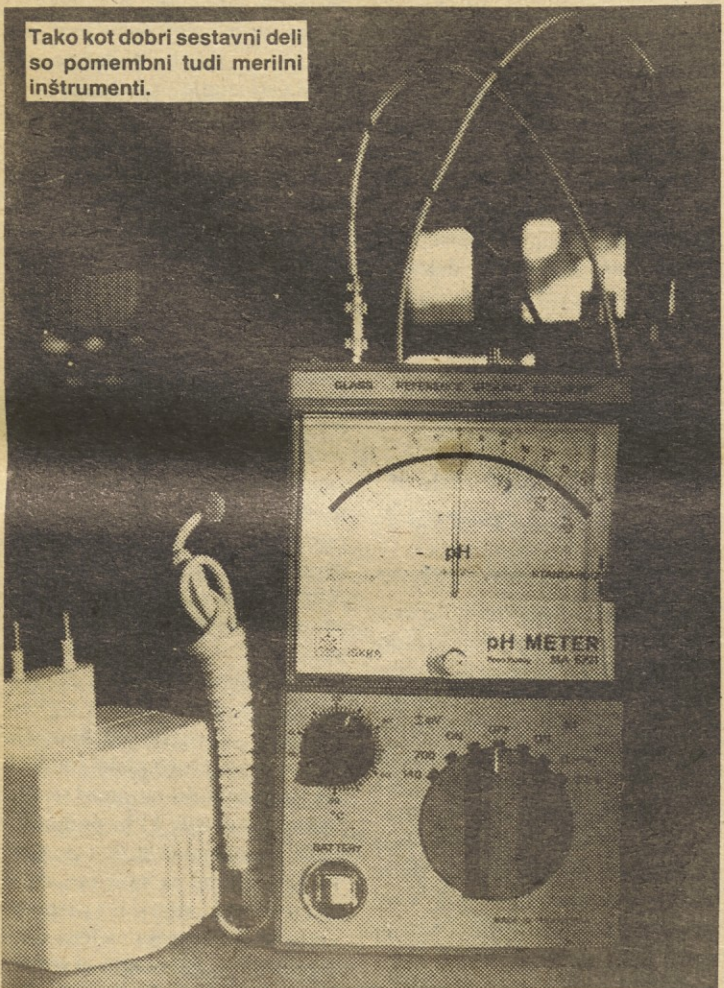
Vse te dckaj zahtevne naprave so razvili strokovnjaki Iskre v sodelovanju s strokovnjaki drugih domačih in tujih industrij. Rezultati tega tesnega sodelovanja so najmodernejši avtomatski stroji za industrijsko proizvodnjo, ki jih prodajajo po vsem svetu.

Ne bi bilo prav, če ne bi omenili še drugega velikega področja Iskre, namenjenega široki porabi in to predvsem na področju zabavne elektronike. Iskra je predstavila serijo novih televizorjev, gramofonov, telefonov, skratka, na sejmu se je pojavila z široko razvejano dejavnostjo, po kateri je znana že leta in leta tako v domovini kot tujini.

E. P.

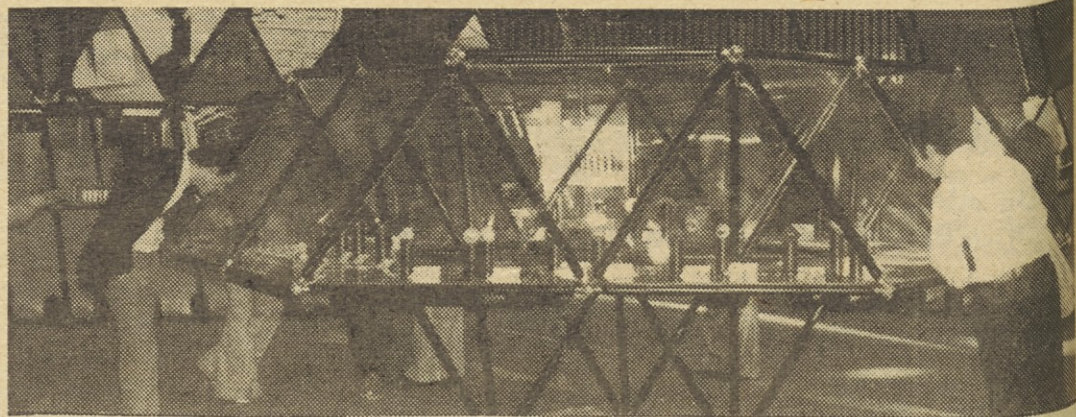
Med gramofoni so obiskovalci sejma opazili tri sodobne izdelke: ISKRAFON 1005 MONO, ISKRAFON 2008 STEREO in ISKRAFON 2006 STEREO.

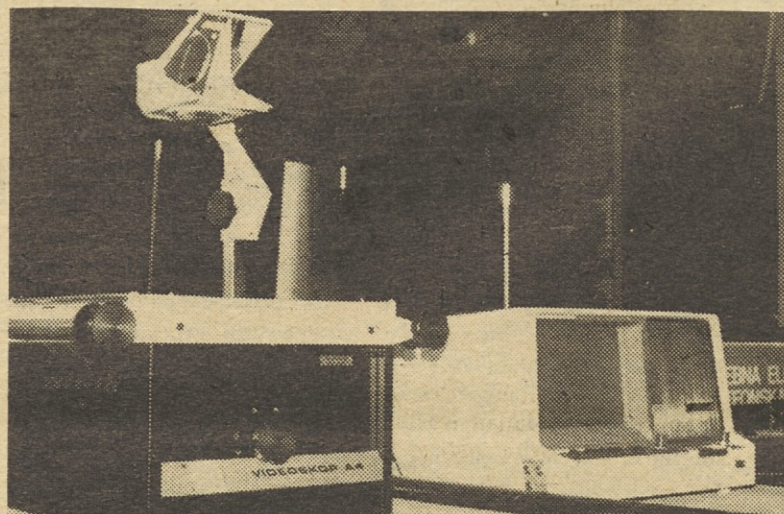
Tako kot dobri sestavni deli so pomembni tudi merilni instrumenti.

Od kakovosti sestavnih delov je odvisna uspešnost celotnega stroja. Novi kondenzatorji za pralne stroje, ki jih je razstavila Iskra, pomenijo novo kvaliteto pridobitev.

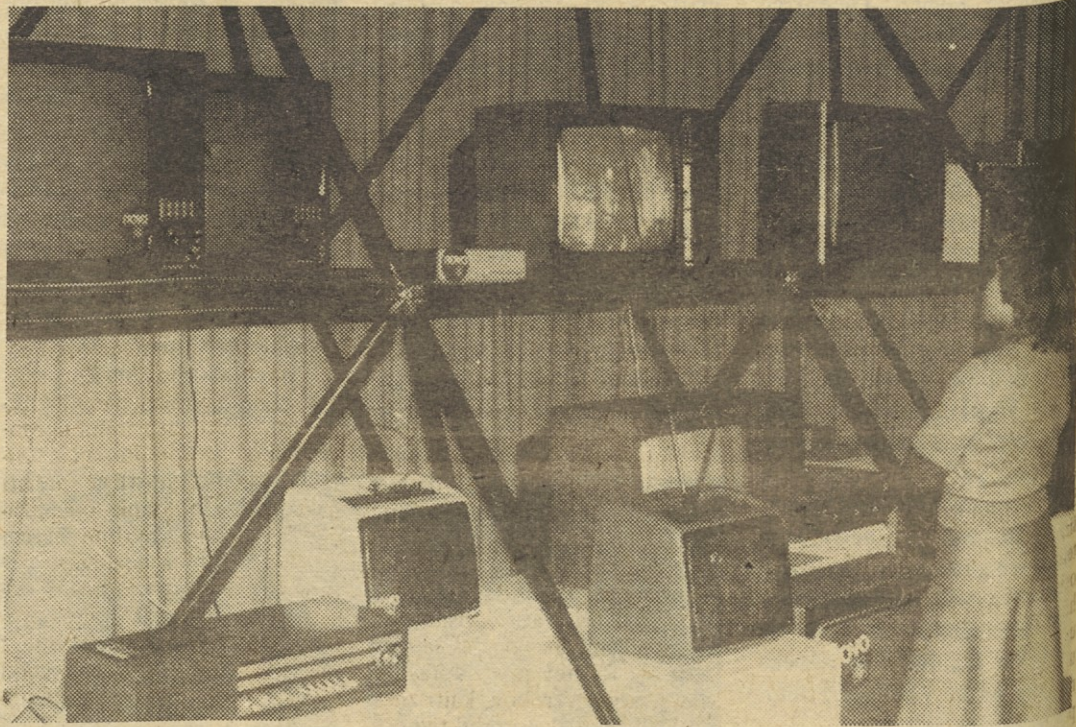

V vitrinah je Iskra razstavila predvsem majhne sestavne dele, ki v elektroniki veliko pomenijo. Strokovnjaki so si jih ogledovali z zanimanjem, saj je bilo možno med številnimi sestavnimi deli odkriti marsikatero novost.

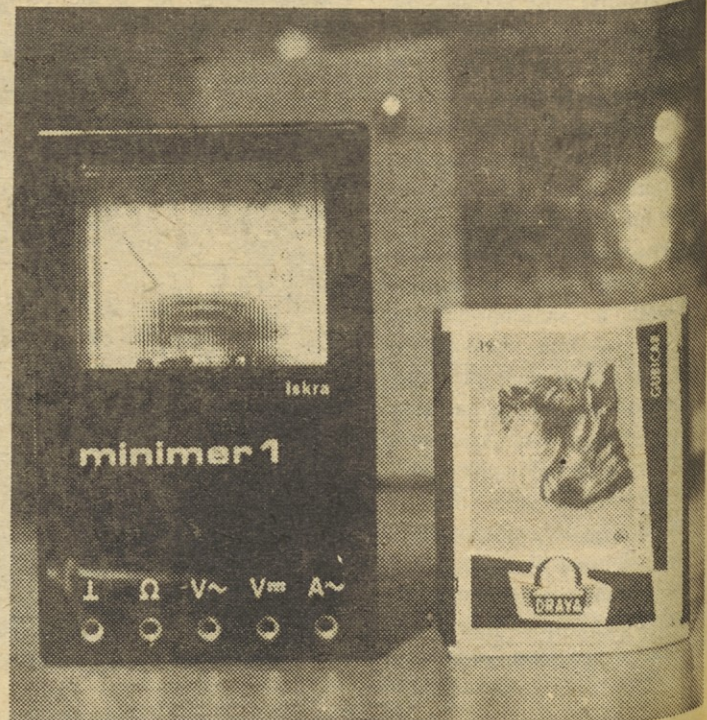
Med novosti v telefoniji, ki jih je pokazala Iskra, sodi predvsem nova telefonska garnitura za večja stanovanja ali stavbe, nova telefonska garnitura za pisarne, avtomatski telefonski aparat s tastaturnim impulznim izbiranjem števil in z možnostjo ponavljanja zadnje številke pri klicanju.

Med optičnimi aparati je Iskra pokazala novi projektor, diaproyektor, mikročitatel... v vse te naprave so vgrajeni sodobni sestavni deli; zato delujejo avtomatsko in zelo zanesljivo.

Televizorji so veliko manj zanimivo blago, kot so bili včasih, toda vse bolj izpopolnjeni znova in znova vzbujajo zanimanje kupcev. Iskra je letos pokazala televizorje PANORAMA ALFA PLUS in PANORAMA BETA PLUS. »Plus« pomeni, da lahko avtomatsko sprejemajo tudi programe vzhodnoevropskih postaj. Novost med televizorji sta bila tudi MINIRAMA II in PANORAMA GAMA.

Iskro vodita dve sodobni poti industrijskega razvoja: kvaliteta in čim manjše dimenzije. K temu Iskra dosledno dodaja dognano obliko. Po teh kriterijih je nastal tudi moderni merilni instrument visoke kakovosti, ki je komaj večji od škatlice vžgalice.

ELEKTRONSKA INDUSTRIJA: KAKŠEN RAZVOJ

Ključ uspeha — lastno znanje

Elektronska industrija, zlasti Iskra, vse bolj uporablja lastne inovacije, kar je osnova za večji prodor na svetovni trg, zlasti pa v dežele v razvoju — Prvi koraki prestrukturiranja v skladu z zakonom o združenem delu

Pravkar minuli mednarodni sejem elektronike v Ljubljani je bil ponovna priložnost za primerjanje dosežkov jugoslovanske elektronske industrije z dosežki industrijsko najbolj razvitih dežel. Prav gotovo takšna primerjava niti za strokovnjaka ni lahka naloga, zavoljo preproste razloga, da so dosežki, ki so si že utrlj pot v redno proizvodnjo, za raziskovalce na tem področju že zastareli. V laboratorijih so ta čas na preiskavi že novi in boljši izdelki. Laiki pa lahko skromno primerjavo napravimo le na podlagi podatkov iz vsakoletnih poslovnih bilanc. Najbolj primerljiv je kajpak podatke o sredstvih, ki jih elektronska industrija vlaga v raziskovalno dejavnost in razvoj. Tu pa smo krepko na slabšem v primerjavi z razvitimi deželami oziroma giganti te industrije, ki dajejo v ta namen blizu deset odstotkov vrednosti proizvodnje; naša Iskra, ki od vseh tovrstnih podjetij pri nas najbolj skrbi za razvoj, namenja le 3 odstotke vrednosti proizvodnje, ob tem pa si nadvse prizadeva, da bi v naslednjih letih podvojila ta odstotek.

Na podlagi te primerjave bi lahko sodili, da srednje razvite dežele, kamor sodi tudi naša, izgubljajo bitko v razvoju elektronike in s tem tudi gospodarstva (saj elektronika kot uporabna veda prodira v vsa gospodarska področja) z industrijskimi giganti. Razveseljivo pa je, da v zadnjih letih domača elektronska industrija ta zaostanek skuša v vse večji meri zmanjševati z uporabo izsledkov domačih znanstvenikov in raziskovalcev. Takšna

usmeritev je zavoljo vse večjih prizadevanj domače elektronske in druge industrije, za katero izdeluje Iskra, RIZ, EI in Rudi Čajevac različno opremo, da s svojimi izdelki prodira na tuje trge, zlasti neuvrščenih dežel, sila pomembna. Zagotavlja namreč mnogo širši krog poslovnih partnerjev kot prodaja licenčnih izdelkov, poleg tega pa lahko industrija — predvsem v deželah v razvoju — prodaja tudi naše znanje, našo tehnologijo.

Pri uporabi lastnega znanja in tudi vlaganju sredstev v lastno raziskovalno in razvojno dejavnost prednjači največje podjetje naše elektronske industrije — Iskra. Veliko njenih tovarn je zraslo in začelo proizvajati, ne da bi podjetje kupilo eno samo licenco. Seveda so bili ti začetki skromni, vendar so se nekatera Iskrina podjetja že uvrstila med srednje velike in pomembne proizvajalce sestavnih delov v Evropi. Takšna je tovarna uporov pa tovarna kondenzatorjev in tovarna ferilita; tudi tovarna elektrolitskih kondenzatorjev ni kupila nobene licence. Hiter razvoj in veliko število lastnih inovacij je Iskra lahko uresničila tudi zavoljo tesnega sodelovanja z zunanjimi raziskovalnimi inštituti — elektrotehnično fakulteto, Inštitutom Jožef Stefan ter Inštitutom za elektroniko in vakuumsko tehniko. Elektrotehnična fakulteta in Inštitut Jožef Stefan sta z Iskro sklenila dolgoročen dogovor o sodelovanju.

Nedvomno pa bi se elektronska industrija razvijala hitreje, če bi bila bolj organizirana, predvsem pa če ne bi posamezna podjetja drugo drugemu hodila v zelnik tako na domačem trgu kot na tujih. Šele sedaj se četa povezuje enake proizvodnje naših štirih proizvajalcev; seveda pa bo preteklo še precej vode, preden bo elektronska industrija prestrukturirana po načelih, ki jih uveljavlja zakon o združenem delu, preden bodo odstranjene podjetniške težnje, strah pred prepuščanjem nekaterih izdelkov drugim TOZD, nakup več tujih licenc za enak izdelek itd. Kot smo dejali, se elektronska industrija tudi na tem področju »premikaj«; upajmo pa, da poti do moderne organizirane proizvodnje elektronskih sestavnih elementov in opreme ne bo prehodila v takem času, kot je prehodila pot od začetkov do današnje stopnje razvitosti. Vsi zunanji pogoji so namreč nadvse godni za moderno organizirano proizvodnjo. I. S.

RESOLUCIJA O DRUŽBENOEKONOMSKEM RAZVOJU 77 IN PRODUKTIVNOST

Temelj — dohodkovni odnosi

Ugotoviti je treba, kakšen je dejanski položaj delavcev pri razpolaganju z dohodkom in kakšen je njihov vpliv na tekočo ekonomsko politiko

Osnova za pripravo osnutka resolucije o ekonomski politiki za leto 1977 mora biti predvsem kritičen pregled rezultatov gospodarjenja v tem letu. To pomeni, da je treba razčleniti tako pozitivne rezultate kot tudi pomanjkljivosti ter težave, ki spremljajo tekočo gospodarska gibanja.

Da bi prišli do stvarne podobe gospodarskih rezultatov in gibanj, je treba predvsem ugotoviti, kako delavci razpolagajo z dohodkom in kakšen je njihov dejanski vpliv na odločitve v tekoči ekonomski politiki.

Ko govorimo o rezultatih gospodarjenja, se nedvomno ne moremo izogniti kritičnemu razčlenjevanju vzrokov neustreznosti produktivnosti. Na vprašanje, kaj z družbenega stališča otežkoča in destimulira povečanje produktivnosti, je sekretar zvezne konference SZDLJ Marjan Rožič pred širšim krogom novinarjev nedavno tega ugotovil, da je to predvsem odtujenost znatnega dela dohodka delavcem, ki ta dohodek ustvarjajo, slabo razviti samoupravni odnosi kot ostanki administrativnega upravljanja, ki pogosto odločilno vplivajo na gibanje produktivnosti, in slednjič pojavi »uravnalovke«, otežkočeno ali celo onemogočeno

uveljavljanje mladih strokovnjakov in še mnogi drugi vzroki.

Kot je dejal Marjan Rožič, produktivnost ovira tudi dejstvo, da v nekaterih okoljih osebni dohodki še niso rezultat delitve po vloženem delu, marveč zgolj posledica »prisotnosti« na delovnem mestu. Ustrezno zvišanje produktivnosti pa onemogočajo tudi skupinsko-lastiški odnosi in podjetniška miselnost. Pri tem je treba omeniti tudi kvarne pojave zapiranja v ozke regionalne okvire.

Obstaja soodvisnost prizadevanj za zvišanje produktivnosti dela, družbenogospodarskega položaja delavca v procesu dela in aktivnosti pri nadaljnjem razvijanju socialističnih samoupravnih odnosov. Marjan Rožič je prepričan, da je eden tehničnih razlogov za nazadovanje produktivnosti dejstvo, da se poenostavljeno in v bistvu tehnokratsko lotevamo prizadevanj za njeno rast.

Jasno je, da produktivnosti ni možno zviševati s prisilo niti z agitacijami in s pozivi za njevo rast. Rešitev je v odpravljanju stvarnih vzrokov, kajti znano je, da je nizka produktivnost posledica neustreznih odnosov v proizvodnji. Žal je ponekod še vedno tako, da je delavec ob-

ravnava kot objekt, zato ni čudno, da ni niti želja, niti možnosti, da bi v takšnih okoljih ugotavljali dejanske vzroke neustrezne produktivnosti in jih tudi odpravljali.

Ob takšnih tehnokratskih postopkih potemtakem ni čudno, da delavci ponekod ne sodelujejo pri akcijah in trajnih prizadevanjih za zviševanje produktivnosti, tem manj, če jim je odtujen tudi dohodek, ki ga ustvarjajo in jim je onemogočena njegova delitev. Še več, zavoljo takšnih odnosov se množijo primeri absentizma, neupravičene odsotnosti z dela in nediscipline, ker se delavec čuti odtujenega, ker delavec ni samoupravljavec, marveč orodje v rokah tehnokratov.

V vseh organizacijah združene dela bo zato treba ugotoviti vzroke, ki preprečujejo zvišanje produktivnosti in sprejeti ukrepe za izboljšanje organizacije poslovanja. Skrbno in natančno bo treba analizirati posamezne faze proizvodnje in odpravljati »ozka grla«, višjo produktivnost pa zagotoviti tudi z izboljševanjem strokovne ravni kadrov na posameznih delovnih mestih.

Sekretar zvezne konference SZDLJ je opozoril na nujnost aktivnega vključevanja celot-

nega delegatskega sistema v oblikovanje gospodarske politike. Ker postaja zakon o združenem delu stvarnost in ker opredeljuje nov položaj združenega dela ter uveljavlja dohodkovne odnose in delavce kot temeljne subjekte gospodarjenja, je upravičeno pričakovanje, da bomo v prihodnjem letu že poslovali na novih osnovah. Te naj bi delavcu — samoupravljavcu v polni meri omogočile v proizvodnji izoblikovati dohodkovne odnose, to je odnose, ki bodo pomedli z zadnjimi ostanki odtujenosti in delavce kot temeljne subjekte gospodarjenja zainteresirale za višjo produktivnost kot podlago za ugodnejšo delitev. N. Ž.

Višja cena še ni boljša oskrba

Odločitev zveznega komiteja za kmetijstvo, da bo zveznim organom predlagal nove, višje cene za posamezne vrste mesa, potrošnikov ni presenetila, jih bo pa prizadela. Očitno je namreč, da višje maloprodajne cene posameznih vrst mesa še ne prinašajo izobilja. Boljšo ponudbo proizvajalcev lahko pričakujemo šele po nekaj mesecih. V družbenem sektorju v Vojvodini, Slavoniji in v drugih proizvodnih območjih so v glavnem opustili svinjerejo, zato lahko pričakujemo večjo ponudbo v prvih mesecih predvsem iz kmečkih hlevov. Vzrokov za občasno pomanjkanje svinjine v mesnicah ne bi smeli iskati samo v manjši ponudbi prašičev, kajti klavniška industrija je še vedno prejemala precej prašičev, vendar jih je predelovala predvsem v mesne izdelke, katerih maloprodajne cene niso bile določene. Pri mesni krizi je šlo torej bolj za neurejene cene kot pa za kaj drugega. Napovedane višje maloprodajne cene svežega mesa že burijo duhove med proizvajalci. Vse bolj pogosto je slišati ugotovitve, da bodo višje prodajne cene mesa povzročile preveliko razliko med odkupno ceno živine in da bo treba tudi odkupne cene živine ustrezno popraviti nazaj. S tem pa bi kaj lahko povzročili nove težave na trgu oziroma pri preskrbi z mesom. V. B.

LJUBLJANA

Gradnja stanovanj je vse dražja

Podatki kažejo, da nobeno blago v naši državi ni dražje, kot so stanovanja, ki jih gradijo v mestnih naseljih. Za nakup kvadratnega metra novega stanovanja je sedaj potrebno odšteti kar 3 poprečne osebne dohodke. Pred štirimi leti sta bila potrebna dva.

V nobenem večjem mestu v državi tudi ni mogoče kupiti dokončanega stanovanja. Celotno gotovino ne, ker dokončanih in vseljivih stanovanj ni. Stanovanja prodajajo že, ko kopljejo zanje temelje, toda medtem ko kupec čaka konec gradnje, se stanovanje podraži za 30 %.

Stanovanje je temelj socialne varnosti državljanov in eden od pogojev za stabilnost družine in povečanje produktivnosti dela. Zato stanovanje ne more biti blago, ki ga ponuja in prodaja vsak, kot želi in zna. To spoznanje bomo morali čimprej upoštevati v politiki našega razvoja, sicer bo na trgu stanovanj še naprej takšen nered kot zdaj. V. O.

KAKO POVEZATI RAZVOJ GOSPODARSTVA Z ZNANOSTJO

Materialni pogoji problem

Prenizki osebni dohodki, slab družbeni standard odvrčajo mlade strokovnjake od dela v znanstvenih ustanovah in fakultetah

Statistični podatki kažejo, da znašajo poprečni mesečni redni prejemki profesorjev na univerzah blizu 6 tisoč dinarjev, kar je mnogo manj kot osebni dohodki ljudi s fakultetno izobrazbo mnogih gospodarskih, še bolj pa negospodarskih dejavnosti. Zato želijo profesorji nadomestiti to razliko z dopolnilnim delom.

Po navadi se dopolnilno delo naša na honorarno pomoč gospodarstvu. To je dobro, ker že dolgo govorimo o potrebi sodelovanja znanosti in združenega dela. Toda se-

danje privatno sodelovanje znanstvenikov in gospodarstva je mnogo bolj razvito. Znani znanstveni delavci vse pogosteje sklepajo pogodbe o dopolnilnem delu, čeprav bi bila prava pot — sodelovanje fakultet in združenega dela.

Premajhne osebne dohodke navajajo profesorji kot razlog, da ni dovolj asistentov. Majhni prejemki, majhna možnost napredovanja, majhni izgledi za stanovanje — vse to vpliva, da se mladi neradi odločajo za delo na fakulteti. Toda bolj množični priliv mladih ljudi bi po-

menil hkrati rešitev mnogih drugih problemov, s katerimi se srečujejo fakultete, ko gre za profesorski kader.

Od ugodnega reševanja materialnega položaja delovnih ljudi na univerzi je odvisna tudi reforma visokega šolstva, zato je skrajni čas, da bi začeli tudi o teh vprašanih odkrito razpravljati. Razumljivo je, da delovni ljudje na vseučiliščih ne morejo sami rešiti ne teh ne drugih problemov. To je skupna naloga univerz in združenega dela. V. O.

Kozjanci so se zamerili brigadirjem

Ze nekaj let nazaj, odkar smo znova obudili brigadirstvo kot najboljše šolo aktivnosti, z jesenjo sovpada tudi obračun brigadirskega dela. Čeprav se ni zbranih vseh točnih podatkov o uspešnosti in vrednosti letos opravljenega dela, že lahko rečemo besedo, dve o nekaterih pojavih.

Prva ugotovitev je, da je brigadirsko delo potrebno šola mladih. K temu lahko dodamo, da mladi s to obliko dela opravičujejo ideje in stroške, saj vrednost njihovega dela daleč presega v ta namen potrošen denar.

Vse to je znano. Ni pa toliko znano to, o čemer je na nedavnem posvetu kozjanskih občin v Šentjurju predpravil dr. JOŽE BRILEJ. Predstavnikom občin je namreč med drugim postavil vprašanje, koliko prostovoljnih delovnih ur je prispevala domača mladina, koliko Kozjanci, kakšen odmev ima brigadirsko delo, kakšni so odnosi med brigadirji in občani, kako sodelujejo tamkajšnje družbenopolitične organizacije z brigadirji in kakšen družbenopolitični pomen ima ta akcija za Kozjansko...

Letos je na »partizanskem Kozjanskem«, kot radi poudarjamo, delalo 18 mladinskih brigad, ki so bile sestavljene pretežno iz delavske mladine. V teh brigadah je bilo 821 briga-

dirjev, od katerih je bilo 210 članov zveze komunistov, 560 mladincev pa je bilo iz pobratenih občin. Brigadirji so živeli v šoli v Šentvidu nad Planino, delali pa so na treh večjih gradbiščih, 85 dni so delali na regionalni cesti Dežno—Gračnica, kjer so uredili 1.750 metrov ceste, potem so preurejevali občinsko cesto in avtobusno postajo na Kalobju ter izkopali 739 metrov jarkov za vodovod v krajevni skupnosti Prevorje. Skupaj so brigadirji opravili 116.000 delovnih ur. Tu ni vsjeta pomoč domačinom pri opravljanju kmečkih del niti pomoč ostarelim itd. Vrednost na Kozjanskem opravljenega dela ocenjujejo na devet milijonov dinarjev...

Nedvomno vse to dr. JOŽE BRILEJ kot domačin z Dobja in pobudnik akcije »Brigadirji — Kozjancem« zelo dobro ve, zato se vrtno k njegovemu razmišljanju in Kozjancem navoljenim vprašanjem. Medtem ko je o brigadirskih akcijah javnost kolikor toliko obveščena, Kozjanci že drugo leto kot »kača noga« skrivajo nekaj organizacijskih in drugih napak.

Dejstvo je namreč, da je povezava med Kozjanci in brigadirji skrhana. »Da o delu brigadirjev ne vedo niti občani, ki žive kilometer stran od

gradbišča.« kot je poudaril tovariš Brilej. Prav tako je dejstvo, da domači mladinci niso enakovredno nastavili hrbet dežju in soncu ter vihteli kramp ali lopate za »boljši jutri Kozjancev«. Prav tako je dejstvo, da je za letos predvidena skupna akcija »domače brigade«, sestavljene iz družbenopolitičnih delavcev, odpadla, ker je prav tisti dan — deželava... Zadnja izmena brigadirjev ne bo mogla nikoli pozabiti na vzorno pripravljeno slovo pred planinsko šolo, kjer so najboljše brigade in brigadirji sprejemali najvišja priznanja ob navzočnosti pešice družbenopolitičnih delavcev kozjanskih občin in treh domačinov, medtem ko je bila prav to dopolnilna planinska cerkev polna mladih vernikov.

Nre ga za svetohlinsko hvalečnost. Toda vseeno bi pričakovali, da se bo ta dan od brigadirjev poslovil vsaj tisti, ki so mu mladi kopali vodovod, spravljali seno, želi pšenico, vgrajevali električno napeljavno, učili otroke pesmi, če že ne govorimo o »gradnji prepotrebne ceste, ki bodo Kozjansko odprle svetu«. Planinski primer letos ni prvi na Kozjanskem. Pred tem se je enako primerilo že v Trebbah pri Bistrici v šmarski občini!

J. Sever

PRIPRAVE NA DRUGI LJUBLJANSKI SAMOPRISPEVEK

ZALET ZA DRUGI SKOK

Če bodo Ljubljancani na novembrskem referendumu glasovali za nov samoprispevek, bo središče republike poleg 50 vrtcev in šol, zgrajenih s prvim samoprispevkom, dobilo še 48 objektov družbenega standarda

Samoprispevek je dajatev, za katero se ljudje odločajo prostovoljno in jo večjejo na določen program. Tako bomo s programom prvega samoprispevka v petih ljubljanskih občinah do konca leta 1978 pridobili 50 objektov družbenega standarda: 25 vzgojnovarstvenih zavodov in 25 osnovnih šol.

Program drugega samoprispevka zajema poleg 20 vzgojnovarstvenih zavodov in 19 osnovnih šol še 5 zdravstvenih domov in 4 domove za starejše občane.

Pogovor DE na temo samoprispevkov Ljubljane je stekel dober mesec pred referendumom. Na naša vprašanja je odgovarjal France Dimec, sekretar operativnega štaba za pripravo drugega samoprispevka pri skupščini mesta Ljubljane.

— V programu drugega samoprispevka so zajeti tudi vzgojnovarstveni zavodi. Kaj pa 50 objektov iz prvega samoprispevka. Mar ne bo to dovolj za Ljubljano?

— Marsikdo nam v teh dneh zastavlja podobno, povsem umestno vprašanje, ki terja podrobnejše pojasnilo. Največ Ljubljancani sprašujejo, zakaj je kljub novim vrtcem še

vedno premalo prostorov za organizirano družbeno varstvo in vzgojo predšolskih otrok. Mnogi občani se tudi sprašujejo, kaj ljubljanski osnovnošolci obiskujejo park v dveh izmenah. Moramo vedeti, da se v Ljubljano priseli v letu dni skoraj 2500 ljudi. Prav toliko šteje tudi naravni prirastek. Meso je vsako leto bogatejše za 2500 dojenčkov, melo pa gostejše za 5000 ljudi.

Prav zdaj potokajo v vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela razprave o usklajenem programu drugega samoprispevka na zborih delavcev. Po zborih delavcev bodo politični aktivni in akcijski odbori analizirali in ocenili priprave na izvedbo referenduma. V prvi in drugi polovici novembra pa bodo akcijski odbori v organizacijah združenega dela dolžni ustvariti med delavci ugodno vzdušje, ki bo prispevalo k uspehu referenduma.

Med akcijami velja opozoriti, da bo vsak delavec v Ljubljani dobil med 10. oktobrom in 10. novembrom ob izplačilu osebnega dohodka pismo z zahtavo za njegov prispevek k ureditvi prvega samoprispevka, dobil pa bo tudi spominsko značko prvega samoprispevka. V drugem pismu bodo delavci teden dni pred referendumom dobili tudi podrobno pojasnjen program drugega samoprispevka.

Velja opozoriti še na nekaj: Na pragu novega srednjeročnega obdobja ugotavljamo prav za Ljubljano, da so posamezne družbene dejavnosti v njenih občinah in v mestu v različnem materialnem položaju, precejšnje pa so tudi razlike med občinami. Zavaljo tega niso vsem občanom enako dostopne dobrine družbenega standarda.

— S pobudo občanov, najbolj neposrednim izrazom solidarnosti, z odločanjem za samoprispevek, bodo občani in delovni ljudje Ljubljane te razlike v prihodnjih letih bistveno zmanjšali. To pa je tudi glavni cilj drugega samoprispevka v slovenski metropoli.

OBVEZNOSTI BODO IZPOLNJENE

— Precej občanov sprašuje, kako lahko zagotovi, da bo program drugega samoprispevka tudi dejansko uresničen?

— Na osnovi predlaganega drugega dogovora naj bi to obveznost predelave samoprispevne interesne skupnosti s področja, ki so zajeta v program drugega samoprispevka, to pa so: samoupravne stanovanjske skupnosti, republiška skupnost pokojninsko-invalidskega zavarovanja, skupnosti otroškega sveta, izobraževalne skupnosti ter skupnosti zdravstvenega varstva občin in mesta Ljubljane.

— Kaj pomeni uresničitev drugega samoprispevka za podaljšano bivanje obveznih šol?

— Izgradnja 19 novih šol bo pomagala, da bomo do 1980. leta vključili v celodnevno šolo oziroma v podaljšano bivanje četrtrino vseh šolobveznih otrok od petega do četrtega razreda.

— Ze zadnji smo v našem časniku znova opozorili na premajhno skrb za ostarele občane, zato nas veseli, da zajema program drugega samoprispevka tudi gradnja domov za starejše ljudi. Kakšni bodo ti domovi?

— V štirih domovih za starejše občane bo 840 mest. Največ bo garsonjev s enim ali dvema ležiščema. Ze drugo leto bo zgrajena prva taka domova, in sicer za Bežigradom in v Šiški. Rad pa bi opozoril še na nekaj novi do-

movi za ostarele ne bodo namenjeni samo njihovim stanovalcem, pač pa tudi vsem starejšim občanom Ljubljane. V njih bodo namreč prostori za zdravstveno nego, obrati družbene prehrane, prostori za kulturno aktivnost starejših občanov...

VSE O SAMOPRISPEVKU

— Ljubljancane bo prav gotovo zanimalo, kdo med njimi bo plačeval in kdo bo oproščen plačevanja drugega samoprispevka?

— Predlagamo, da bi občani vseh ljubljanskih občin združevali z drugim samoprispevkom za gradnjo vrtcev, šol, objektov osnovnega zdravstvenega varstva in domov za ostarele občane sredstva v višini 1,5% od čistega osebnega dohodka. Od 1. januarja 1977 do 31. decembra 1981 leta, torej v petih letih, bi tako zbrali 879 milijonov dinarjev, kar predstavlja dve tretjini celotne vrednosti skupnega programa. Druga potrebna sredstva bi zbrale samoupravne interesne skupnosti, ki so vključene v program drugega samoprispevka, z njimi pa tudi družbenopolitične skupnosti mesta in občin. Plačevanja samoprispevka naj bi bili, tako kot pri prvem samoprispevku, oproščeni vsi občani z nižjimi osebnimi dohodki, torej tisti, ki ne zaslužijo 2000 dinarjev mesečno, in tisti, pri katerih poprečni osebni dohodek na zaposlenega družinskega člana ne presega 900 dinarjev. Predlog so potrdile vse občinske in mestna skupščina, višino cenusa pa je predlagal mestni svet ZSS Ljubljane. Opozoriti bi želeli še na nekaj: zavezanecem se bo prispevani znesek poračunal kot osebna postavka pri odmeri davka na osebni dohodek. Prav tako ne bodo plačevali samoprispevka tudi tisti občani, ki imajo osebni dohodek od kmetijske dejavnosti, če njihov letni katastrski dohodek ne presega 2500 dinarjev na gospodarstvo in če jim je kmetijstvo edini vir preživljanja.

NALOGE LJUBLJANSKIH SINDIKATOV

— V akcijo za izvedbo referenduma za drugi samoprispevek v Ljubljani so se že ob koncu avgusta vključili tudi sindikati.

— V priprave smo se vključili tako zgodaj predvsem zato, nam je povedal Vinko Verbec, predsednik mestnega sveta ZSS Ljubljane, ker je velika večina volivcev, ki bodo glasovali v novembri, zaposlenih v organizacijah združenega dela v mestu in v vseh petih občinah. Zato je potrebna velika politična aktivnost ljubljanskih sindikatov v celotnem obdobju priprav na

referendum. Da bi mestni in občinski sindikati svojo nalogo čimbolje opravili, smo se pred časom dogovorili, da občinski sveti in mestni svet ZSS zadolžijo enega svojih poklenih delavcev, da v času do izvedbe referenduma opravlja vse naloge s področja aktivnosti sindikatov v pripravah na drugi samoprispevek. Sicer pa naš akcijski program ne temelji samo na teh nalogah...

Občinski sindikalni sveti so ta mesec pripravili pogovore s predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, na katerih so se dogovorili o pripravah članov delovnih skupnosti na referendum. Prav tako smo izvršne odbore OOS vseh temeljnih in drugih organizacij združenega dela dolžili, da skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in političnimi aktivni ustanovijo akcijske odbore, ki bodo morali opraviti vse naloge v zvezi z organizacijo referenduma. Dogovorili smo se tudi, da morajo v akcijskih odborih aktivno sodelovati člani temeljnih in splošnih delegacij za samoupravne interesne skupnosti.

Prav zdaj potokajo v vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela razprave o usklajenem programu drugega samoprispevka na zborih delavcev. Po zborih delavcev bodo politični aktivni in akcijski odbori analizirali in ocenili priprave na izvedbo referenduma. V prvi in drugi polovici novembra pa bodo akcijski odbori v organizacijah združenega dela dolžni ustvariti med delavci ugodno vzdušje, ki bo prispevalo k uspehu referenduma.

Med akcijami velja opozoriti, da bo vsak delavec v Ljubljani dobil med 10. oktobrom in 10. novembrom ob izplačilu osebnega dohodka pismo z zahtavo za njegov prispevek k ureditvi prvega samoprispevka, dobil pa bo tudi spominsko značko prvega samoprispevka. V drugem pismu bodo delavci teden dni pred referendumom dobili tudi podrobno pojasnjen program drugega samoprispevka.

Velja opozoriti še na nekaj: Na pragu novega srednjeročnega obdobja ugotavljamo prav za Ljubljano, da so posamezne družbene dejavnosti v njenih občinah in v mestu v različnem materialnem položaju, precejšnje pa so tudi razlike med občinami. Zavaljo tega niso vsem občanom enako dostopne dobrine družbenega standarda.

— S pobudo občanov, najbolj neposrednim izrazom solidarnosti, z odločanjem za samoprispevek, bodo občani in delovni ljudje Ljubljane te razlike v prihodnjih letih bistveno zmanjšali. To pa je tudi glavni cilj drugega samoprispevka v slovenski metropoli.

IVO VIRNIK

NEDOKONČANA BITKA MEŽKOVE MARIJE

K njej me je popeljal Ivan Valjavec, sekretar občinskega sindikalnega sveta v Trzinu. Poprej sva se pogovarjala o razpravi glede zakona o združenem delu, torej o prizadevanjih za boljše delavsko in družbeno samoupravljanje, čeprav, kot je dejal, »samo ta razprava še ni dokazala, da se bomo bolje in bolj učinkovito uveljavili.«

Marija Mežek, ki sva jo potlej kot upokojenko obiskala, pa naju je v poprejšnjih razmišljanjih o osnutku zakona o združenem delu dopolnila:

»Premalo poudarjate, da gre za delavsko oblast, za najpomembnejšo odločitev v naši revoluciji. Po mojem gre za tisto osnovno zadevo, ki lahko, če se bomo znali res dobro organizirati, uveljaviti naš komunizem. Marsikdo pa tega ne razume in zaradi tega so debate o tem osnutku zakona, kot temu pravimo, akcijske in jalove.«

AKTIVIST NI NIKOLI UTUJEN

»Živim kot upokojenka pa sem še vedno aktivna, kjerkoli me potrebujejo.«

Letošnjo pomlad so Mariji Mežek podelili zlati znak Zveze sindikatov Slovenije za, kot so tedaj rekli, dolgoletne zasluge v boju delavskega razreda.

Hkrati so prebrali: »Med narodnoosvobodilnim bojem je od leta 1942 delovala kot aktivist OF na področju Trzinca, od leta 1947 pa je članica KPS. Tarkar je začela delati v tovarni usnja Peko. Sprejeta je bila v partijo in je postala poverjenica

sindikata v šivalnici. Potlej je delala v tovarniškem sindikatu, sedemnajst let je bila članica predsedstva občinskega sindikalnega sveta, delala je v občinskem odboru sindikata

delavcev usnjarske industrije in v samoupravnih organih podjetja, izredno veliko pa je storila za uveljavljanje samoupravljanja tudi v skupnem in republiškem merilu. Bila je vzor delavcev — proučevalcev in trinajstkrat je bila proglašena za udarnico. Bila je poslanka v slovenski skupščini.«

»Vem,« je še rekla, »stole, kar pripovedujem, so za marsikoga zbolj aktivistične fraze. Zame niso. Poznam ljudi, ki so se kot aktivisti pokvarili, jaz pa se še vedno ob vsakem svojem delu spominjam tistih časov, ko med nami ni bilo gospodov, ko smo garali noč in dan, da bi naredili novo tovarno ali v stari tovarni storiли več, kot smo poprej pod kapitalisti. Pot, ki smo jo takrat ubrali, je zdaj, vsaj kolikor razumem naša družbena dogajanja, naša naša skupna pot. In še bom, kolikor mi bo pač bolezen dopuščala, hodila po telet poti.«

Pred kakim mesecem dni je Marija Mežek, čevljarica mojster iz Trzinca in stara delavska aktivistka, nehala hoditi po telet poti. Štirindvajsetega septembra letos so jo pokopali; njeno bitko za republiško delavsko oblast pa bomo dokončali vsi, ki smo jo spoštovali.

DAJMO VELJAVO MLADIM

Ko sem se pogovarjal z njo, mi je potožila, da ji nagaja bolezen, toda trenutek kasneje je spet bila stara Micka, polna moči in hrepčenja, da se stori kaj dobrega.

Pripovedovala je: »Res je škoda, se se ob tem osnutku zakona vsi skupaj nismo bolje organizirali. Res samo v podjetjih, pač pa povsod tam, kjer komunisti delamo. Če bi to storiли, bi, upam, spoznali, kam nas je privedlo vse tisto, kar smo po-

JANEZ VOLJČ

DVA POGLEDÄ NA CENO

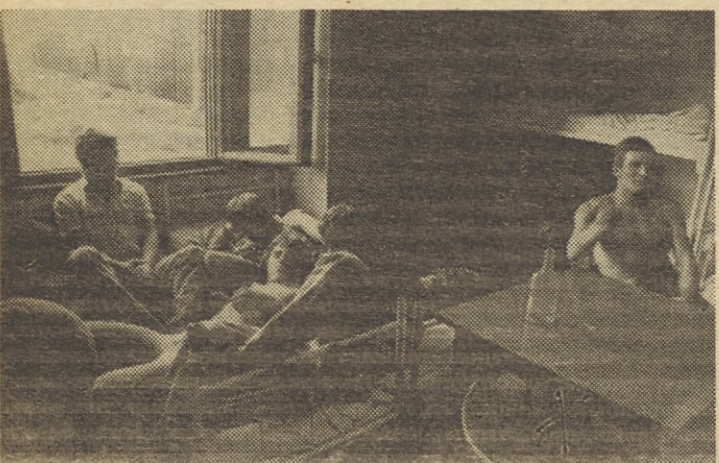
IZ BARAK V HOTEL

Fantje iz Stavbarjevega naselja so skoraj vsi po vrsti navdušeni nogometaši. Imeli smo kar lepo igrišče. Z gradnjo novega doma so nam ga vzeli. Tale majhen koček pa je res premajhen. Vseeno včasih tu še vedno igramo nogomet,« so pripovedovali Ivan, Danko, Bojan in Rajko, »in čakamo, da bodo — kot so obljubili — zgradili novo nogometno igrišče na prostoru, kjer so zdaj še barake.«

Nenad Ivanković ni bil najbolje razpolozen za razgovor. Prebral je Sportske novice. »Najbolj me zanima nogomet. Slaba volja? Španija: Jugoslavija 1:0!«

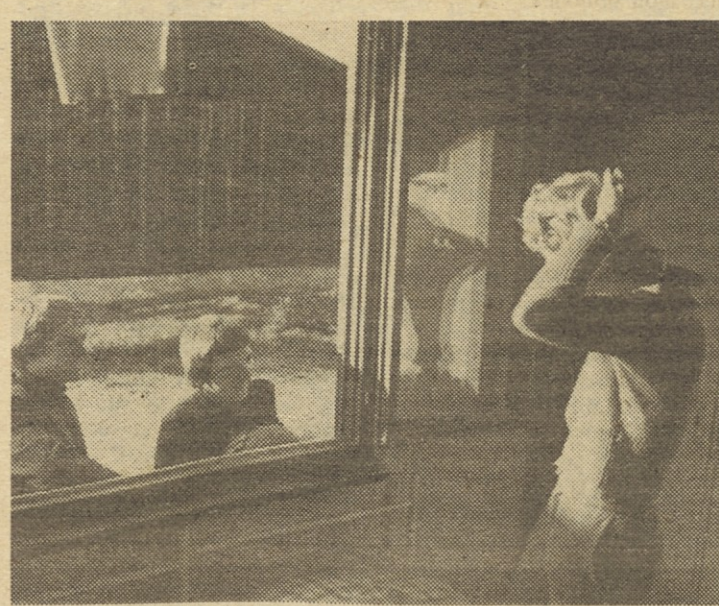
Po delu je ob dveh ali treh popoldnih za večino delavcev Stavbarja začetek oddiha. Izkoristijo ga malo za spanje, malo za klepet in za obisk v mestu.

Delavci podjetja za visoko gradnjo Stavbar iz Maribora so minuli teden dobili nov samski dom. Zgradili so ga poleg starega in gradbenih provizorijev na Pobrežju. V njem bo prostora za 360 postelj. Od tega so imel Stavbar 240 postelj, gradbeno podjetje Nigrad 103, Mariborski vodovod 12 in Cevodov iz Maribora 5 postelj. Od šestih gradbenih provizorijev, kjer je doslej stanovalo 240 delavcev Stavbarja, bodo štiri podprli, dva pa, ki sta ogrevana s centralno kurjavo, bosta še ostala. Kljub novemu domu pa Stavbarju še vedno manjka primerno bivališče za 150 ljudi. Za nov dom (sicer odprt, vendar še nenaseljen zaradi zaključnih del v kotlarni) pravijo, da je skoraj hotel B kategorije. V njem so sobe z dvema in tremi posteljama. V vsaki etaži so tudi kopalnice in v vsaki drugi klubski prostori z barvnimi televizorjem, knjižnico, sahi, časopisi in drugim. V kletnih prostorih imajo veliko dvorano za sestanke, kinopredstave, kulturne prireditve, seminarje in druge prireditve.

Cena, ki jo bodo morali plačevati delavci za bivanje v domu, je sorazmerno visoka, vsaj delavci pravijo tako, saj bodo morali odšteti 250 dinarjev mesečno. Zato pa bodo imeli ogrevane prostore, toplo vodo in vse, kar smo že našeli. Kljub temu pa pri Stavbarju zatrjujejo, da je ekonomska cena ene postelje med 450 in 500 dinarji, torej bo podjetje moralo prispevati razliko.

Kot zatrjujejo v podjetju, se bodo delavci že v štirinajstih dneh preselili v nove prostore. Stavbar pa ima poleg nove stavbe še zemljišče, na katerem načrtujejo gradnjo še dveh podobnih stolpcev.

A. AGNIČ

Mladi so mladi in želijo si družbe in zabave. Pomembno se je vsako popoldne dogovoriti, kam zvečer. Gremo v kino? Ali morda na ples? Ali, kar bo še najceneje, gledat televizijo. Seveda po obvezni urici nogmeta.

Drago Srčič je pri Stavbarju že peto leto. Doma je iz Varaždina in redke so sobote oziroma nedelje, ko ne gre domov. Kljub temu pa pravi: »Kar dvakrat na teden se moramo spoprijeti s praškimi in umazaninim perilom. Ne dela mi težav pa še ceneje je. Če bi dajal perilo v pralnico, bi bila to kar resna postavka v mojem proračunu.«

KAKO STABILIZIRAMO NAŠE ZDRAVSTVO

Dr. Ivan Moser s sodelavci: zdravstvena oskrba postaja siromašna, administracija pa se razraža — Kdaj bodo Celjani razčistili z okolico vprašanje, kje in kako se uporablja rizični dinar? — Kdo in zakaj si na Kozjanskem postavlja spomenike

Majhen kolektiv Zdravstvenega doma v Šentjurju, občine z 18 tisoč prebivalci, je v celjski regiji dolga leta veljal za primer, kako je možno tudi v zdravstvu umno gospodariti z malo denarja. Dr. IVAN MOSER, dolgoletni vodja tega zdaj 37-članskega kolektiva, po vseh teh letih zaskrbljeno ugotavlja, da postaja zdravstvo v vsaj eni območju šentjurske občine iz leta v leto bolj osiromašeno. S podrobno analizo stroškov in s primerjavo števil dokazuje, da toliko hvaljenji kompjutorji ožirajo sami sebe, vih tega pa se ob njih mnogi administracija. Trdi, da stroški zdravstvenih delavcev niso tisti, ki bi povečevali izgube zdravstvenega varstva, po drugi strani pa je varčevanje, če peremo obveze, ničeno v primerjavi z veljanskimi stroški, ki jih terja nenehno povečevanje administracije.

CELJE PROTI OKOLICI ALI OBRATNO

»Nesporno dejstvo je, da primanjkuje zdravstvenih delavcev v obrobnih zdravstvenih domovih okrog Celja,« pravi dr. ANTE SVETINA, dolgoletni zdravnik v Šentjurju.

»Naše poprečje je na repu slovenskega, za nami je samo še Pomurje. Zato nas boli nedorečenost v pisanju, da mi podiramo stabilizacijske napore celjske regije. Ne trdim, da je v Celju preveč zdravnikov, trdim pa, da pet, šest zdravnikov ne more zagotoviti tistega zdravstvenega varstva našemu občanu, kot je to uzakojeno.«

»Kolkor lahko sledim razpravam o tokovih naše zdravstvene službe in rizične skupnosti, ugotavljam, da se začel ni jasno, kako se preliha denar te skupnosti, komu in kdaj,« pripominja dr. ANDREJ FIDLER. »Dejstvo je, da v Celju trdijo, kako se denar razliha v okolico, mi pa vemo, da to ni res. S številkami lahko dokažemo, kako smo kljub vsemu uspeli zmanjšati bolniški stalež, kako smo uspeli zatreti prenekatero bolezen, ki je leta pestila naše občane, da za relativno dobro zdravstveno oskrbo ne uporabljamo dragih zdravil in tako dalje. Res pa je, da smo se zadovoljili z najmanjšim številom zdravnikov in če zdaj zaposlimo novega, to res pomeni, da podiramo stabilizacijske napore! To je smešno in nesprejemljivo, saj smo že skoraj na meji naših zmogljivosti...«

ONKOLOŠKI INŠTITUTI V »MALEM«

»V 18 letih, kar sem zdravnik v Šentjurju, smo dobili le 30 starih milijonov za polog, ko smo gradili in urejali sedanje prostore zdravstvenega doma v poslovni zgradbi Kmetijskega kombinata. To je bilo vse. Kam se torej preliva rizični denar?« se sprašuje dr. IVAN MOSER. »Podravljamo napore, da bi zgradili na Kozjanskem tri nove zdravstvene domove. Mislim na tistega na Planini, ki je že v gradnji, ter zdravstvena domova v Podčetrku in Kozjem. Za zdravstveni dom na Planini je namreč, morda res v dobri verzi, rekeli ne, raje sprejmite načrte strokovnjakov, ki so gradili onkološki inštitut. Po naših izračunih bi nas veljal nov zdravstveni dom četrte stave milijarde — skoraj toliko so zdaj veljali samo novi načrti, vsi stroški gradnje pa presegajo milijardo. Nič nimam proti spomenikom na Kozjanskem, toda vzdrževanje teh domov pada na naša bremena. Da bo absurd večji, v Kozjem nimajo niti zdravnika... Enako je v administrativnih stroški. Trdim, da bi vodenje našega računovodstva veljalo na leto dobrih deset starih milijonov, zdaj pa plačujemo skupnim službam šestkrat toliko. Kolkor vem, nas velja administracija regijskega zdravstva blizu štiri milijarde starih dinarjev. To je vsota, ki še tako bogatega gospodarja sili k razmišljanju.

Smešna so priporočila, da naj peremo ovoje, ugašamo luči in podobno, če po drugi strani onkološke inštitute v malem, kot je ta na Planini, oblačimo v nerjaveče jeklo...«

Znano je, da je pri nas v obtoku 1400 različnih zdravil. Zase in za tovariše lahko trdim, da nobenemu bolniku ne odrečem ustreznega, naj bo še tako draga zdravila, če je to potrebno. Toda nobenemu ne omogočamo, da bi si ustvarjal domačo lekarno ali za prehlad dobival uvožena zdravila, ki stanejo petkrat več kot enako uspešna domača. V Šentjurju smo uspeli znižati stalež na osnovi dobrega poznavanja bolnikov in razmer v katerih le-ti živijo. Nobenega bolnika po nepotrebnem ne pošiljamo na specialistične preglede, če to ni potrebno. In slednjič, rad bi opozoril še na en problem,« dodaja dr. I. Moser. »V šentjurski občini je zaposlenih kakih 2500 ljudi. Skoraj toliko se jih vozi v celjsko občino. V celjski občini je odstotek kmečkih zavarovancev, delstroskov za to zavarovanje prelivamo iz delavskega, skoraj desetkrat manjši od našega. V celjski občini zaposleni naši občani torej pomagajo pokrivati izgube v Celju, medtem ko mi zdravimo vse njihove svojce. Torej nekaj ni v redu. Zato ne moremo soglašati s Celjani, ko poskušajo dokazovati, kako so oni oškodovani, kako ni tega, ni onega, za kar bi naj bili krivi mi, okolščani.«

novice iz organizacij

TGA KIDRIČEVO

Zakaj brez pripomb?

V zadnji številki »Aluminija«, glasila delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo, piše Franc Meško, da so na zborih delavcev v TGA sprejeli več samoupravnih sporazumov, vendar so o osnutkih sporazumov delavci malo razpravljali in mnogi med njimi

sploh niso bili seznanjeni, zakaj gre. »Razumljivo je, da samoupravnih sporazumov ni možno sprejemati po hitrem postopku in takemu načinu bo treba narediti konec. Vsak delavec v naši delovni skupnosti bo moral vedeti, za kaj se odloča ter kam gre denar,« piše Franc Meško.

ISKRA — ELEKTROMECHANIKA KRANJ

PO PROGRAMU

Delovanje osnovnih organizacij sindikata Iskre—elektromechanike Kranj je v prvem polletju letos potekalo po sprejetem delovnem programu. Ena najpomembnejših akcij je bila javna razprava o osnutku zakona o združenem delu. Razpravo je vodil in usmerjal sindikat. Osnutek zakona so v nekaterih temeljnih organizacijah obravnavali med delom, v drugih pa izven delovnega časa.

Delavci so imeli na zakonski osnutek več pripomb: na poglavje o svobodni menjavi dela, ki ne daje odgovora na to, kdo so

soudeleženci sporazumov — organizacije združenega dela ali samoupravne interesne skupnosti — ter na poglavje o skupnem prihodku, ki ne določa, kakšen je odnos do vlaganj tujih partnerjev. Precej nejasna so po mnenju delavcev tudi nekatera vprašanja s področja delovnih razmerij ter vprašanje, ali lahko delavci ustanovijo TOZD ali pa samo delovne organizacije.

Druga pomembna akcija sindikata v Iskre—elektromechanika je bila vpis posojila za ceste, ki je izpolnila pričakovanja.

PODJETJE ZA PTT PROMET MARIBOR

Najprej po sindikalnih skupinah

V delovni skupnosti podjetja za PTT promet Maribor je javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu organiziral in vodil poseben odbor sindikata. Delavci so se najprej seznanili z osnutkom na sestankih sindikalnih skupin. Te uvodne razprave so zagotovile dobro informiranost delavcev še pred zbori delovnih ljudi.

Delavci so k osnutku zakona predlagali, naj bi k 518. in 519. členu, ki določata status in delo vodje delovne skupnosti in poslovodnega organa, dodali določila, ki bodo jasneje razmejila njune funkcije. Predlagali so tudi dopolnitev drugega odstavka

187. člena, ker ni po njihovem mnenju v skladu s 481. členom zakonskega osnutka. Po 187. členu mora namreč udeleženec razpisa za delovna mesta, ki meni, da je prizadeta njegova pravica v zvezi z razpisom, zahtevati varstvo svojih pravic najprej v temeljni organizaciji, medtem ko tega pogoja ni v 481. členu.

Analizo javne razprave o osnutku zakona o združenem delu in oceno samoupravnih odnosov v delovni organizaciji so poslali občinskemu odboru sindikata prometa in zvez v Mariboru pa tudi vsem temeljnim organizacijam, ki so v sestavi mariborskega podjetja za PTT promet.

CELICA POD DROBNOGLEDOM • CELICA POD DROBNOGLEDOM • CELICA POD DROBNOGLEDOM

Vedo, kje so rešitve

Sindikat v »Energoinvestu« Črnuče je zaoral tam, kjer je po osnutku zakona o združenem delu nujno — Vpliv sindikata med delavci se krepi

Kolektiv črnuške tovarne transformatorjev »Energoinvest« — občani tovarni še vedno pravijo »Jambor«, kot se je imenovala pred združitvijo z »Energoinvestom« — si je kljub mnogim težavam in tudi nepričako-

v Celju in drugje zapisanih stališčih. Če kritično govorimo o vlogi sindikata v naši tovarni, potem lahko rečem, da je šele javna razprava o osnutku zakona o združenem delu v resnici približala sindikat delavcem ter jih

doči odnosi in poslovanju in pri povezovanju nastajajo na podlagi čistih računov. To še posebej velja za financiranje skupnih služb, inštitutov in razvojnih oddelkov v Energoinvestu. Pravzaprav smo bili pobudniki nove samoupravne organiziranosti ter zahtevali, da proračunski sistem, ki je doslej veljal v Energoinvestu, zamenjamo z novim, spodbudnejšim, skratka takim, ki bo omogočal nagrajevanje po delu ne le delavcev v neposredni proizvodnji, temveč tudi v skupnih službah in v inštitutih. Še to: med proizvodnimi temeljnimi organizacijami doslej niso veljali dohodkovni odnosi, kajti temeljne organizacije so med seboj sklepale le kupoprodajne pogodbe brez dogovorov o udeležbi pri dohodku in kdo bo nosil riziko.

Osnovna organizacija sindikata v tovarni transformatorjev Energoinvest Črnuče si je v svoj akcijski program zapisala veliko nalogo. Mednje sodi poleg boljših samoupravnih rešitev skrb za stabilizacijo in skrb za izboljšanje družbenega in osebnega standarda zaposlenih. Zaradi sorazmerno slabega gospodarskega položaja (letošnji ostanek dohodek bo znašal 100 milijonov dinarjev, kar pa bodo morali nameniti predvsem za kritje

anuitet in obresti za kredite) si doslej delavci v črnuškem Energoinvestu niso mogli urediti niti družbene prehrane in marsikje tudi ne zagotoviti povsem normalnih delovnih razmer.

Orodjarja Dušana Drobeža smo vprašali o njegovem mnenju o delu sindikalne organizacije. Takole je odgovoril:

»Organiziranost v sindikalnih skupinah nam je pomagala, da prek svojih poverjenikov vplivamo na oblikovanje politike naše osnovne organizacije, najže gre za gospodarska, samoupravna ali socialna vprašanja. Sedaj smo dobro obveščeni in lahko trdim, da sindikat dela tako, kot bi že zdavnaj moral.«

Strojni ključavničar, Franc

Sotlar, pa nam je dejal:

»Koliko večje je zanimanje za aktivnost sindikata in samoupravljanje, če sindikalna organizacija ne rešuje le socialnih in rekreacijskih problemov delavcev, temveč tvorno sodeluje na vseh področjih dela in življenja v tovarni! Seveda so še posamezniki, ki se zmrdujejo nad sindikatom, toda to so ljudje, ki se tako vedejo do vsega, čeprav tudi sami še kako potrebujejo sindikat.«

M. HORVAT

DUŠAN DROBEŽ

FRANC SOTLAR

vanim oviram opomogel. V okviru »Energoinvesta« so se dogovorili za delitev proizvodnih programov in proizvodnje, za skupen in usklajen razvoj in v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu dosegli tudi soglasje o bodoči samoupravni organiziranosti. »Energoinvest« se bo konstituiral v sestavljeno organizacijo združenega dela.

Predsednik osnovne organizacije sindikata v črnuški tovarni transformatorjev, Josip Dreven, nam je dejal, da se je njihov 360-članski kolektiv dobro seznanil z rešitvami, ki jih združenemu delu ponuja »mala ustava«. Temeljito so se pogovorili o dohodkovnih odnosih v okviru »Energoinvesta«, o samoupravni organiziranosti, o uresničevanju samoupravnih pravic in dolžnosti delavcev v združenem delu in drugem. Razlog za tako celovito obravnavo je treba iskati tudi v osnovah bodoče organiziranosti »Energoinvesta«, ki so jo za javno razpravo pripravile družbenopolitične organizacije.

»Sicer pa moram priznati, da naša osnovna organizacija sindikata še vedno ne obdeluje vseh tistih vprašanj, ki bi jih morala po sklepih sindikalnega kongresa

opozorila, da je predvsem od učinkovitosti njihove organiziranosti, vloge in pomena sindikata v neposredni praksi odvisno, kako bodo reševali vsa življenjska vprašanja delavcev in tudi medsebojne odnose v sestavljeni organizaciji. Organizirali smo se v sedem sindikalnih skupin, ki so tudi delovno zaozkrožene celote. Zdaj bo bržčas vsak delavec v naši tovarni priznal, da je dobro obveščen o vseh aktualnih vprašanjih, s katerimi se srečujemo v procesu gospodarjenja in v življenju našega kolektiva. Zato imamo svoj informator, ki izhaja dovolj pogosto, poleg tega pa tudi skupen »Energoinvestov« časopis.«

Vinko Jakopič, sekretar OO ZK, nam je pripovedoval:

»V javni razpravi nismo govorili samo o vlogi sindikata, njegovih nalogah in o dosedanjih rezultatih, temveč je sindikalna organizacija — in predvsem komunisti v njej — opozorila na mnoga nerešena vprašanja, kar zadeva ekonomske in dohodkovne odnose v Energoinvestu. Zavzeli smo se za to, da v skladu z določili zakona o združenem delu ne le organiziramo nove delovne organizacije ter konstituiramo SOZD, temveč, da vsi bo-

Skupščina občine Piran, izvršni svet občine Piran in družbenopolitične organizacije ter krajevne skupnosti

čestitajo
ob občinskem prazniku
vsem občanom
in delovnim ljudem v občini!

NAŠI PRIJATELJI

ALBIN BREŽNIK

Bolj korajžno o problemih

Odkar je pred trinajstimi leti zapustil šolske klopi, je operativec. Gradbenik. Takrat je z diplomo srednje tehniške šole v Ljubljani začel iskati delo. Nekaj mesecev se je poskušal pri železnici, potem se je preselil h Gradisu. Tu je ostal. Zdaj, pri tridesetih, je spet šolar. Vpisal se je na višjo tehniško šolo. Pravi, da čuti v svojem znanju vrzel, ki jo želi zapolniti. Ne študira zaradi »papirja«. ALBIN BREŽNIK je s svojo pridnostjo, vestnostjo in znanjem mnogo dosegel. Že več let je vodja na Gradisovih gradbiščih.

»Če se zdaj ozrem nazaj, ugotavljam, da sem imel pravzaprav srečo. Kolektiv celjske TOZD Gradis me je lepo sprejel. Saj veste, koliko v resnici zna tehnik, ko zapusti šolo. So me pa tudi takoj vključili v delo mladine in sindikata.

Danes me dostikrat zaboli, ko, denimo, tudi v DE berem, kako danes sindi-

kat dela povsem drugače, kot je na primer pred leti. Jaz tega ne bi mogel trditi za naš sindikat. Tri mandatne dobe sem bil predsednik izvršnega odbora sindikata in dokaj dobro poznam to delo. Pred leti smo delali tako kot zdaj. Zdi se mi celo, da so bili problemi težji. Danes je že veliko problemov rešenih, rešitve uzakonjene s samoupravnimi akti. Pogledjte, danes je povsem normalno, da imamo zagotovljene tople obroke. In pred leti? Koliko časa smo se v sindikatu borili za tople obroke! Danes je jasno, da kolektivi sofinancirajo to prehrano. Ko sem jaz začel delati, smo mesece in mesece stanovali tudi v barakah. Tako je bilo in nihče ti ni ničesar podaril. Danes nekateri kolektivi najemajo celo svoja prevozna sredstva za prevoz delavcev iz tujih republik, da jim omogočajo lažji prevoz in večji izkoristek prostega časa.

Zamerim pa novinarjem, da ste nemudoma na kraju dogodka, ko pride do

kakšne nesreče ali do zastoja pri delu, o našem garanju, uspehih in proizvodnih težavah pa bolj malo pišete. V DE opažam spremembe na bolje. Več je v časopisu ljudi, več konkretne snovi. Zdi pa se mi, da tudi DE obravnava nekatere probleme preveč v rokavicah. Po mojem mnenju se je treba s problemi bolj pogumno zgrabit. Razčiščevanje v javnosti je mnogo odmevnejše od razčiščevanja v ozkem krogu za zaprtimi vrati, pogosto celo mimo kolektiva. Javno obravnavanje odstopanj od samoupravljanja služi tudi za poduk drugim kolektivom, ki še niso imeli dovolj moči ali niso dovolj osveščeni, da bi se spoprijeli s temi problemi. Le tako obravnavani pojav služi kot primer drugim.

Všeč mi je analiza dela osnovne organizacije. Pridružujem pa se mnenju tovariša iz Šentjurja, ki meni, da opisujete samo osnovne organizacije, ki dobro

delajo, ki imajo mnogo uspehov. Resnično ima delavec ob prebiranju takšnih člankov občutek, kot da novinar ni imel časa ali volje izluščiti resnice. Če pa

je res, kar je zapisal, potem te organizacije resnično zaslužijo pohvalo.

So pa še slabosti. Kaj namreč pomeni dober ali boljši časopis, če ta ne pride do bralca. Res je, časnik dobivamo vsi funkcionarji, toda pri tem ste pozabili na članstvo. Nekatera vodstva sindikatov poskrbe, da je nekaj primerkov časopisa na voljo delavcem, vendar povsod ni tako. Tu je velika vrzel.

Drugi očitke velja novinarjem. Vemo, da Slovenija zaposluje več deset tisoč delavcev iz drugih republik in če ostanem pri gradbeništvu, to pomeni, da ti ljudje zvečine živijo v samskih domovih. Ker vem, da delajo po deset in več ur na dan, da se v svoje prazne sobe vračajo utrujeni, bi bilo zanimivo izvedeti, kaj oni menijo o svojem življenju. Kako jih sprejema okolje, kako je poskrbljeno za njihovo kulturno in zabavno življenje. Dolga leta že sodelujem pri organiziranju različnih športnih prireditev. V gradbeništvu zaposlujejo predvsem delavce iz drugih republik, kjer je osnovni šport nogomet. In prav teh igrišč pri nas primanjkuje. Našega delavca, ki je prišel k nam brez vsakršne privzgojene potrebe po kulturi, le stežka spraviš v gledališče. Ne dajemo pa mu zabave v njegovem jeziku, ne kulture, ki mu je blizu!

OKTOBER — MESEC KNJIGE V JUGOSLAVIJI

Žepna knjiga tudi v Sloveniji

Dobra in poceni knjiga je postala pri nas že prava redkost. Cene se vrtoglavo dvigajo, kar pomeni, da je vedno več knjig širokemu krogu bralcev težje dostopnih. In ta problem ni doma le pri nas, tudi drugod po svetu so se spoprijemali z njim in ga marsikje na uspešen način rešili s pomočjo žepne knjige. Zakaj jim ne bi sledili? Žepna knjiga je poceni, dostopna najširšemu občinstvu, torej je primerna za vsak žep.

upravičenost izdajanja žepne knjige v Sloveniji in zbirko ukiniti, če bi se izkazalo, da ni našla ustreznega odmeva na knjižnem trgu. Že na začetku pa je za uspešno delo nujno potrebno zagotoviti dva bistvena pogoja: zagotovljena mora biti pomoč Kulturne skupnosti Slovenije za pokritje začetnih stroškov, to so propagandni in organizacijski stroški v letu 1977, ki jim slovenska založniška podjetja v sedanjem gospodarskem položaju ne

morejo biti kos, obenem pa je nujna pomoč bank, pri katerih posamezni izdajatelji žepne knjige opravljajo svoje finančno poslovanje; banke naj bi odobrile ustrezne kredite za pripravo in zaloge žepne knjige po največ 3-odstotni obrestni meri.

Kaj pa programska zasnova? V žepni knjigi bodo izhajala dela iz vseh programskih področij, ki jih založniki izdajajo. Zgledovali se bodo po izkušnjah

v svetu. Izdajali bodo predvsem dela, ki so že v trdi vezavi doživela nadporečen uspeh, deloma pa tudi novitete, za katere pričakujejo nadporečen uspeh.

Torej vidimo, da bo žepna knjiga prav kmalu med nami. Založniška podjetja, ki so se v tej akciji povezala, upajo na uspeh, ki pa je odvisen predvsem od tega, ali bomo Slovenci žepno knjigo sprejeli ali ne.

KATJUŠA ROJAC

Oktober smo v Jugoslaviji razglasili za mesec knjige, kar pomeni, da bomo knjigi posvečali posebno pozornost. Velik korak k uresničevanju te naloge pomeni pri nas samoupravni sporazum o skupnem izdajanju žepne knjige, sprejet 6. oktobra letos. Prvi samoupravni sporazum je bil sprejet pred poldrugim letom in je pomenil mnogo na poti sodelovanja in dogovarjanja slovenskih založnikov, prinesel je red v slovensko založništvo. Drugi sporazum pomeni nov korak pri izpeljavi akcijskega programa, ki so si ga zadale slovenske založbe pred letom in pol. V samoupravnem sporazumu, ki ga je pripravila Cankarjeva založba, je zapisano, da podpisniki sklepajo sporazum zato, da bi zagotovili slovenskemu knjižnemu trgu kvaliteto sodobno knjigo v visoki nakladi in v mehki vezavi. Cena knjig bo 30, 40 ali 50 din. Podpisniki samoupravnega sporazuma pa so: Založba Borec, Cankarjeva založba, Državna založba Slovenije, Mladinska knjiga, Založba Obzorja, Primorski tisk, Založba Lipa, Tehniška založba Slovenije. V osnutku samoupravnega sporazuma je bila med podpisniki tudi Prešernova družba, predvideno je bilo, naj bi zbirka žepna knjiga izhajala pod njenim okriljem. Prešernova družba pa zaenkrat še ni med podpisniki.

Zbirka naj bi začela izhajati na jesen leta 1977, podpisniki samoupravnega sporazuma pa se ob tem obvezujejo, da bo žepna knjiga izhajala vsaj dve leti, in to ne glede na finančni in poslovni uspeh. Po tem času bodo ponovno pretresli ekonomsko

ZAKAJ NI MED PODPISNIKI PREŠERNOVE DRUŽBE?

Spoštovani tovariši, zaradi nekaterih napačnih obvestil, predvsem pa zaradi informiranja o samoupravnem sporazumu za skupno izdajanje žepne knjige, tajništvo Prešernove družbe zdaj še posebej obvešča tako založbe kot javnost o svojem odnosu do samoupravnega sporazuma, ki je bil podpisan 5. oktobra med nekaterimi založbami. To obvestilo naj tudi pomaga pri nadaljnjih razgovorih, ki še bodo o skupnem izdajanju žepne knjige na Slovenskem.

Tajništvo Prešernove družbe je 4. oktobra razpravljalo tako o žepni knjigi na Slovenskem, o samoupravnem sporazumu med nekaterimi slovenskimi založbami in o svoji ceneni zbirki Ljudski knjigi in bilo enakih misli, da more pozdraviti pobudo in prizadevanje našega založništva, kako je potrebno vse storiti, da damo ljudem (najširšim ljudskim plastem) vredno in poceni knjigo. Tajništvo je bilo tudi mnenja, da je enako potrebno pozdraviti predlog Cankarjeve založbe, da bi se takšna knjiga izdajala po založniškem sporazumu pri Prešernovi družbi ali pod njenim imenom.

Vendar pa pri Prešernovi družbi menimo, da bi se mogli še pogovarjati in nekatere zadeve razjasniti, predvsem programske, preden podpisemo samoupravni sporazum, čeprav bi bil ta sporazum samó začasen, kakor zdaj tudi je.

Omenjamo programsko politiko takšnih žepnih izdaj. Po dosedanjih pogovorih in posvetovanjih je mišljeno predvsem to, da bi se v žepni knjigi tiskale tako imenovane uspešnice, in zatejše to, da bi bila v teh programih beletrija manjši del (25%) skupnega programa — ali domačega ali tujega. Mislimo namreč, da bi poleg komercialnih računov, koliko moremo o njih tod sploh

govoriti, ko pač že govorimo o uspešnicah, kako bi poleg teh računov pri nas moralo biti prvo to, da spravimo prek cenene žepne knjige predvsem le tiste knjige, za katerimi se čuti neka jasno začrtana in premišljena založniška programska politika — mislimo pač na našo družbeno založniško odgovornost pred našo socialistično družbo; takšna knjiga pa ni vselej tudi že prvi dan uspešnica — pač pa je več kot potrebno zanjo storiti vse, da pride med ljudi.

Ko smo pri Prešernovi družbi govorili o žepni knjigi, smo govorili tudi o tem, da bi morale tako za žepno knjigo kakor predvsem tudi za knjigo za otroke in za mladino biti dosežene olajšave, in sicer vse od papirnice naprej... kar pa bi morala naša socialistična in samoupravna družba tudi zakoniti. Podpora Kulturne skupnosti Slovenije je lahko samo prehodnega značaja. Morali bi vse storiti, da bi žepna knjiga mogla sama od sebe »živeti«. Le tako bi mogli v jutrišnjem dnevu uresničiti misel, da naj Prešernova družba postane ob izdajanju teh ljudskih ali množičnih (po nakladah) knjig matična založba slovenskega založništva.

Zaradi takšnih mnenj in pomislekov se tajništvo Prešernove družbe ni moglo odločiti, da bi podpisali samoupravni sporazum in da bi takšen založniški program izhajal pod imenom Prešernove družbe. Vendar pa bo tajništvo Prešernove družbe pogovore nadaljevalo — vse z voljo, da pomaga našim ljudem do vredne in do čim bolj cenene knjige.

Za tajništvo Prešernove družbe
Predsednik
IVAN POTRČ

STE NEMARA PREZRLI

Solidarnostna akcija za izgradnjo knjižnice v Tolminu in kulturnega doma v Lebanih

Že pred poletnimi počitnicami smo poročali o pobudi Sindikata delavcev kulture Slovenije, katere cilj je bil organizirati solidarnostno akcijo med kulturnimi delavci Jugoslavije za gradnjo knjižnice v Tolminu. Akcija je naletela na ugoden odmev med kulturnimi delavci v vsej Jugoslaviji. Tako je zvezni odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije sklenil organizirati solidarnostno akcijo med svojimi člani. Zvezni odbor je ocenil, da so številne pobude osnovnih organizacij sindikata iz vse Jugoslavije zadosten razlog, da organizirajo solidarnostno akcijo med vsemi člani tega sindikata in ne samo med kulturnimi delavci. Ker pa so v času, ko so se odločali za organiziranje solidarnostne akcije, povodnji prizadele tudi precej krajev v Srbiji, so sklenili, da je ta solidarnostna akcija namenjena tudi za gradnjo kulturnega doma v Lebanih.

Prav v teh dneh so vse osnovne organizacije sindikata s področja družbenih dejavnosti v Sloveniji prejele posebno pismo — apel, s katerim zvezni odbor poziva vse člane sindikata, naj prispevajo solidarnostna sredstva za gradnjo obeh kulturnih objektov. Posebnost akcije je v tem, da temelji predvsem na zbiranju sredstev iz ostanka sindikalne članarine in iz skladov skupne porabe. Svoj delež bodo prispevale tudi kulturne skupnosti. Tako bi se le v izjemnih primerih, ko iz omenjenih virov ni mogoče zbrati dovolj sredstev, odločili za neposredne prispevke članov v višini 20 din.

V Sloveniji vodi akcijo poseben koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo predsedniki vseh sindikatov s področja družbenih dejavnosti, vodi pa ga Ančka Korže-Strajnar. Poleg poziva zveznega odbora so vsi občinski sindikalni sveti in osnovne organizacije prejele tudi pismo koordinacijskega odbora, v katerem je podrobno pojasnjen način zbiranja sredstev. Zbrana sredstva je potrebno nakazati na tekoči račun 60806-655-133 Beograd, s pripisom »Sredstva solidarnosti sindikata delavcev družbenih dejavnosti za Tolmin in Lebane«. Zvezni odbor bo javnost sproti obveščal o zbranih sredstvih in objavil imena najbolj uspešnih organizacij in posameznikov. V Sloveniji se bo akcija zaključila 15. decembra in, če bo uspešna, bomo zbrali 2.000.000,00 dinarjev. Vsa zbrana sredstva v Jugoslaviji se bodo delila enako na oba kulturna objekta.

MILAN BRATEC

Ali ste v vaši organizaciji že izbrali sindikalnega zaupnika Prešernove družbe?

FRANC ŠIFRAR, ki je zaupnik Prešernove družbe v škofje-loški »Alpini« je zbral za letošnje knjižne zbirke 80 naročnikov.

OD TU IN TAM

OD BAROKA DO IMPRESIONIZMA

Narodna galerija v Ljubljani je posodila organizatorjem razstav in petkovih kulturnih večerov v velenjski knjižnici dragocene umetnine. Omogočili so, da si je ogledalo več kot tisoč dijakov in odraslih razstavo Od baroka do impresionizma. Ob otvoritvi razstave je nastopila harfistka Pavla Uršič. Petkove kulturne večere obišče vedno nekaj več kot sto ljudi. Na tretjem večeru letošnje sezone se je predstavil igralec Jože Zupan z monodramo Svetokriškega »En srečen veselil inu vsih strošov...«

PRVA LITERARNA KOLONIJA

V Gradišču v Slovenskih goricah je bila od 1. do 3. oktobra I. literarna kolonija v okviru IV. srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov. V literarni koloniji so sodelovali najboljše uvrščeni avtorji minulega srečanja. Poleg literarnega večera v kulturnem domu so se udeleženci kolonije trikrat sestali na »literarnih kažiopotih«, pogovorih o literarnem ustvarjanju. S to prireditvijo so počastili tudi 50. obletnico smrti pesnika Srečka Kosovega.

TUDI MLADINA KOČEVJA

V tednu komunista, ki je tudi v kočevski občini potekal pod geslom »Človek, delo, kultura«, so pripravili člani šolskega kulturno-umetniškega društva v avli nove osnovne šole svečano proslavo. Tudi njihovo kulturno delo prispeva h kulturnemu razvoju v občini.

FRANCE BRUS

BOGAT PROGRAM AKCIJ

Teden komunista na temo »Človek, delo, kultura« v občini Gornja Radgona bo od 8. do 13. novembra. V tem tednu nameravajo vsestransko analizirati samoupravni položaj kulture, materialne pogoje, načrtnost v kulturnem delovanju, oceniti zavzetost vseh subjektivnih sil, zlasti se zveže komunistov za hitrejši razvoj kulturnega življenja. Posebej želijo oceniti tudi dosedanj interes

samoupravnih organov in poslovnih struktur v delovnih organizacijah za kulturno življenje delavcev. O vseh teh vprašanjih bodo govorili na razširjenih sestankih OO ZK, na razširjeni seji občinske konference ZK, na posvetovanjih, tribunah. Tako načrtujejo posvetovanje o kulturno-estetski vzgoji na šolah, spodbuditi želijo tudi ustanavljanje šolskih kulturno-umetniških društev. Javna tribuna pod naslovom »Kako

približati delavcu dobro knjigo« bo v Radenski in Radenci. Spodbudila naj bi zanimanje tudi za marksistično literaturo in podprla akcijo ZKPO v občini — tekmovanje v branju leposlovnih knjig.

V tem tednu bo v avli radgonske delavske univerze odprta razstava marksistične literature. Gostovala bo tudi mariborska drama »Partljičeva komedija »O ne, ščuke pa ne«. Po predstavi bo pogovor z avtorjem in izvajalci. V tednu komunista nameravajo tudi ustanoviti DPD »Svoboda« v Avtoradgoni, Radenski in v Kmetijskem kombinatu, prosvetno društvo pa bodo ustanovili v naselju Spodnja Ševavnica.

V izvajanju programa akcij tedna komunista bodo v tej občini sodelovali vsi — vse družbenopolitične organizacije, ZKPO in kulturna skupnost.

TONE ŠTEFANEČ

LIKOVNI SAMORASTNIKI NA JESENICAH

Člani Društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane razstavljajo na Jesenicah. Razstava bo odprta od 16. do 27. oktobra, organizirala jo je likovna sekcija »DOLIK« DPD Svobode »Tone Čufar«.

RAZSTAVA LIKOVNIH AMATERJEV BRATSKIH OBČIN

Ptujski občinski svet zveže sindikatov in medobčinski odbor zveže sindikatov občin Čakovec, Koprivnica, Krapiina, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica in Varazdin sta priredila razstavo likovnih amaterjev bratskih občin. Razstava bo odprta od 20. oktobra v likovnem salonu Dušana Kvedra v Ptuj.

prirejena pa je v počastitev 35. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti in 15. obletnice sodelovanja med občinami Čakovec, Ptuj in Varazdin.

V DVEH LETIH VEČ KOT 100 NASTOPOV

Godba na pihala pri KUD »Janko Živko« Poljčane deluje že 22 let. Fantje, mladi delavci in kmetovalci, so se od takrat seveda postarali, toda ljubezen in veselje do godbe jih ni minila. Vsa ta leta so se vključevali v družbeno in kulturno življenje Poljčan in okolice. Poljčanska godba, ki šteje danes 22 godbenikov in jo vodi kapelnik Ivan Tkavec ml., je danes nepogrešljiva na vseh svečanostih in prireditvah po vsej dravski dolini od Makol do Slovenskih Konjic. Samo v zadnjih dveh letih so nastopili več kot stokrat. Godba si je z lastnimi prizadevanji, pa tudi s podporo svojega društva, družbenopolitičnih organizacij in nekaterih kolektivov nabavila nove instrumente, enotne obleke, zdaj pa je njihova največja želja, da bi svoj sestav pomladili in tako godbi zagotovili nadaljnji obstoj in razvoj.

VIKTOR HORVAT

REKLI SO

KIRO GLIGOROV, PREDSEDNIK SKUPŠČINE SFRJ, NA SEJI PREDSEDSTVA CK ZKJ:

Zgodovinsko gledano smo vse, kar smo ustvarili z ustavo in zakoni, ki naj oblikujejo naš družbeni in ekonomski sistem, storili v izredno kratkem roku. Moramo pa združiti sile, da bi bili v končnici dela s temi zakoni učinkovitejši, se hitreje dogovarjali in sporazumevali. Do konca leta so še trije meseci, nekaterih nalog pri oblikovanju bistvenih delov sistema in konkretnih tiziranj petletnega plana v nekaterih točkah pa še nismo opravili. Mislim predvsem na to, da še nismo dosegli soglasja o pomembnih zakonih — o cenah, deviznem režimu, kompenzacijah — in da nismo uskladili družbenih dogovorov o razvoju nekaterih panog, predvsem energetske in agroindustrije. Trdno sem prepričan, da bi se lahko še uspešneje sporazumevali, če bi bolj upoštevali skupne cilje, če bi bolj gledali na hitrejši in uspešnejši razvoj si-

stema. Tako kot smo bili odločni in enotni v tem, da ne smemo odlašati z izdajo zakona o združenem delu, bi po mojem prepričanju tudi te naloge. Še toliko bolj, ker je tudi uveljavitev zakona o združenem delu čedalje bolj odvisna od ureditve omenjenih problemov.

DELAVCI MISLINJSKE DOLINE ŽE URESNIČUJEJO »MALO USTAVO«

ZAKON ŽE V PRAKSI

Ocena prve faze javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v občini Slovenj Gradec kaže, da so bili najuspešnejši prav v okoljih, kjer so tudi sicer najbolj razviti samoupravni odnosi. Pomembno je, da so delavci iz Mislinjske doline množično potrjevali »malo ustavo« tudi zato, ker so ugotavljali, da so rešitve, ki jih predvideva osnutek zakona o združenem delu, v skladu z njihovimi interesi.

V nekaterih samoupravnih okoljih pa so že začeli v vsakdanjem samoupravnem delovanju uveljavljati določila osnutka zakona o združenem delu, kar kaže na to, da »mala ustava« dejansko omogoča oziroma zagotavlja nadaljnje poglobljanje socialističnih samoupravnih odnosov.

Prezreti pa ob tem vendarle ne gre ugotovitev, da so bile nekatere TOZD konstituirane bolj formalno in da se še najdejo kolektivi, kjer delavci še zmeraj ne gospodarijo z rezultati svojega dela. Slišati pa je tudi mnenja, da ustanavljanje novih temeljnih organizacij združenega dela drobi ekonomsko moč organizacij združenega dela.

Kljub vsemu pa velja ugotovitev, da so v občini Slovenj Gradec delovni ljudje dejansko plebiscitarno sprejeli temeljna politična izhodišča zakona o združenem delu ter da so njegovo vsebino že začeli uresničevati v vsakdanjem samoupravnem delovanju.

V Mislinjski dolini so prvo fazo javne razprave o osnutku zakona o združenem delu povežali z obravnavo več drugih pomembnih dokumentov, v večini TOZD pa so jo tudi opravili v dogovorjenem roku in skladno s programom aktivnosti. Ponekod je akcija zamujala, predvsem v krajevnih skupnostih in v večini samoupravnih interesnih skupnosti. Praksa kaže, da nekatere osnovne organizacije sindikata niso bile kos zahtevni nalogi, ponekod pa so nanjo sploh pozabili. Zato ni naključje, da so v nekaterih osnovnih organizacijah »pozabili« oceniti obstoječo samoupravno organiziranost in samou-

pravne razmere. Razpravo so morali zato ponoviti. Zgodilo pa se je tudi, da so v nekaterih osnovnih organizacijah sindikata pri pripravi ocen enostavno spregledali določila osnutka zakona o združenem delu.

Na občinskem svetu Zveze sindikatov Slovenj Gradec so zadovoljni z udeležbo delavcev v javni razpravi. Tam, kjer so se na razpravo o »mali ustavi« skrbno pripravili, je bila dobra tudi ude-

ležba.

V krajevnih skupnostih je uspela javna razprava o osnutku zakona o združenem delu, tam, kjer so jo povežali z obravnavo srednjeročnega programa razvoja občine Slovenj Gradec. Sicer so si v Mislinjski dolini še prizadevali, da bi o »mali ustavi« spregovorili tudi v okviru samoupravnih interesnih skupnosti. Pripravili so posvetovanje vodij delegacij in se dogovorili,

da bodo kritično ocenili delo. Velika večina delegacij ni ocenila svojega dosedanjega dela. To opozarja, da bo treba nameniti v prihodnje večjo pozornost delu delegacij. Delegacijam pa bo treba poslej bolj pomagati, način njihovega dela pa bo treba utrditi v samoupravnih splošnih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela oziroma krajevnih skupnosti.

A. N.

OD SOBOTE

DO SOBOTE

V znamenju oživljanja proizvodnje

Javnost v zadnjem času zelo zanimajo glasovi o ponovnem oživljanju proizvodnje. V minulih dneh so bili tudi v nekaterih organih v republiki, še posebej v analitičnih in statističnih službah podobnega mnenja kot pred časom ocenjevalci na zvezni ravni. Gospodarstvo po malem spet oživlja, pri čemer so značilni podatki o razmerah v slovenski industriji, ki je letos v septembru proizvedla že za 4,9 odstotka več kot v istem mesecu lani. Rast proizvodnje sega že v mesec avgust, medtem ko smo julija še ugotavljali nazadovanje. K tem razveseljivim podatkom sodijo tudi nedavno izrečene ocene o relativni trdnosti dinarja na tujih denarnih trgih. Seveda pa vse to ne more zmanjšati skrbi za stabilizacijo, ki ostaja še na prejšnji nalogi in skrb delovnih organizacij.

Marsikaj o stabilizaciji in rasti gospodarstva je bilo izrečeno in storjeno že v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu, kajti tudi ustrezna samoupravna in poslovna organiziranost gospodarstva je ena od velikih rezerv večje storilnosti in uspešnosti gospodarjenja. Te dni je zakonsko besedilo slo še skozi kritično presojo zveznih svetov za vprašanja političnega sistema in za družbenoekonomske odnose, ki sta zasedala na Brionih. Vse torej kaže, da bo ta zakonski dokument sprejet že prihodnji mesec in da bo pomenil nadaljnjo spodbudo in sprostitvev ustvarjalnih sil v gospodarstvu in v celotni družbi.

Slovensko javnost seveda še naprej zanimajo razmere na slovenskem Koroškem, kjer nacionalistične sile in preostanki razbitega nacizma prav ob letošnji obletnici plebiscita še ostreje izzivajo s svojo protislovensko in protijugoslovansko akcijo. Med protestnimi zborovanji naj v minulih dneh omenimo največje, ki je bilo v Mariboru, na katerem so zborovalci odločno zahtevali konec sovinstičnih pritiskov in nezakonitega ravnanja avstrijskih oblasti s slovensko in hrvaško narodnostno manjšino.

Med ugodnejšimi vestmi naj omenimo podatke iz republiške skupnosti za ceste, kjer so ugotovili, da je bila predvidena vsota posojila dosežena in presežena za 30 odstotkov; da je

denarja v skladu že kar precej in lahko potemtakem takoj začnemo uresničevati predvideni plan gradnje cest. Javnost je te dni zvedela, da se bodo že te dni začela dela na avtocesti Vrhnika — Ljubljana, medtem ko uspešno potekajo nadaljevalna dela na cesti Celje — Levec, ki pomeni podaljšek stajerskega dela Slovenike. Pomembna bo tudi rekonstrukcija ceste in Karlovskega mosta v Ljubljani, ki pomeni pomembno mestno vpadnico iz dolinjske smeri.

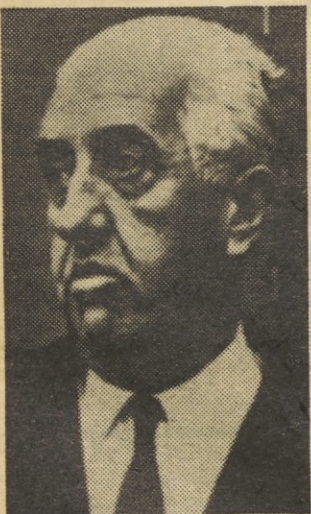
V Posočju so tudi te dni stopnjevali začetno akcijo za hitro montažno gradnjo stanovanjskih hiš. Poleg številnih ogradij, ki rastejo iz dneva v dan, je kljub slabšemu vremenu v zadnjem času 40 novih stanovanjskih hiš že pod streho. To sicer predstavlja šele 10 odstotkov predvidenih montažnih hiš, vendar je serijski trak dobro stekel.

Med pomembnimi akcijami naj navedemo tudi uspešne priprave za razpis referenduma za zgraditev šol in otroških varstvenih ustanov v Ljubljani. Akcija za samoprispevek gotovo sodi med največje tovrstne medobčinske akcije v Sloveniji, ki gradi na doseženih uspehih dosedanjega takšnega samoprispeljka in daje soliden načrt za odpravi večjih problemov, ki tarejo prebivalce mesta.

Med dogodki v zveznem merilu naj omenimo sestanek zveznega odbora novinarske organizacije v Zagrebu, ki je najavil sejo izredne skupščine ZNJ, sprejem novega statuta in tudi sicer dnevni red z aktualnimi vprašanji družbene vloge novinarjev, njihovega idejno-političnega in poklicnega usposabljanja kot tudi njihovih delovnih razmer.

V začasnem jesenskem zatišju na Gorenjskem so te dni v Kranju odprli 9. mednarodni sejem opreme v okviru Gorenjskega sejma. Sejem obrti je tokrat prvič odpadel, kar kaže, da bi lahko v prihodnje v Celju bolje specializirali tovrstno razstavno prireditve. Mednarodnega sejma se poleg 64 domačih razstavljavcev udeležuje tudi 16 razstavljavcev iz drugih držav, zlasti iz sosednjih pa tudi iz ZR Nemčije in ZDA.

Gok

DŽEMAL BIJEDIĆ, PREDSEDNIK ZIS, NA SEJI PREDSEDSTVA CK ZKJ:

Ni spomno to, ali imamo probleme ali ne, temveč, ali se z njihovim obstojem sprijaznimo ali pa si kakorkoli prizadevamo, da bi naredili, kar je na sedanji ravni razvisti proizvodjalnih sil, družbene organiziranosti in zavesti delavskega razreda in vse družbe objektivno možno narediti in kar moramo narediti. Prišel je čas izkoriščanja velik-

skih naložb našega delavskega razreda in vse skupnosti v razvoj proizvodjalnih zmogljivosti, infrastrukturnih objektov, v kadre, v vse, kar sestavlja našo, še kako pomembno gospodarsko zmogljivost. Seveda s pogojem, da bomo hitreje spreminjali gospodarsko strukturo in da bomo preoblikovali združeno delo v skladu z ustavo. Dosegli smo sistem gospodarske razvisti, ko se objektivno ne moremo več razvijati po starem in brez doseganja novih kvajitet v gospodarjenju.

Prišel je čas, ko se morajo spreminiti metode gospodarstva razvoja. Po starem očitno nismo mogli naprej in tudi ne moremo, ker so inflacija, plačilni primanjkljaj, notranja nelikvidnost in drugi neugodni pojavi ne samo začeli ustvarjati velike družbene, gospodarske in politične probleme, temveč to že plačujemo tudi s pojemanjem proizvodnje. Rezultate smo tudi letos plačali z začasnim pojemanjem proizvodnje. Vendar v nasprotju s prejšnjim stanjem in težnjami lahko rečemo, da smo ustvarili perspektivo za ekonomsko bolj zdravo gospodarsko rast in za izpolnitev pogojev, ki so nujni za uresničevanje novega gospodarskega sistema.

PREDSEDSTVO SVETA ZSJ O AKTIVNOSTI SINDIKATOV V JAVNI RAZPRAVI O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU IN PRIHODNJIH NALOGAH

Usposabljanje za izvajanje »male ustave«

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je na zadnji seji obravnavalo dejavnost sindikatov v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu in nadaljnje naloge v zvezi z uresničevanjem zakona. Ugotovilo je, da so vse družbenopolitične sile v okviru socialistične zveze in pod vodstvom ZK zelo organizirano sodelovale v javni razpravi. Rezultati dosedanje dejavnosti kažejo, da so delavci in vsi delovni ljudje sprejeli temeljne in idejnopolične opredelitve, ki jih vsebuje osnutek zakona.

Izjemen pomen javne razprave je v tem, da je spodbudila kritično analizo razmer in ustvarjalno prispevala k nadaljnemu preoblikovanju združenega dela, zlasti k razvoju dohodkovnih odnosov, samoupravni organiziranju in povezovanju združenega dela na temeljih dohodkovne medsebojne odvisnosti, ustvarjanju možnosti za izboljšanje samoupravnega odločanja delavcev v vseh oblikah samoupravnega združevanja dela in sredstev, doslednemu uresničevanju pravic, dolžnosti in odgovornosti delavcev na vseh ravneh organiziranja — izboljšanju samoupravne prakse v celoti. Pomembno je tudi to, da se je sindikat v tej akciji uveljavil kot politična organizacija delavskega razreda.

Na podlagi javne razprave o osnutku zakona o združenem delu ter razprave na tej seji je predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije določilo naslednje neposredne naloge sindikatov:

Akcijo za izvedbo sprejetih rešitev, za spreminjanje in poglobljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na podlagi zakona o zdru-

ženem delu je treba nadaljevati in pospešiti, se odločno upreti vsem odporom, ki onemogočajo dosledno izvajanje ustave.

Vse organizacije in organi sindikatov so dolžni kritično analizirati dosedanje družbenopolitično angažiranost v javni razpravi o osnutku zakona in v sodelovanju z organi samoupravljanja določiti program akcij za pravočasno pripravo samoupravnih sporazumov, statutov in drugih samoupravnih splošnih aktov ter opraviti vsebinskopolično razpravo o predvidenih novih rešitvah.

Organizacije sindikatov se bodo angažirale pri uveljavljanju in doslednem uresničevanju dohodkovnih odnosov in dohodkovnem povezovanju organizacij združenega dela na podlagi zakona o združenem delu. Na teh temeljih je treba nadaljevati z akcijo za združevanje dela in sredstev ter uresničevati svobodno menjavo dela v samoupravnih interesnih skupnostih in drugih oblikah združevanja in dohodkovnega povezovanja.

Posebno pomembno je, da v organizacijah sindikata opravijo kritično analizo uresničevanja družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o pridobivanju in delitvi dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, da bi tako hitreje poiskali in objektivizirali merila za delitev po delu in rezultatih dela. Sindikat se bo posebej angažiral, da bodo samoupravni akti organizacij združenega dela temeljili na zakonu o združenem delu.

Nujno potrebno je pospešiti izdelavo in sprejem sistemskih zako-

nov in drugih predpisov, ki omogočajo izvajanje zakona o združenem delu. Pri tem delu je treba upoštevati številne pripombe, predloge in določila iz javne razprave o osnutku zakona o združenem delu.

V vseh organizacijah sindikata je treba še naprej seznanjati delavce z zakonom ter organizirano delovati pri uresničevanju zakonskih določil v praksi.

Dolgoročna in neposredna naloga sindikatov je usposabljanje sindikalne organizacije za nove odgovorne naloge. Pripravi je treba posebne programe za usposabljanje sindikalnih aktivov in akcijo pri praktičnem uresničevanju zakona in družbenopolitične vloge sindikata.

Upošteva odgovornost sindikatov za dosledno uresničevanje zakona v celoti, še zlasti pa za uresničevanje vloge, ki je z zakonom dana sindikatom, bodo organi in organizacije sindikatov v federaciji, republikah in pokrajinah proučili predvsem naslednje:

— udeležbo sindikatov v samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju;

— udeležbo sindikatov v reševanju sporov, ki niso mogli biti rešeni po redni poti;

— sodelovanje sindikatov in organov upravljanja v primerih, ko je potrebna poprejšnja razprava o vprašanjih, o katerih odločajo delavci na zborih z referendumom in podobno;

— položaj sindikatov v samoupravnih sporazumih o združevanju organizacij združenega dela in v statutih teh organizacij.

ABC odnosov v kolektivu

Ur ne popravljamo s krampom

PIŠE: AZRA KRISTANČIČ DIPL. PSIHOLGINJA

Dva tisoč in dvesto let pred našo ero je dal stari egiptovski kralj Akhtoi svojemu sinu pameten nasvet. Velja še danes. Pred dobrimi štirimi tisoči leti je dejal: „Bodi diplomat. To ti bo pomagalo, da boš prispel do svojega cilja!“

Kaj menite, kdaj boste bolj uspeli — ali takrat, ko boste rekli „Oprostite, prav nimaš ti, ampak jaz!“ Ali takrat, ko boste to rekli nekoliko drugače, bolj diplomatsko: „Morda se motim, dajva, še enkrat pogledva dejstva!“

Kaj se zgodi, če nekdo začne razgovor z besedami: „Zdaj ti bom dokazal to in to!“ Ali: „Zdaj ti bom povedal nekoliko stvari in ti boš spremenil svoje mišljenje!“

To je slab način. Zveni približno tako, kot bi dejali: „Lep-

ši in bolj privlačen sem kot ti!“ Zveni kot izziv, ustvarja opozicijo, v notranjosti tistega, ki vas posluša pa pripravljeno, da se vnaprej ne bo strinjal z vami za vsako ceno, še preden ste mu karkoli bistvenega povedali. Kot vemo, je zelo težko spreminiti prepričanje drugih, celo v najugodnejših razmerah, zakaj bi si potem brez potrebe delali velike težave? Če želite nekaj dokazati, potem to opravite z velikim občutkom. Kajti stara resnica je, da je treba ljudi poučevati tako, da tega ne občutijo.

Če nekdo naredi nekaj, kar mislite, da je napačno, ali celo, če veste zadržno, da je napačno, ali ni bolje začeti, denimo, tako: „Prosim, malo me poslušaj! Mislim nekoliko drugače,

morda tudi nimam prav! Tudi sam se večkrat zmotim! Toda želim, da zadevo uredimo! Dajva, še enkrat preveriva dokaze!“

Verjamite, zelo redki bodo tisti, ki bodo odbili dialog na takšni osnovi.

Z dveletnimi izkušnjami smo že kdove kolikokrat spreminili svoje mišljenje, brez odporov in brez bremen v svojih čustvih. Če pa nam je kdo grobo dejal, da nimamo prav, mu nismo samo zamerili, ampak je bilo prizadeto tudi naše srce. Neverjetno, kako smo občutljivi na obliko in svoje mišljenje! In kako hitro nas napolni nepravilno sovraštvo do drugega! Kajti ne gre več samo zato, kdo ima prav in kdo ne, temveč tudi za omajano zaupanje vase.

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Predsedstvo SFRJ je med drugim razpravljalo o nekaterih zunanjepolitičnih vprašanjih. Odobrijo je delo jugoslovanske delegacije, ki je pod vodstvom Dobrivoja Vidića in Lazarja Mojsova z bolgarskimi predstavniki od 22. do 27. septembra v Sofiji razpravljala o položaju in razvoju jugoslovansko-bolgarskih odnosov. Predsedstvo je razpravljalo tudi o razmerah v jugoslovansko-avstrijskih odnosih, ki so posledica kršenja avstrijske državne pogodbe in sprejetja zakona o preštevanju manjšin.

Zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić se je v Beogradu pogovarjal z zunanjim ministrom demokratične Kampunije Iengom Saryjem. Razpravljala sta o nadaljnjem vsestranskem poglabljanju prijateljskega sodelovanja med državama in o nekaterih mednarodnih vprašanjih. Na enodnevnem delovnem obisku v Beogradu je bil tudi član direktorije in sekretariata CK KP Italije Giancarlo Pajetta. S sekretarjem v izvršnem komiteju predsedstva CK ZKJ dr. Aleksandrom Grličkovićem se je pogovarjal o dejavnosti obeh partij na mednarodnem področju, o njunem medsebojnem sodelovanju in o aktualnih gibanjih v mednarodnih odnosih.

V Pekingu so zaprli štiri člane politbiroja — Čang Čun-čiao, Vang Hung-vena, Jao Ven-juana in Maovo vdovo Čiang Čing — ki so vodili tako imenovano radikalno skupino v kitajskem vodstvu. Novic o tej aretaciji do zaključka redakcije še niso uradno potrdili, medtem pa se je v Pe-

kingu zvedelo, da so zaprli še kakih trideset skrajnih levičarjev iz vrst srednjih kadrov. V dobro obveščenih krogih tudi menijo, da bo imenovanje Hua Kuo-fenga za predsednika CK KP Kitajske potrdil izredni partijski kongres.

V libanonskem obmejnem kraju Štora se nadaljevala sirsko-palestinsko-libanonska pogajanja o rešitvi krize v Libanonu. Sprva je kazalo, da bodo pogovori uspeli, vendar so srečanje prekinili in preložili za nedoločen čas zaradi sirskega napada na območje Bamduna, kjer bi morali potovati predstavniki palestinskih in naprednih sil, da bi prišli na pogajanja v Štore. V okviru političnih prizadevanj za rešitev libanonskega zapleta je za 18. oktober v Kairu napovedan sestanek šefov arabskih držav, kjer naj bi razpravljali o ukrepih za ustavitev vojne v Libanonu.

Kot kaže, bo dr. Kurt Waldheim tudi v naslednjem mandatsnem obdobju ostal na položaju generalnega sekretarja Združenih narodov. Sam Waldheim je izjavil, da je pripravljen tudi v naslednjih petih letih opravljati to funkcijo, če mu bo generalna skupščina na predlog varnostnega sveta spet ponudila mandat. Sedanji mandat se bo Waldheimu iztekel ob koncu leta.

Šest nekdanjih Francovih ministrov je ustanovilo svojo politično skupino — »Ljudsko zvezo«, v kateri bi radi združili tudi glavne sile španske desnice in se na volitvah, ki so napovedane za prihodnjo pomlad, znova dokopali do oblasti. V. B.

IZ RAZGOVORA Z VODITELJEM SVETOVNE KONFEDERACIJE DELA JANOM KULAKOVSKIM IN JOSEJEM GONZALESOM

Dozorel je čas za spremembe

Mednarodne sindikalne centrale se morajo otresti vloge reprezentativnih sobesednikov mednarodnih ustanov in tudi same učinkoviteje voditi boj delavcev za njihove pravice

Dozorel je čas za prestrukturiranje mednarodnega sindikalnega gibanja — je izjavil generalni sekretar Svetovne konfederacije dela Jan Kulakovski v pogovoru z urednikom „Rada“ ob nedavnem obisku v Jugoslaviji.

Po njegovem mnenju so mednarodne sindikalne centrale ne glede na usmeritev preveč delovale kot reprezentativni sogovorniki mednarodnih ustanov, kakršne so Mednarodna organizacija dela, Ekonomski in socialni svet Združenih narodov, Organizacija Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo. V svojih akcijah so upoštevale predvsem položaj delavcev v industrijsko razvitih državah, zato so celo sledile blokovski politiki.

Kulakovski pravi, da takšne ugotovitve pogujejo tudi sedanjo dejavnost Svetovne konfederacije dela. »Mi se zavzemamo za odpravo te reprezentativne vloge. Želimo in hočemo učinkoviteje voditi konkreten boj delavcev na različnih celinah. Pri tem mislim na boj za sindikalne pravice toda proti vsem diktaturam in kapitalističnim prevladam, ki se najmočnejše izražajo v dejavnosti nacionalnih družb. Mislim tudi na boj za takšen model razvoja, ki ne bo vsiljen in bo temeljil na potrebah delavcev in prebivalstva in bo vseboval vrednote in kulturo lastnega okolja.

SINDIKALNA NEUVRŠČENOST

Druga bistvena poteza delovanja Svetovne konfederacije dela je zavračanje sindikalnega konformizma v odnosu na bloke ter sprejemanje neuvrščanja. »Za nas neuvrščенost ne pomeni nevtralnosti, pač pa takšno zasnovano sindikalnega delovanja, ki zavrača prevlado velikih sil kot nečesa, kar je neizbežno.« Generalni sekretar Svetovne konfederacije dela je končal z besedami: »Mislim, da je prišel čas za evolucijo celotnega mednarodnega sindikalnega gibanja. Mi si ne prizadevamo, da bi bili tako imenovani lastniki vrhunske resnice, vendar menimo, da je svetovna konfederacija dela, zahvaljujoč svoji sestavi in svojim konceptom, poklicana, da igra važno vlogo v tej evoluciji. Natančneje rečeno: današnje strukture niso prilagojene stvarnosti v svetu. Prepričan sem, da na tem področju lahko računamo na razumevanje in sodelovanje sindikalnih organizacij, kot so na primer jugoslovanski sindikati.«

O POGOJIH ZA USPEŠNO SODELOVANJE EVROPSKIH SINDIKATOV

Na vprašanje, kako ocenjuje delovanje evropske konfederacije sindikatov, potem ko se je razširil krog njenih članov, je Kulakovski odgovoril: »Vedno sem menil, da je usta-

novitev evropske konfederacije sindikatov koristna za evropsko pa tudi za svetovno sindikalno gibanje. Čeprav formalno deluje že od februarja 1973. leta pa je ta organizacija postala resnična evropska sindikalna organizacija šele v maju 1974. leta, ko so se ji pridružile sindikalne centrale, včlanjene v Svetovno konfederacijo dela, in irski sindikati ter nekaj kasneje še generalna konfederacija dela Italije. V obdobju od kongresa v Kopenhavnu v maju leta 1974 do kongresa v Londonu v aprilu letos je bila konfederacija dejansko vzpostavljena. Šele na letošnjem kongresu je zavzela stališča o nekaterih vprašanjih, ki zanimajo delavce. Povsem jasno je, da je še prezgodaj ocenjevati, kako se bodo izvajali sklepi, sprejeti v Londonu, tako delimo o zaposlovanju, inflaciji, položaju delavcev-migrantov in žensk, energetiki itd.

Menimo, da je učinkovito izvajanje londonskih sklepov odvisno od tega, ali bodo izpolnjeni nekateri pogoji. Ali bo konfederacija resnična sindikalna organizacija, kar pomeni, da ne bo samo predstavnik delavcev v nekaterih institucijah, kot so skupni evropski trg, evropsko združenje za svetovno trgovino in

evropski svet, ampak da bo opredelila sindikalno politiko in zagotovila njeno usklajevanje med včlanjenimi organizacijami. Da bi evropska konfederacija sindikatov lahko uspešno delovala, mora ustvariti enotne federacije delavcev po posameznih sektorjih, kot na primer že obstaja zveza delavcev kot na primer že obstaja zveza kovinarjev. Enotno in močno evropsko sindikalno gibanje pa ne sme voditi k izoliranju od preostalega sveta, saj mora biti konfederacija solidarna s sindikalnimi organizacijami v drugih delih sveta, zlasti pa z drugimi regionalnimi organizacijami, kot sta — Organizacija afriške sindikalne enotnosti in Mednarodna konfederacija arabskih sindikatov. V Evropi mora biti evropska konfederacija sindikatov avtonomna glede na mednarodne sindikalne centrale. To je pogoj, da lahko igra pozitivno vlogo v evoluciji svetovnega sindikalnega gibanja in v premagovanju blokavske politike.

SINDIKATI IN RAZVOJ

Na vprašanje, kakšni rezultati so bili doseženi od septembra leta 1973, ko je bila konferenca Svetovne konfederacije dela o razvoju v

svetu, je odgovoril pomočnik generalnega sekretarja Jose Gonzales, ki je bil na obisku v Jugoslaviji skupaj s Kulakovskim.

»Teško je reči, kaj smo dosegli, saj je mnogo objektivnih in subjektivnih dejavnikov, ki vplivajo na premagovanje prepada v razvoju. Po eni strani se je politični položaj v nekaterih državah »tretjega sveta« slabšal z uvedbo diktatorskih ali celo fašističnih vlad. Zaostreni so problemi nezaposlenosti in inflacije, v mnogih državah pa so omejene sindikalne svobode. S tem pa je oteženo tudi naše delovanje.

Kar zadeva politično voljo naših organizacij, nam je uspelo znatno izboljšati zavest delovnih plasti in jih mobilizirati za pritisk na vlade, da bi storile več za razvoj. Sindikati industrijskih držav, ki so včlanjeni v svetovno konfederacijo, so sicer solidarni s sindikati dežel v razvoju in jih podpirajo. Menimo pa, da je treba to solidarnost še bolj razširiti, in to ne samo v Svetovni konfederaciji dela, ampak v vsem sindikalnem gibanju. Strinjam se z mnenjem, da se mora tudi evropska konfederacija sindikatov bolj zavzeti za reševanje problemov dežel v razvoju.«

BOŠKO RAKIDŽIČ

SEMINAR ZA SINDIKALNE FUNKCIONARJE Z LATINSKE AMERIKE

SREČANJE PRIJATELJSTVA

V Sarajevu se je pred dnevi začel 14-dnevni seminar o družbenopolitičnem in ekonomskem sistemu ter razvoju samoupravljanja v Jugoslaviji, ki sta ga za 14 sindikalnih delavcev iz sedmih držav Latinske Amerike organizirala svet ZSJ in svet Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine.

Predstavniki dvanajstih nacionalnih sindikalnih central in dveh regionalnih organizacij iz Latinske Amerike je pozdravil podpredsednik sveta ZSJ Djuro Vekić.

Mimo predavanj, ki jih bodo imeli za sindikalne funkcionarje Paname, Mehike, Venezuele, Kolumbije, Ekvadorja, Peruja in

Čila ugledni jugoslovanski znanstveniki in družbenopolitični delavci, bodo gosti iz Južne Amerike obiskali več bosansko-hercegovskih organizacij združenega dela. V njih se bodo seznanili s praktičnim delovanjem samoupravljanja in z vlogo sindikatov.

Na seminarju bodo udeleženci spregovorili o svojih izkušnjah iz sindikalnega gibanja svojih dežel. Seminar ima vsejugoslovanski in mednarodni pomen glede na sodelovanje naše države z deželami Latinske Amerike zlasti po peti konferenci voditeljev držav ali vlad neuvrščenih dežel v Colombu.

M. B.

kdo je kdo

HUA KUO — FENG

Kitajsko ljudstvo je po smrti Mao Ce-tunga te dni dobilo novega voditelja. Predsednik CK KP Kitajske (in s tem tudi vodja armade) je postal Hua Kuo-feng, ki je pred sedmimi meseci presenetljivo stopil v vrh kitajskega vodstva in kot prvi podpredsednik partije in predsednik državnega sveta (vlade) zasedel drugi položaj v politični piramidi. Podatki o novem kitajskem voditelju so skromni. Star je kakih 55 ali 60 let; bil je politični funkcionar v pokrajini Junan (kjer se je rodil Mao Ce-tung) in tam je leta 1970 postal prvi sekretar pokrajinskega partijskega komiteja; leta 1973 so ga imenovali v politbiro, v vladi pa je skrbel za javno varnost.

Bliskovit politični vzpon priča o vrlinah in sposobnostih Hua Kuo-fenga. Te lastnosti je uspešno dokazal, ko je Kitajsko prizadel katastrofalni potres in so Maa boleznijo skoraj strle; seveda pa je še veliko bolj pomembno, da velja za zanesljivega zagovornika Maovih idej in je, kakor lahko razberemo iz uradnih sporočil iz Pekinga, najbolj odgovorni razlagalec idejnopolične dediščine Mao Ce-tunga.

V spletu različnih idej o kitajskem razvoju (v glavnem seveda v okviru smernic, ki jih je začrtal Mao) se je Hua Kuo-feng, kot kaže, odločil za srednjo pot, za kompromise med skrajnostmi, v katerih so na eni strani (imenujejo jo »radikalna« usmeritev) zelo od-

ločne zahteve, da mora politiki pripadati odločilno mesto pri oblikovanju kitajske prihodnosti, na drugi (»zmerni«) strani pa ideje, da je treba dati veljavo ekonomskim zakonitostim razvoja. To je seveda popolnoma in le približno razmejitev v samo nekaterimi elementi ene oziroma druge usmeritve. Tudi za Hua Kuo-fenga za zdaj še ni mogoče zanesljivo zapisati, kako bo usmerjal kitajsko prihodnost. Jasno je le, da je njegova politična moč velika, izvira pa tudi (in morda predvsem) iz podpore, ki mu jo prepričljivo daje kitajska armada; in jasno je, da bo krmaril v vodah Maove ideološke in politične dediščine.

V. BARABAŠ

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

NEPREDVIDENI DOGODKI

Varnostna literatura deli neresne pri delu v različne skupine. V eno od njih sodijo nepredvideni dogodki. Mednje štejemo požar, eksplozijo, zračni tlak, izhlapevanje strupenih in nevarnih snovi, poškodbo delavca, poškodbo materiala, smrt, prekinitve proizvodnje, poškodbe sredstev v proizvodnji, poškodbe delovnih priprav in naprav, onesnaževanje okolja.

Teh dogodkov ne predvidevamo. Imamo sicer določena pravila, normative, instrumente, ukrepe in določen nadzor, ki bolj ali manj služi namenu, da preprečuje eno ali drugo vrsto dogodka. Vendar v obvladovanje nepredvidenih dogodkov ne vlagamo toliko raznovrstnih in tako sistematičnih naporov kot v proizvodnjo ali v redno delovanje

delovnega procesa. Redni delovni proces organiziramo z delom vodilnih delavcev, s strokovno poglobljenim delom tehnologov, analitikov, normircev, skratka z delom strokovnih služb, z delom pomožnih služb, z letnimi in obdobjnimi načrti proizvodnje, z ožjimi operativnimi programi proizvodnje, z analizami delovnih operacij, s številnimi dnevnimi, dekadnimi, mesečnimi, polletnimi in letnimi poročili, s posebno nabavno službo, prodajno službo, z raziskavami tržišč, z delom razvojnega sektorja in podobno. Obseg in raznoterost rednih operativnih vodilnih, vodstvenih in razvojnih funkcij sta zelo razvejana. Včasih je ta razvejano tako široka, da le s težavo dosega celovit pregled nad njimi.

Povsem drugače pa je z nepredvidenimi dogodki. Z njimi živimo tako rekoč v pričakovanju, v dobri veri, da se ne bodo pripetili. Zanimivo je, če primerjamo, kaj stori »organizacija«, to je vodstvo s celotno operativno, za delovni nalog ali naročilo v višini 20 milijonov dinarjev, s tem, kar je storjenega, če nastane nek nepredviden dogodek enake vrednosti. Takšna analiza je naravnost presenetljiva. Intenzivnost funkcij organizacije in delovanja operative za »redno delo ali poslovanje«, »za realizacijo dohodka«, obsega nesorazmerno več truda in sistematičnega dela kot skrb za »preprečitev nepredvidenega dogodka« enake ali podobne vrednosti.

Iz tega sledi poučen sklep: ne-

predvidene dogodke je treba proučevati in zanje urejati takšno preventivno sistematično delovanje (skrb in nadzor), ki je enako ali večje od skrbi za reden potek delovnega procesa. Ker pa je treba že po zakonu o varstvu pri delu varstvo vgrajevati v delovni proces, je nujno, da se pri vsaki proizvodni in poslovni funkciji temeljito vprašamo: »In kako pri tej funkciji uveljavljamo tudi varnost?« Če dosledno iščemo odgovore na takšna in podobna vprašanja, tedaj dogodki ne bodo več »nepredvideni«, temveč bomo ob njih imeli ustrezne analize, priprave, sredstva, nadzor, odločanje, program izvedbe, poročila, obravnave ter meritve delovanja in učinkovitosti — vse to seveda zavoljo preventivne dogodkov.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za pojasnilo na naslednji vprašanji:

Ali lahko organizacija združenega dela upošteva kot pogoj za pridobitev pravice do jubilejne nagrade samo delovno dobo v delovni organizaciji ali samo delovno dobo v panogi ali pa morda vso delovno dobo delavca?

Na kateri relaciji se povrnejo delavcu stroški za prihod na delo in odhod z dela in na kateri kilometrina kot nadomestilo za prevoženi kilometer osebnega avtomobila?

S. K. — LJUBLJANA

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

V sindikalni listi za leto 1976 je v 32. točki med drugim navedeno naslednje: »Katera delovna doba se upošteva pri določanju delovnega jubileja in konkretno višino ter obliko nagrade za posamezne delovne jubileje, določijo temeljne in druge organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti v svojem samoupravnem splošnem aktu.« Iz navedenega določila je torej sledi, da se morajo delavci v vsaki organizaciji združenega dela dogovoriti in zapisati v svoj samoupravni splošni akt, katero delovno dobo bodo upoštevali pri določanju delovnega jubileja.

Povračilo stroškov za prihod na delo in odhod z dela se lahko prizna delavcu od stalnega oziroma začasnega bivališča do sedeža njegovega delovnega mesta. Pri tem mora delavec sam kriti najmanj 40 dni teh stroškov. Kilometrina kot nadomestilo stroškov za prevoženi kilometer osebnega avtomobila pa se prizna delavcu od sedeža njegovega delovnega mesta do kraja, kamor je službeno napoten, na osnovi potnega naloga v višini do 1,50 din za prevoženi kilometer.

Domovi pod ključem

Na jesen je v gorah najlepše. Sonce ne pripeka več kot za stavo, vreme je ponavadi bolj ustaljeno kot na pomlad ali poleti in narava se v tem letnem času ogrinja v svoje najlepše oblačilo.

Jesen je tudi najprimernejši letni čas za rekreacijo v planinah. Med zimo in poletjem nam nagaja sneg in plazovi, zato so včasih ture zelo nevarne. Julija in avgusta pa je pogosto tudi v hribih presneto vroče, zato mnoge bolj mika bližina vode. Pa še to: nemalokrat srečujemo poleti v hribih prvacete procesije ljudi; hrup na markiranih poteh in hrup okoli planinskih postojank. To mnogim ni všeč. Posebno tistim ne, ki iščejo v gorah samoto, idiličnost in spokojen mir, česar vsega v dolini ni več.

Ob tem bi bilo seveda odveč ponavljati znano dejstvo, da šteje planinarjenje med najbolj priljubljene oblike aktivnega razvedrila naših delovnih ljudi. Izleti v gorski svet namreč niso le zanimivi in zabavni, pomenijo tudi eno najbolj zdravih oblik športne rekreacije. Zato tudi pripisujemo planinstvu tolikšen pomen. Pri nas, pri sosedi, povsod. Gre namreč za rekreacijo, ki jo strokovnjaki priporočajo vsem, moškim in ženskam, najmlajšim in najstarejšim — celo rekvalificencom.

Zato smo v naših gorah tudi poskrbeli za številne planinske domove, ki nudijo ljudem varno zavetje. Domovi razpolagajo z velikimi prenočitvenimi kapacitetami in pomenijo pomemben del osnove našega domačega turizma. Mnogi delovni ljudje zahajajo v gore ob koncu tedna, za dan ali dva, nekateri pa si privoščijo v hribih kar del svojega rednega letnega dopusta. V nekaj dneh prepeščajijo velike razdalje ali pa se nastanijo v eni izmed planinskih postojank, od koder se potlej dan za dnem odpravljajo na

krajshe in daljše izlete. In če bi imeli planinskih domov še več, bi bilo nedvomno še več obiskovalcev gora, bi bilo še več ljubiteljev zdrave in razmeroma cenene športne rekreacije.

Pa ne samo to. Če bi znali planinske domove bolje izkoristiti, če bi se v polni meri zavedali, kaj predstavlja gorski svet za našega delovnega človeka in da sta rekreacija in aktiven oddih sestavini delovnega procesa, potlej bi nedvomno malce drugače gledali na našo planinsko dejavnost. Prizadevali bi si, da bi približali planinarjenje še bolj širokemu krogu ljudi, saj je ta oblika rekreacije zares mikavna, zdrava, dostopna vsem... pa še zelo poceni je! Kje drugje kot v hribih lahko dandanes še odložimo svoj nahrbtnik in použijemo svojo popotnico, pa nas pri tem ne bo nihče postrani gledal, če bomo zapravili le za krožnik vroče juhe ali za čaj!

Žal se vsega omenjenega premalo zavedamo. Očitno tudi še nismo povsem prepričani, kako zelo je naš delovni človek potreben tudi miru, svežega zraka in sprostitve.

Naše planinske postojanke zapiramo že z začetkom septembra. Ne glede na vreme, ne glede na to, ali je, denimo, v oktobru lepše kot v avgustu, ne glede na številne ljubitelje planin: Nimamo preveč planinskih koč, pa še teh ne znamo izkoristiti.

Kot da bi imeli naši delovni ljudje tako zelo pestre možnosti za aktiven oddih, kot da rekreacije sploh ne bi bili potrebni, kot da nas vse skupaj nič ne zadeva! Le zakaj bi slačili železno srajco? Če je bilo dolga leta vse v redu, bo tudi v prihodnje!

Pa ni. Še zdaleč ni vse v redu!

A. ULAGA

KAKŠNE SO MOŽNOSTI LETNEGA ODDIHA ZAPOSLENIH V GRADISU

»Potrebujemo večje kapacitete!«

Pri Gradisu se nikakor ne mislijo odreči temu, kar imajo! Celo nasprotno: odločili so se, da bodo še na novo gradili

Gradbeno industrijsko podjetje Gradis iz Ljubljane zaposluje v svojih osemnajstih temeljnih organizacijah — ena je celo v Zvezni republiki Nemčiji — več kot 6500 delavcev. Zato tudi ni čudno, da razpolaga s štirimi počitniškimi postojankami in da imajo zaposleni kljub

temu na področju oddiha in rekreacije še velike načrte. Pravijo namreč, da potrebujejo še nove počitniške postojanke, saj je povpraševanje po počitniških kapacitetah, posebno tistih ob morju, zelo veliko. Sčasoma pa bo gotovo še naraslo!

DELAVCI IMAJO PREDNOST!

„Ker smo pač gradbeno delovna organizacija, vrh gradbene sezone pa

je prav v poletnih mesecih, ko si večina ljudi privoščijo dopust, se mnogi delavci, razumljivo, odločajo za počitnice pozimi. Tako je narava dela pri gradbencih, čeprav dandanes vseeno ni več tako, kot je bilo pred leti...“ nam pripoveduje Jernej Jeršan, ki skrbi v Gradisu med drugim tudi za oddih in rekreacijo zaposlenih. „Včasih smo pozimi na mnogih gradbiščih kar prekinili z delom in to je bila priložnost, da si ljudje pošteno oddahnemo. Z leti se stvari seveda malce spreminjajo. Zakaj? Nedvomno gre za boljšo organizacijo dela pa tudi zadnje mile zime so prispevale svoje. Bernardin je, denimo, gradilo blizu 800 ljudi. Tu ni bilo mrtve sezone, delali smo lahko vseh dvanajst mesecev na leto. Ne glede na to pa še vedno velja, da je glavna gradbena sezona, poleti, zato si julija in avgusta naši operativci težko privoščijo počitnice...“

„Torej ni kdo ve koliko zanimanja za letni oddih sredi poletja...?“ vprašam sogovornika. „Kljub omenjenim dejstvom so naše počitniške kapacitete v glavni sezoni pretesne. Imamo počitniška domova v Poreču in v Ankaranu z več kot 60 ležišči in poleg tega še dve postojanki v gorskem svetu, to je na Pohorju in na Golteh. Seveda počitniška domova na morju poslujeja le od junija do septembra. Tako kot vsi hodijo namreč tudi naši ljudje na morje le sredi poletja. V drugih letnih časih počitnice ob morju za naše delavce niso zanimive

Tako sta naša počitniška domova v Poreču in v Ankaranu v juliju in avgustu prepolna, pred in po tem pa sta prazna. In ker povpraševanje po prostih kapacitetah v glavni sezoni presega naše možnosti, dajemo prednost delavcem v proizvodnji in ljudem s šoloobveznimi otroki...“

V svojih počitniških domovih imajo Gradisovci nekaj več kot 200 ležišč. Pravijo, da je zanje to premalo, saj so potrebne precej večje, čeprav sta domova na morju slabo izkoriščena. Zato so se odločili, da bodo še gradili. Ljudje trdo delajo in vsaj enkrat na leto jim je potrebno omogočiti zasluženi oddih.

„Načrtov, kaj vse bomo napravili za oddih naših delavcev, imamo veliko...“, nadaljuje Jernej Jeršan. „Zato naj omenim le to, da mislim graditi v Ankaranu in na Pokljuki. V Ankaranu bomo povečali že obstoječe kapacitete, zgradili bomo bazen, več športnih objektov in seveda uredili okolico. Zelimo namreč, da bi nam služil počitniški center v Ankaranu vseh dvanajst mesecev na leto. Poleg tega imamo v načrtu še gradnjo zimskega počitniškega centra na Pokljuki. Zemljo že imamo in zelo resno razmišljamo, da bi pričeli z delom. Dejstvo namreč je, da moramo svoje počitniške kapacitete povečati, saj si delavci ne morejo privoščiti počitnic v hotelih in drugih turističnih objektih, ki postajajo na komercialni osnovi.“

V. U.

V. ŠPORTNE IGRE DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ PRIMORSKE

Avtopromet, Luka, Intereuropa...

Prijateljskega srečanja so se udeležili predstavniki 17 kolektivov

Občinski odbor sindikata delavcev prometa in zvez Koper je letos organiziral že svoje pete športne igre. Tradicionalno športno srečanje, ki je bilo tokrat pod pokroviteljstvom Livija Jakomina, predsednika republiškega komiteja za promet in zveze izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, je potekalo na športnih terenih Koprja, Izole in Portoroža.

Predstavniki sedemnajstih delovnih organizacij — povemo naj, da so se srečanja udeležile tudi ženske — so tekmovali v

sedmih športnih panogah. Udeležba je bila dobra, čeprav so nekateri pozabili, da so se prijavili za tekmovanje. Za igre se je namreč prijavilo več kot petsto tekmovalcev, na igrišča pa jih je prišlo nekaj manj. Kljub vsemu je srečanje lepo uspelo, za kar gre v precejšnji meri zasluga komisiji za šport in rekreacijo pri kraško obalnem svetu zveze sindikatov.

Najvišjo lovoriko v skupni uvrstitvi so osvojili športniki Avtoprometa iz Nove Gorice, ki so zbrali kar 92 točk. Slede: 2. Luka

Koper 88, 3. Intereuropa Koper 71, 4. Cestno podjetje Nova Gorica 69, 5. Cestno podjetje Koper 49, 6. Strojna postaja Sežana 34, 7. Transport Ilirska Bistrica 31, 8. Sekcija za vleko Divača 28, 9. TOZD za vzdrževanje Divača 24, 10. Slavnik Koper 24, 11. Sekcija za vzdrževanje telekom. naprav Divača 20, 12. Sekcija za vleko Nova Gorica 16, 13. Jadroagent Koper 16, 14. Avtoprevoz Tolmin 15, 15. Feršped Nova Gorica 15, 16. Železniška postaja Sežana 12 in 17. Transjug Koper 7 točk.

Pri ženskah so se v streljanju najbolje odrezale športnice Cestnega podjetja iz Nove Gorice, v kegljanju pa predstavnice Železniške postaje Sežane. V moški konkurenci so slavili zmago v balinanju Avtopromet Nova Gorica, v kegljanju Cestno podjetje Nova Gorica, v odbojki Luka Koper, v šahu prav tako Luka Koper, v namiznem tenisu Intereuropa Koper, v malem nogometu Luka Koper in v streljanju Cestno podjetje iz Nove Gorice.

LJUBLJANA

Po srečanju grafikov

Na 11. seji RO sindikata delavcev grafične in papirne industrije so delegati razpravljali tudi o letnih igrah papirničarjev in grafikov pa tudi nasploh o rekreaciji delavcev. To je razumljivo, saj je delo današnjega grafičnega delavca zahtevno in odgovorno. Vsi se tudi zavedamo, da nudi pravilno usmerjena rekreacija telesno in psihično sprostitve, ki jo najbolj potrebujemo za ohranjanje delovnih sposobnosti.

Vsakoletni vrh ali pregled dela na tem področju naj bi bile letne grafične igre Slovenije, ki so bile letos v Količevem. Komisija za športno rekreacijo je sklicala najprej iniciativni sestanek, na katerega je povabila predstavnike vseh slovenskih grafičnih kolektivov. Tu so se najprej dogovorili o najtežavnejši plati organizacije — o financiranju iger. Kolektiv Gorenjskega tiska se je odločil, da bo kril vse stroške za izvedbo športnih iger. Prav zato so letošnje igre grafikov lepo uspelo. Poleg Gorenjskega tiska pa gre pohvala tudi organizacijskemu odboru, ki se je trudil po svojih najboljših močeh in veliko prispeval k uspešnemu športnemu srečanju.

Obenem je komisija za šport in rekreacijo kritično pretresla športno udeleževanje in rekreacijo v delovnih kolektivih. Ugotovil je, da delav-

ski šport sicer napreduje, vendar prepočasno. Zato bi treba v bazi še veliko storiti in prav republikanski odbor je temu vprašanju v letošnjem letu posvetil veliko pozornost, ko je pričel sistematično usposabljanje kadre za rekreacijo.

M. BRECELJ

TREBNJE

Vodijo športniki KPD Dob

Pete delavske športne igre, ki jih je organiziral Občinski sindikalni svet Trebnje, potekajo po razporedu. Doslej so zaključena tekmovanja v balinanju, rokometu, malem nogometu in šahu. Skupno je tekmovalo doslej že blizu 200 športnikov.

Lestvica za skupni pokal V. delavskih športnih iger občine Trebnje je naslednja:

1. KPD Dob pri Mirni 38 točk, 2. Dana Mirna 22, 3. Prosvetni delavci obč. Trebnje 20, 4. Donit Velika Loka 14, 5. Trimo Trebnje 13, 6. IMV TOZD Mirna 10, 7. KZ Trebnje 5, 8. Mercator Trebnje 4, 9. Elma Catež 0 in 10. Delavci SO Trebnje 0 točk.

Po desetdnevem predahu se bodo tekmovanja nadaljevala. Program je sledeč: 18. 10. do 27. 10. odbojka na Mirni, 10. 10. do 20. 10. kegljanje v Trebnjem, 20. 11. streljanje v Trebnjem, 16. 11. do 10. 12. namizni tenis v Trebnjem in na Mirni.

JANEZ PLATIŠE

POSTOJNA

Že več kot 600 prijav

V hotelu Šport v Postojni je bilo zbranje za ekipe in posameznike, ki bodo tekmovali na letošnjem gostinško-turističnem zboru, ki bo prihodnji teden v Postojni. Do roka se je prijavilo rekordno število ekip in posameznikov, več kot 600, seveda

pa bo tekmovalcev še več, saj se jih nekoliko prijavi po navadi šele tik pred tekmovaljem.

Največ prijav je za kegljanje, kjer bo tekmovalo kar 49 moških in ženskih ekip, v streljanju je prijavljenih 19 ekip, od tega 6 ženskih, v malem nogometu (kjer so ekipe razdeljene v štiri skupine) 16 ekip, v odbojki 7 ekip, v balinanju 5 in v košarki 3 ekipe.

V namiznem tenisu in v šahu, kjer bodo tekmovali le posamezniki, je za prvo tekmovalje prijavljenih 58 posameznikov, za šah pa 30. Vsa

Za točke se bo v Postojni potegovala tudi košarkarska ekipa ljubljanskih gostincev.

Hitropotezni šahovski prvenstvi

Šahovska zveza Slovenije je razpisala v okviru svojega tekmovalnega programa za leto 1976 VII. delavsko hitropotezno šahovsko prvenstvo posameznikov in II. delavsko hitropotezno šahovsko prvenstvo posameznic. Tekmovanji bosta v organizaciji ŠZS in Zdravilišča Rogaška Slatina ter pod pokroviteljstvom sveta Zveze sindikatov Slovenije. Tekmovanje bo v soboto in v nedeljo 23. in 24. oktobra v veliki dvorani Zdraviliškega doma v Rogaški Slatini.

Tekmovanje bo v štirih kategorijah: v kategoriji A bodo tekmovali vsi kategorizirani igralci, v B vsi nekategorizirani igralci, v C vse kategorizirane igralke in v D kategoriji vse nekategorizirane igralke. Pravico igranja na tem prvenstvu imajo vsi člani in članice sindikatov SR Slovenije (tudi upokojenci), ki se bodo pravočasno prijavili prek svoje osnovne organizacije sindikata.

Obvezna prijavnina za vse nastopajoče je 50 dinarjev. Prijavnino je potrebno vplačati v gotovini pred začetkom tekmovalnega vodstva turirja. Pismene prijave pa je potrebno poslati na Šahovsko zvezo Slovenije. Prijava mora vsebovati priimek in ime, osnovno sindikalno organizacijo in šahovsko kategorijo igralca. Prijave je potrebno poslati najpozneje do petka, 22. oktobra, do 14. ure!

Priznanja in nagrade bodo prispevali za tekmovalce Steklama „Boris Kidrič“, Zdravilišče Rogaška Slatina, Steklarska šola Rogaška Slatina, Konfekcija oblačil Rogaška Slatina, Zveza sindikatov Slovenije in Šahovska zveza Slovenije.

športna tekmovalja bodo organizirali klubi iz Postojne.

E. PROGAR

CELJE

Celjski zlatarji prvi!

Od 1. do 2. oktobra so bile v Celju III. jugoslovanske športne igre zlatarjev, ki so bile v sklopu prireditve 10. mednarodne zlatarske razstave. Organizator je bila delovna organizacija ZLATARNE — CELJE.

Športnih iger zlatarjev so se udeležili predstavniki: Aurometala iz Subotice, Zlatare iz Majdanpeka, Zla-

tara iz Sarajeva, Tehničara iz Splita, Ikom iz Zagreba in Zlatarne Celje. Osem ekip je tekmovalo v odbojki, rokometu, streljanju in v malem nogometu.

Končni vrstni red pa je bil naslednji: 1. Zlatarne Celje, TOZD Zlatarna Celje, 2. Zlatara Majdanpek, 3. Zlatarne Celje, TOZD Zlatarstvo Trbovlje, 4. Zlatarne Celje, TOZD Trgovina, 5. Aurometal Subotica, 6. Zlatar Sarajevo, 7. Tehničar Split in 8. Ikom Zagreb.

Iz končnega vrstnega reda sledi, da so v konkurenci 175 tekmovalcev iz 8 delovnih kolektivov bili najuspešnejši zlatarji iz Zlatarne Celje. Na zaključku III. jugoslovanskih zlatarskih športnih iger so se tudi dogovorili, da bo organizator IV. jugoslovanskih zlatarskih športnih iger Aurometal iz Subotice.

ANICA PEPPERKO

STAVKOVNO GIBANJE V TOVARNI VERIG LESCE (I.)

Enotni tudi v najtežjih trenutkih

Ob 40-letnici stavkovnega vala 1935-1936

Piše: Zorka Tribušon

Stavka v leščanski tovarni verig na pomlad 1935. leta je bila ena prvih v duhu sklepov IV. državne konference KPJ iz meseca decembra 1934. leta. Stavko so vodili komunisti v tovarni in zanjo so brez težav uspeli pridobiti ves kolektiv. V stavko so stopili enotni, držali so od 15. maja do 5. junija in zmagali.

V boju stavkajočim niso pomagali le jeseniški kovinarji in njihovi simpatizerji, ampak tudi tajnik oblasnega odbora SMRJ za Slovenijo Franc Leskošek, sekretar PK KPJ za Slovenijo Ivan Maček in v imenu CK še Angela Dovč (Ocepek), ki so jih obiskali v času stavke. Predsednik stavkovnega odbora Lenart Petrač je bil ves čas v stiku z učiteljem Stanetom Žagarjem na Srednji Dobravi, takrat vodilnim komunistom na Gorénjskem, ki je že prej nenehno spremljal delo „Svobode“ in leščanske podružnice SMRJ.

Prispevek Zorka Tribušon objavljamo ob 40-letnici stavkovnega vala 1935-1936. Je primer bojev kolektiva s številnimi izkušnjami, ki je stopil v stavko enoten, medtem ko se je skovala akcijska enotnost delavcev v mnogih drugih kolektivih šele v stavkovnem gibanju sredi tridesetih let.

PRIPRAVE NA USTANOVITEV STROKOVNE ORGANIZACIJE

Mnoga so bila pota, po katerih je po I. svetovni vojni tuj kapital prodiral v mlado slovensko industrijo. Tudi nova tovarna v Lescah se srečanju z njim ni mogla ogniti, čeprav si je njen ustanovitelj, veleposesnik iz Kroppe Ivan Magušar leta 1920, ko je tovarno začel graditi, drugače zamišljal njen gospodarski razcvet. Magušar je namreč kljub precejšnjemu vloženiemu kapitalu, ki ga je podedoval po očetu, industrialcu in trgovcu Juriju, kaj kmalu zašel v finančne težave in svojega načrta ni mogel sam izpeljati. Stopil je v stik s Haberletom, ravnateljem tovarne verig v Beli peči. Ta mu je svetoval, naj bi ustanovili za njegovo podjetje delniško družbo. Magušar je pristal in s pomočjo kapitala delničarjev je bila ustanovljena Tovarna verig d. d. Lesce, ki je septembra 1922. leta začela obratovati s kakimi 50 do 60 delavci. V trenutku, ko je pridobil delničarje, je Magušar izgubil v podjetju vodilno mesto; ravnateljske posle je prevzel avstrijski Nemeč Haberle, Ivan Magušar pa je bil njegov namestnik.

Spremenil se je tudi proizvodni program podjetja. Po Magušarjevi zamisli naj bi tovarna izdelovala predvsem žebelje in vijake, zdaj pa so se odločili za izdelavo ročno kovanih, elektrovarjenih in patentnih verig. V ta

namen so odkupili stroje v Beli peči, za ročno kovanje pa so jih pripeljali iz Kroppe.

Nekvalificirane delavce so dobili iz Lesca in okolice, pet kvalificiranih je prišlo iz Bele peči, osem iz Kroppe. Prav kvalificirani delavci, ki so prišli iz podjetij v Kropi in v Beli peči in so že imeli nekaj delavske tradicije, so kmalu dajali ton delavskemu razpoloženju v novem podjetju. Uprava tovarne je namreč že po začetku obratovanja skušala na vsakem koraku kratiti zakonite pravice delavcev in se na njihov račun okoriščati. Delavcem je bilo kmalu jasno, da ob takem odnosu ne morejo in ne smejo stati križem rok. Na pobudo Andreja Praprotnika, ki je prišel iz Kroppe, so se povezali z jeseniškimi kovinarji ter ob njihovih nasvetih in pomoči izvedli priprave za ustanovitev strokovne organizacije.

PRED ŠESTOJANUARSKO DIKTATURO

Že decembra 1922. leta – torej komaj tri mesece potem, ko je tovarna začela obratovati – so imeli ustanovni občni zbor podružnice „Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok“. Za predsednika so izvolili Andreja Šoberla, tajnik je postal Franc Plešnar, blagajnik Alojz Triplat. V ta socialistični sindikat je stopilo vse delavstvo. Prav zaradi te enotnosti vodstvu

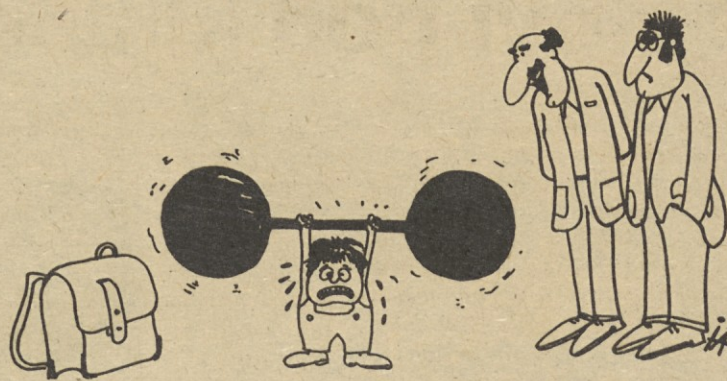
tovarne ni preostalo nič drugega, kot da prizna strokovno organizacijo. Močan vpliv socialistične stranke je nmvo organizacijo kmalu utiril: odločno se je spustila v boj za delavske pravice in že v začetku leta 1923 organizirala poldnevno stavko proti nameravanemu znižanju mezd. Stavka se je uspešno končala, vodstvo tovarne je popustilo.

Nekaj mesecev zatem so pol dneva stavkali elektrovarilci in organizirali demonstrativen pohod pred glavno pisarno. Zahtevali so zvišanje mezd in zaščito drugih delavskih pravic. Ti odprti nastopi so razmere v tovarni tako uravnali, da so že poleti istega leta izvolili delavske zapupnike. Pripravljati so začeli kolektivno pogodbo, ki je bila po nekajmesečnih pogajanjih podpisana leta 1924.

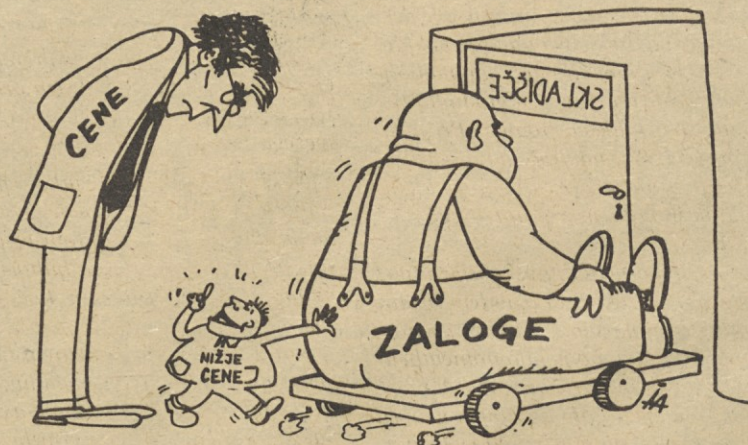
Duhovščina je zaskrbljeno opazovala enotnost delavstva v tovarni verig, predvsem pa njihove revolucionarne nastope. Odločila se je z direktnim posegom razbiti to enotnost in razširiti svoj vpliv v ustanovitvijo klerikalne strokovne organizacije. Za to nalogo je kaplan iz Breznice pridobil tovarniško delavko Marijo Zor. Začela je propagirati za Jugoslovansko strokovno zvezo (JSZ) in je zanjo pridobila kakih 20 članov od takrat 96 zaposlenih. Včlanili so se predvsem delavci-člani kmečkih družin, ki so bili pod vplivom cerkve. Vendar JSZ tudi kasneje ni nikoli uspelo, da bi imela več kot 15 do 20 članov in enega delavskega zapupnika; rdeči sindikat je trdo držal večino. Prav zaradi izredno močnega vpliva socialistov nova organizacija ni povzročila razkola v kolektivu, kajti delavci so verovali v uspešnost svojih enotnih nastopov, saj so se o tem že prepričali ob svojih prvih borbenih poskusih.

1) Janez Strgovšek: Prikaz revolucionarnega gibanja Tovarne verig Lesce

2) Ustni vir: Joško Rozman (glavni tajnik JSZ)

— Moj sin je začel trenirati dviganje uteži, da bi bil kos šolski torbi ...

— Kar meni prepusti ... Jaz ga bom lažje zrinil ven ...

Karikaturi: I. Antič

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 21. 10. 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

DE	LEPILNI TRAK IZ AERA	INDUSTRIJSKA PANGGA	ŽILE NO-VODNICE	VRSTA ACETARNE CELULOZE	KONEC POLOTOKA	ZNACAJ	DOVRŠNI PRET. ČAS V SRBOH	VERSKI POG. LAVAR MUSLIMANOV	SL. PESNIK KI JE PAJEL MED MOD (IVAN)	MESTO KJE SE STIKATA PLOSKI ROB	PRERISNI VOLK	VRSTA PAPIRE
DEL IRSKE KI JE SE POD VELIKO BRITANJO												
ELEKTRIČNI POGONSKI STROJ												
VELENIK V DOBRIČI					NATVEČI POLOTOK (AZIJA)							
VRSTA SVETLOPNE BARVE					ČISTILNI PRAšek DELI TELESA				CERKVENI ZBOR KUMA			
TONI TRŠAR			PERUNIKA					IGRALEC ŽH NOJIMOVIC				
MULA LINDBERG. PESNIŠTVA			OBKANO STEBRICE			TOVARNA BERICNIH OJ GR. MATEMATIK (GEOMETR)		AM FORTEHNI (KODAKI)			APOTE-KARICA	ŠTEFOK
STAROSLO-VANSKA ERKARNA				KARDELJ EDUARD				HUNSKAR VLAĐAR SOB. SLOV. KNJIŽEVNIK				
BARVA KRALJIN KART				SLOV. POPEV-KARICA BOMBAŽNA TRANI (OVJEZE)								
SESTAVIL R. N.	OVREPIJENA MIKALNICA FRANC MOS. IME (MANET)						PRIPOMO-BEL ZA ČISOBENJE ZOB					
ZBIRKA STARINAR. MITO O BOBOVNIH							REKA V ERNI GORI, PRITOK DRINE		EMIL ADAMIC ŽIVEC			UPRAVNA ENOTA V TURČIJI
DVOJINA							KRAJ BLI-ZU DOMŽAL NATRIJ			RUDI VALENCIC		KAMN. ORODJE ZNEOLITIKA
SV. SREDIŠČE VRTENJA					REKA V PARISTANJU PLANOTA V BOSNI (NOB)			ITAL. SOCIAL. POLITIK (PIETRO)				
MESTO V SEVERNI AFRICI							OSVEŽILNA PIJAČA	DRŽAVA V INDOČINI. GL. MESTO: VIENTIAN	MADRISKI NOB. KLUB ADAM BOHORIC			
IME LANJE SKATEROSO ARGONAVTI PILLI PERNO							SLOV. HERZNI (SLAVA) IME TEKACA CLARKA					
61. MESTO ITALIJE							BIVSI ANSR. KANCLER DR. JULIUS) KARLOVAC			LJAK		LESKOVAC
MESTO V SLAVONIDI (GRAD. INDUSTRIJA)												DEL. OBRABA
DE	JUŽNI SADEŽ											LETNI GOZDNI POSEK

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

KOMPRESOR, ANALITIKA, ROKO-METAŠ, IM. VINO, JT, KAMIN, HANOI, ATOLI, PERAST, TOTO, ONTARIO, UPI, RO, EDIP, ROVKA, KR, SB, II, APARAT, RR, SJENICA, OVOJ, TAR-TRAT, RAZA, GA, PELIN, OMOT, URI, DON, DETAJL, STAVA, ATI, ACE-TILEN, KAN, KOLIČINA.

IŽREBANI REŠEVALCI IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE:

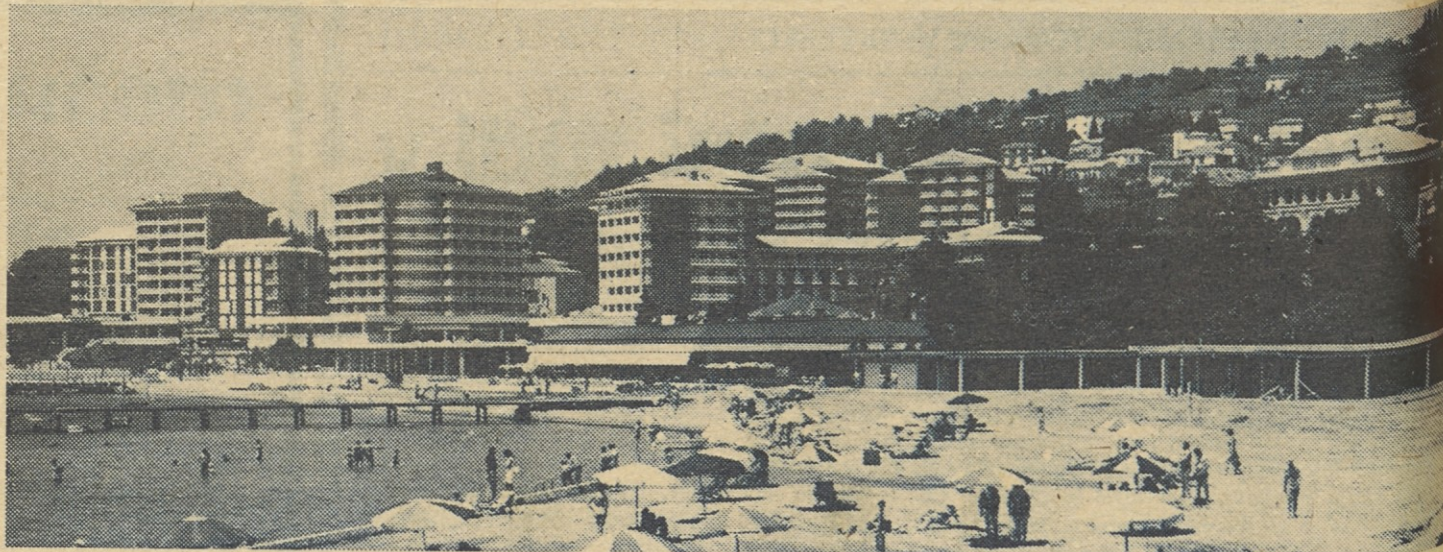
1. nagrada, 200 din: Ankica Krivec, 68257 Dbova 40/b;
 2. nagrada, 150 din: Tomaž Bittner, Tr-žaška 52, 66230 Postojna;
 3. nagrada, 100 din: Aljoša Bončina, Pre-komorske brigade 15, 63000 Celje.
- Nagrade bomo poslali po pošti.

Delavke in žene stavkajočih na dnevi straži pred Tovarno verig v Lescah (v času stavke od 15. V. do 5. VI. 1935. leta)

V VSAKEM LETNEM ČASU,
ZA VSAK OKUS IN VSAK ŽEP

THP Portorož

Turistično hotelsko podjetje Portorož je ena največjih delovnih organizacij, ki se pri nas ukvarja s hotelsko turistično dejavnostjo. THP Portorož se je konstituiralo v novembru leta 1975, v marcu letos pa so delavci sedmih temeljnih organizacij združenega dela podpisali samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo Turistično hotelsko podjetje Portorož. V THP Portorož so se združile naslednje temeljne organizacije združenega dela:

- Hotel ADRIA Ankaran,
- Turizem AVDITORIJ, Portorož,
- Igralnica CASINO Portorož,
- Grand hotel METROPOL, Portorož,
- Hoteli PALACE, Portorož,
- Hotel PIRAN, Piran in
- Pralnica in čistilnica LUCIJA.

Vzrokov za združitev je bilo veliko. Delavci THP Portorož so

spoznali, da bodo združeni lahko poslovali veliko bolj ekonomično in racionalno in da bo z združitvijo kvaliteta njihove turistične in gostinske ponudbe večja, razširil pa se bo tudi spekter storitev, ki jih lahko nudijo. Združitev pa omogoča tudi enoten nastop do gostov in dobaviteljev na domačem in tujem trgu ter skupna vlaganja v razširjeno reprodukcijo.

Ponudba THP Portorož je zelo pestra, saj zajema poleg hotelskih in gostinskih storitev tudi kongresni turizem ter zdravstveno športno-rekreacijsko letovanje. THP Portorož razpolaga s približno 3700 hotelskimi ležišči in 3200 ležišči v zasebnih sobah, z 18 restavracijami, 5 kavarnami, bifeji, nočnimi bari, diskoteko, 6 konferenčnimi dvoranami in odprtimi prireditvenim prostorom, odprtimi in zaprtimi plavalnimi bazeni, saunami, termalnim kopalniščem, številnimi športnimi igrišči in drugimi objekti za prijetno letovanje in razvedrilo. Poleg tega velja omeniti lastne

plaže, ki so redno vzdrževane in opremljene z vsemi potrebnimi rekviziti.

Hotel Adria Ankaran je prava oaza miru sredi 27 hektarov urejenih parkov v neposredni bližini italijanske meje. Idealen je za ljudi, ki si želijo resničnega miru, oddiha in sprostitve po hitrem tempu življenja v mestu. Ima lastno peščeno plažo in bazen, dovolj priložnosti za razvedrilo in rekreacijo pa nudijo različni športni objekti in diskoteka. Ob hotelu pa je tudi eden najlepše urejenih in najbolj opremljenih avtocampov pri nas.

Hotela Piran in Punta sta idealna za tiste goste, ki ljubijo živahnost in vrvež sredozemskih mest, kjer se lahko vsak trenutek srečajo z zgodovinskimi spomeniki in s preteklostjo. Posebna privlačnost Pirana pa so majhni gostinski lokali z domačo postrežbo in prijetnim vzdušjem. Prednost teh dveh hotelov pa je tudi direkten dostop v morje, ki ga nima noben drug hotel na slovenski obali.

Hotel Metropol je s številnimi svojimi dependansami postal zaradi svojega udobja in kakovosti uslug v svetu pojem za vrhunske hotelske storitve. Ima najboljše parkovno ureditev v Portorožu, pokrit bazen, sauno, fizioterapijo, številna športna igrišča in lastno plažo.

Hoteli Palace so v središču Portoroža, pri njih pa velja poleg standardnih storitev (plaža, bazen, saune, fizioterapija, plesišča, restavracije...) posebej poudariti termalno kopalnišče, ki si v zadnjem času s talasoterapijo in drugimi zdraviliškimi storitvami ponovno pridobiva ugled. Portoroški turezem se je ob prelomu stoletja razvil prav zaradi velikih uspehov, ki so jih dosegali z zdraviliškimi storitvami. Palace je najstarejši hotel v Portorožu in eden najstarejših ob Jadranu.

TOZD Turizem Avditorij se ukvarja s posredovanjem zasebnih sob (3200 ležišč v Piranu, Portorožu in Izoli), z organizacijo, pripravo in tehnično izvedbo kongresov, simpozijev, posve-

tovanj in prireditev (glavna dvorana s 500 sedeži in tri manjše dvorane ter letni oder z 2000 sedeži). Poleg tega pa ima prodajno službo, službo za raziskavo trga in komercialno propagando za celotno združeno podjetje.

Igralnica Casino je pomembna dopolnitev turistične ponudbe za tuje turiste, ukvarja se z organizacijo in izvedbo posebnih iger na srečo.

TOZD Pralnica in čistilnica Lucija opravlja storitve za druge temeljne organizacije THP Portorož, pa tudi za druge delovne organizacije in zasebnike. Poleg tega pa je razvila tudi servisno dejavnost za instaliranje in vzdrževanje naprav v drugih čistilnicah in pralnicah.

V svojih načrtih za prihodnost si je kolektiv THP Portorož zastavil velike naloge: obnoviti in dograditi nameravajo obstoječe kapacitete ter dograditi in izpolniti infrastrukturo obstoječih kapacitet.

Na nekdanjih lucijskih solinah je na območju 47 hektarov v teku gradnja športno-rekreacijskega centra s številnimi dvoranami, igrišči, olimpijskim bazenom in drugimi objekti, kar bo vse dopolnjevalo turistično ponudbo, podaljševalo turistično sezono. Posebnega pomena bo gradnja marine, ki bo imela blizu 700 privezov. Dograditi nameravajo tudi sedanje športno letališče v Sečovljah, kar bo omogočilo boljše povezavo z velikimi letališči ter s tem hitrejši in udobnejši transfer gostov.

Z združitvijo v THP Portorož pa po mnenju delavcev te delovne organizacije integracijski procesi v turizmu na slovenski obali nikakor še niso zaključeni. Odrpta so vrata za združitev z novimi temeljnimi organizacijami, prav tako pa si želijo še večjega sodelovanja z drugimi delovnimi organizacijami, kar bi vsem omogočilo še boljše in tudi lažje delovanje.

E. P.

25-letnica turističnega in gostinskega podjetja

KOMPAS JUGOSLAVIJA

ČETRT STOLETJA JE MINILO OD LETA 1951, KO SO ZAČELI PIONIRJI SLOVENSKEGA TURIZMA ODKRIVATI SVOJO DEŽELO IN SVET IN SO ZGRADILI TEMELJE KOMPASA. DANES JE TO NAJVEČJE TURISTIČNO IN GOSTINSKO PODJETJE V JUGOSLAVIJI, KI ZAPOSLUJE 1760 DELAVCEV IN DOSEGA LETNI DOHODEK VEČ KOT DVE MILIJARDI DINI! V 14 TEMELJNIH ORGANIZACIJAH ZAGOTAVLJA KOMPAS KOMPLETNO TURISTIČNO, TRANSPORTNO IN REKREACIJSKO DEJAVNOST. IMA 41 AVTOBUSOV, 750 VOZIL ZA NAJEM IN POSLOVALNICE PO VSEJ JUGOSLAVIJI TER PREDSTAVNIŠTVO V NEW YORKU. IZLETI, MENJALNICE, REZERVACIJE, VOZNE KARTE, PRODAJA VEČ KOT 1700 ARTIKLOV, SUVENIRJEV SO KOMPASOVE GLAVNE DEJAVNOSTI. OSEM KOMPASOVIH HOTELOV IN DVA MOTELA VAM NUDIJO GOSTINSKE STORITVE V:

KOMPAS HOTEL KRANJSKA GORA (A kat.): zimsko-športno središče s sedežnicami, vlečnicami. Hotel ima zimski bazen, sauno, trim dvorano, konferenčno dvorano, avtomatsko kegljišče, 80 segrevanih garaž. Hotela sta v središču mesta. Izletniške točke: Pungart (1310 m), Piršev dom (700 m), Lovska kočica (700 m) — tereni za lov na divjega petelina, gamsa, srno; ribolov, 6 počitniških hišic v Turški vasi; slikoviti smučarski tereni so na Veliki in Mali Kopi.

Telefon: (064) 88-480

KOMPAS HOTEL LJUBELJ (B kat.): je 45 km oddaljen od Ljubljane ob poti na Koroško, primeren za smučarje, izletnike in alpiniste nedaleč od čudovitih smučišč na Zelenici. Izleti: Draga, Begunje (spomenik talcem), Korošica, Begunjsčica, Roblekov dom. Stol.

Telefon: (064) 50-104

KOMPAS HOTEL »STANE ŽAGAR« Bohinj (D kat.): Izhodišče za ture na Pokljuko, na smučišča na Voglu, k slapu Savica, v Trento; možen je ribolov in lov. Ob hotelu je 7 hišic, primernih za družine in skupine.

Telefon: (064) 76-471

KOMPAS HOTEL BLEDE (B kat.) in IZLETNIŠKI DOM RIBNO: Najnamenitejši turistični kraj v Sloveniji ima poleg čolnarne, kopalnišča in gradu tudi izposojevalnico konj, športno letališče je v Lescah, nekaj kilometrov od Bleda pa prvo veliko golf igrišče v Jugoslaviji z 18 zelenicami. Hotel ni drag in je primeren za večje skupine in kolektivne izlete. V izletniškem domu Ribno vas po domače pogostijo v narodni restavraciji s pristnimi vini in jedili.

Telefon: (064) 77-531

KOMPAS HOTEL »POHORJE« (B kat.) in KOMPAS HOTEL »KOROTAN« (C kat.): Sotočje Dravske, Mežiške in Mislinjske doline se stika v Slovenjem Gradcu. Hotela sta v središču mesta. Izletniške točke: Pungart (1310 m), Piršev dom (700 m), Lovska kočica (700 m) — tereni za lov na divjega petelina, gamsa, srno; ribolov, 6 počitniških hišic v Turški vasi; slikoviti smučarski tereni so na Veliki in Mali Kopi.

Telefona: (062) 84-191 in (062) 84-039

KOMPAS HOTEL LJUBLJANA (B kat.): Zgrajen blizu železniške in avtobusne postaje, 34 km od letališča Brnik. Hotel je primeren za poslovne partnerje; kongresni dvorani za 60 in 80 gostov se lahko združita v eno; samopostrežna hotelska restavracija, bistro, slaščičarna ter vse turistične storitve (rezervacije, karte, menjava, suvenirji, informacije) dobite v isti stavbi. Tu je tudi sedež KOMPASA JUGOSLAVIJA, Pražakova 4, Ljubljana.

Telefon: (061) 327-761

KOMPAS MOTEL MEDNO (II.kat.): 10 km oddaljen od Ljubljane, ob glavni cesti na Gorenjsko. Primeren je za popotne goste, skupine, poroke in slavnostne shode in večerje. Ob motelu je majhna vlečnica, kjer se lahko smučajo otroci s starši. Izleti: Zbiljsko jezero, Šmarna gora, Slavkov dom.

Telefon: (061) 71-200

KOMPAS HOTEL DUBROVNIK (A kat.): Z blago sredozemsko klimo, z bazenom, barom, rent-a-car službo, komfortnimi eno in dvoposteljnimi sobami je hotel privlačen za turiste vse leto. Letališče Čilipi povezuje hotel z vsem svetom, ura letenja pa z Ljubljano.

Telefon: (050) 23-776

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČZP Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIČ, VOJKO ČERNELEČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnični urednik).

NIK, BORIS RUGELJ, BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinska ulica 4, poštni predal 313/VI; naročniški oddelek tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033;

komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din, letna naročnina je 150,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poština plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica«, Ljubljana